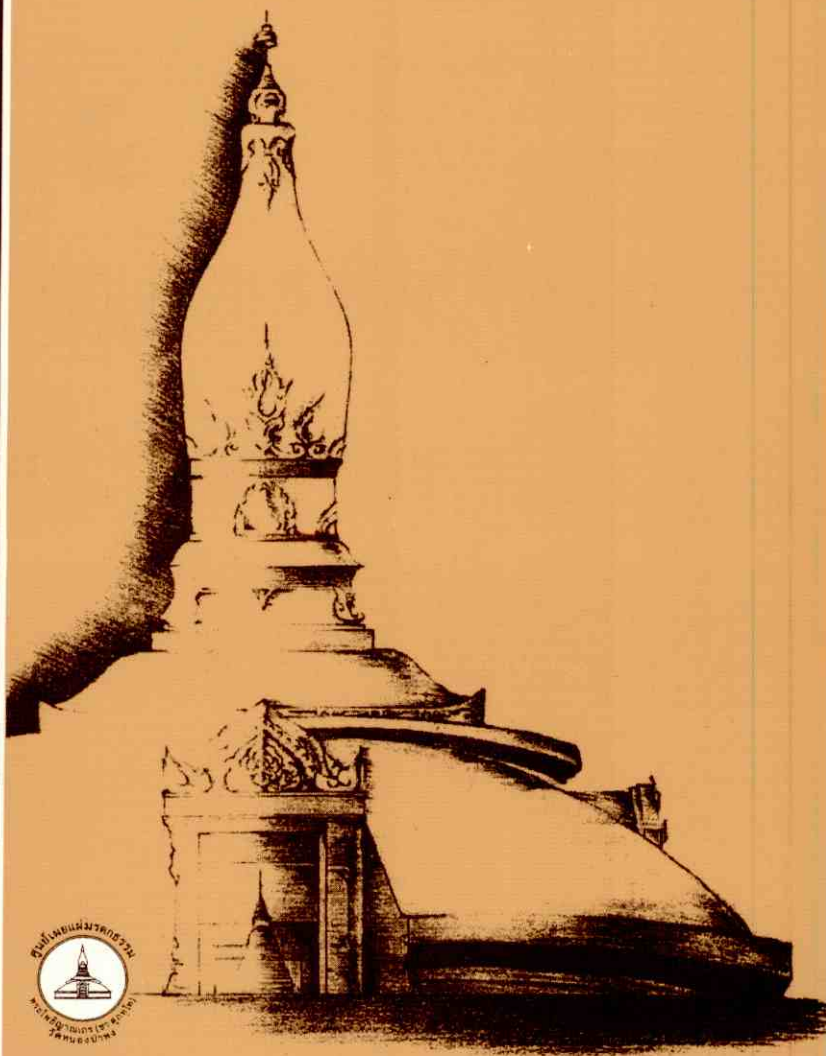

ตามรอยพระโพธิญาณ

ชีวิตพระกรรมฐานใน “ป่าพง”

ตามรอยพระโพธิญาณ ชีวิตพระกรรมฐานใน “ป่าพง”

ธรรมบรรณาการ

.....

.....

.....

อาจริยบูชา

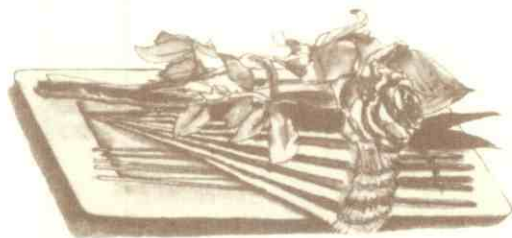
แด่

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

แห่ง

วัดหนองป่าพง

“พระผู้สถิตในดวงใจตราบนิจนิรันดร์”

มรดกธรรม

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เล่ม ๗ “ตามรอยพระโพธิญาณ” เป็นมรดกธรรมอีกเล่มหนึ่งที่เน้นถึงการปฏิบัติของชีวิตนักบวช มีจุดเริ่มแรกจากไม่มีอะไรเลยนอกจากศรัทธาอันแรงกล้า ชีวิตนักบวชเป็นชีวิตอิสระ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ไม้สอย, อาหาร, ที่อยู่อาศัย, ยารักษาโรค ตลอดทั้งแนวความคิดต้องพร้อมที่จะสละเพื่อธรรม

วัดหนองป่าพง จึงเป็นสนามทดลองมานะ ทิฐิ ของผู้ที่มีความคิดว่า “อยากสละเหย้าเรือน เป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับเรือน” หลวงปู่ชาท่านได้ทำแล้ว ท่านได้เดินแล้วซึ่งพระโพธิญาณ ท่านได้เอากำลึงกาย กำลึงใจ กำลึงสติปัญญา ในการต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคน้อยใหญ่ เพื่อดำรงตนให้อยู่ในคุณธรรมอันสมควรเสียก่อน จึงค่อยสอนผู้อื่น

อนึ่ง พระเดชพระคุณหลวงปู่ ไม่ปรารถนาเป็นอย่างยิ่งหากจะนำมรดกธรรมต่าง ๆ ที่องค์ท่านฝากไว้ ไปดัดแปลง แก้ไข ตัดตอน และการทำรูปหล่อ, รูปเหรียญ, หรือวัตถุมงคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์ท่านฯ คณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดการ ดูแล ตรวจสอบมรดกธรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณหลวงปู่

อานิสงส์อันเกิดจากธรรมบรรณาการในมือท่านเล่มนี้ ขอถวายเป็นอาจริยบูชา แต่พระเดชพระคุณหลวงปู่ ตลอดทั้งผู้ที่ได้สัมผัส จงประสบความสำเร็จเจริญรุ่งเรืองในพระสัทธรรมคำสอนขององค์พระบรมพุทธุคศาสดา ตลอดไปเทอญ

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

พร.วิสุทฺธิสัจธรรม

(พระวิสุทฺธิสัจธรรมเถร)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

ประธานกรรมการจัดการมรดกธรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

มรดกธรรม เล่มที่ ๗

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เรื่อง ตามรอยพระโพธิญาณ

ISBN : 974-005-562-1

สงวนลิขสิทธิ์

ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์โดยไม่ได้รับอนุญาต

หากท่านใดประสงค์จัดทำเป็นธรรมบรรณาการ โปรดติดต่อขออนุญาต

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง (ประธานกรรมการกองทุนมรดกธรรมฯ)

ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐

โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการมรดกธรรมฯ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑	ปี ๒๕๓๕	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	ปี ๒๕๓๖	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	ปี ๒๕๓๖	จำนวน	๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔	ปี ๒๕๓๖	จำนวน	๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕	ปี ๒๕๔๕	จำนวน	๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๖	ปี ๒๕๔๗	จำนวน	๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๗	ปี ๒๕๔๘	จำนวน	๕,๐๐๐ เล่ม

เรื่อง : พระสุชา สมปชาโน

ภาพ : พระทีโมธี อภิญาโน

พิมพ์ที่ : บจก. TQP โทรศัพท์ ๐๒-๖๘๒-๓๖๖๓ โทรสาร ๐๒-๙๓๒-๕๖๔๔

คำนำ

(การพิมพ์ครั้งที่ ๑)

ตามรอยพระโพธิญาณ มีจุดเริ่มต้นจากเมื่อครั้งบรรดาศิษย์ ได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัสชีวิตพระกรรมฐานที่ป่าพงครั้งแรก เกิดความประทับใจในคุณค่าแห่งปฏิบัติและข้อวัตรปฏิบัติของหลวงพ่อบุญที่ท่านเมตตาพาศิษย์ดำเนินมา จึงต่างมุ่งปฏิบัติตามรอยพระโพธิญาณด้วยความเคารพและซาบซึ้งในปฏิปทานั้นเสมอมา

ศิษย์บางรูปออกธุดงค์จาริกไปสู่ขุนเขาลำเนาไพร และมีโอกาสได้กราบคารวะครูบาอาจารย์ในถิ่นต่าง ๆ ได้รับฟังโอวาทแนะแนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งได้ทราบกฎกติกาข้อวัตรของเหล่าพระเถระอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของวัดหนองป่าพงก็ยิ่งมีกำลังใจในการปฏิบัติมากขึ้น จนเป็นแรงดลใจใคร่จะบันทึกมรรคาปฏิบัติเหล่านั้นไว้

ครั้นคืนสู่ป่าพงเมื่ออย่างเข้าวันฤดูร้อน ประสบการณ์ชีวิตพระกรรมฐานในความทรงจำจึงถูกลิขิตขึ้น เพื่อเป็นการรวบรวมข้อวัตรปฏิบัติอันล้ำค่าของพระบรมศาสดาและบูรพาจารย์ ไว้เป็นแนวทางตามรอยพระโพธิญาณแก่นุชนให้มีโอกาสได้ศึกษา ประพฤติปฏิบัติ นำชีวิตสู่ความสงบสุขบนเส้นทางพุทธธรรม และเพื่อเพิ่มความเข้าใจอันดีแก่หมู่ชน ผู้เข้ามาสัมผัสสัจธรรมให้ได้มีความเห็นถูกต้องว่า “วิถีชีวิตบรรพชิตผู้มุ่งสู่สันติและอิสรธรรมนั้น ดำเนินไปอย่างไร และ

เพื่ออะไร ?”

ตามรอยพระโพธิญาณ เล่มนี้จึงปรากฏเป็นผลสำเร็จขึ้น
โดยมีองค์ประกอบหลายประการ ทั้งแนวทางที่บูรพาจารย์ได้วาง
รากฐานไว้เป็นแบบอย่าง และครูบาอาจารย์ผู้สืบทอดปฏิบัติต่อมา
รวมทั้งเหล่าศิษย์ผู้มีศรัทธาและเห็นคุณค่าการดำเนินชีวิตในป่าพง
ต้องการเปิดเผยวิถีชีวิตอีกมุมมองหนึ่งสู่สายตาเพื่อนมนุษย์ จึง
ร่วมใจบันทึกข้อวัตรปฏิบัติของวัดหนองป่าพงและสำนักสาขาขึ้นมา

สำหรับการเรียบเรียงเรื่องราวในที่นี้ เป็นการนำข้อวัตรปฏิบัติ
ของวัดหนองป่าพงยุคปัจจุบันมาเป็นแนวทางดำเนินเรื่อง ซึ่ง
บรรยากาศอาจจะแตกต่างจากป่าพงยุคเก่าๆ ที่ผ่านมา แต่ทั้งนี้สิ่งที่
แปรเปลี่ยนไปในป่าพง ก็ยังคงทรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัยและแนวทาง
ที่หลวงพ่อบุญมาดำเนินมาอย่างไม่เสื่อมคลาย

ขอลิขิตอักษรจากจิตและภาพจากใจนี้ เทิดทูนบูชาคุณพระบรม
ศาสดา และเป็นอาจริยบูชาแด่หลวงพ่อบุญมาบูรพาจารย์แห่งวัดหนอง
ป่าพง รวมทั้งครูบาอาจารย์ผู้สืบทอดพุทธปฏิบัติมาโดยลำดับ
ด้วยใจที่เปี่ยมด้วยแรงแห่งกตัญญูกตเวทิตาธรรม

สถานศิษย์

๕ มีนาคม ๒๕๓๕

สารบัญ

มรดกธรรมพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)	
บูรพาจารย์แห่งวัดหนองป่าพง	๑
วัดหนองป่าพง	๔
พระธุดงค์กรรมฐาน	๗
สู่แดนเคารพ	๑๐
ขอบวช	๑๓
คืนแรกในป่าพง	๑๖
โกนหัว	๑๙
เป็นปะขาว	๒๒
บวชเณร	๒๕
สู่...ความเป็นสมณะ	๒๘
อาคันตุกภิกษุ	๓๑
กติกาสงฆ์	๓๔
กิจวัตรประจำวัน	๔๐
ทำวัตรเช้า	๔๓
ทำความสะอาดโรงฉัน	๔๖

ห่มจีวร	๔๙
ไปบิณฑบาต	๕๒
กลับจากบิณฑบาต	๕๕
รับอาหาร-แจกอาหาร	๕๘
ฉันอาหาร	๖๓
ล้างบาตร	๖๖
กลับกุฏิ	๗๑
กิจส่วนรวม	๗๔
ฉันน้ำปานะ	๗๗
ทำวัตรเย็น	๘๐
วันโกน	๘๖
เรือนไฟ	๘๙
วันพระ	๙๒
วันอุโบสถ	๙๕
เรือนคลังสงฆ์	๑๐๐
การทำบริหาร	๑๐๓
ศิลปหัตถกรรมของพระป่า	๑๐๖
บาตร	๑๐๙
ไม้สัปทน	๑๑๓

พยาบาลภิภษอาพาธ	๑๑๖
เภสัชพในวัดป่า	๑๑๙
เข้าพรรษา	๑๒๒
ออกพรรษา	๑๒๕
กฐิน	๑๒๘
การประชุมปฏิบัติธรรม	๑๓๑
ไปรุดงค์	๑๓๔
ธรรมอุปมา	๑๓๗
ภาคผนวก วัตร ๑๓	๑๔๑
ภาคผนวก วัตร ๑๔	๑๔๒
ภาคผนวก แม่ชีที่ป่าพง	๑๔๘
ระเบียบการจัดการฯ	๑๕๓

ป่าพงดงธรรม

หนองป่าพง ดงธรรม กรรมฐาน
สงฆ์สืบสาน อริยสัจจ์ จำรัสแสง
พุทโธวาท วัตรวินัย ไม่แปลกแปลง
วิถีแห่ง พรหมจรรย์ สร้างปัญญา

ใช้พวงข้าว ขัดเขลา เกลากิเลส
ให้เห็นเหตุ ทุกข์หมั่นหัด คือค้นหา
สมณะ วิเวกว่าง วางอึดตา
วิปัสสนา น้อมใจ แจ่มในธรรม

ขันติข่ม สติคุม ค้มครองจิต
ไม่เผลอผิด พลังประมาท พลาดถล้า
สำรวมตน จนพิชิต กายจิตคำ
จิตผ่องนำ สู่มรรคผล พันวงวัฏ

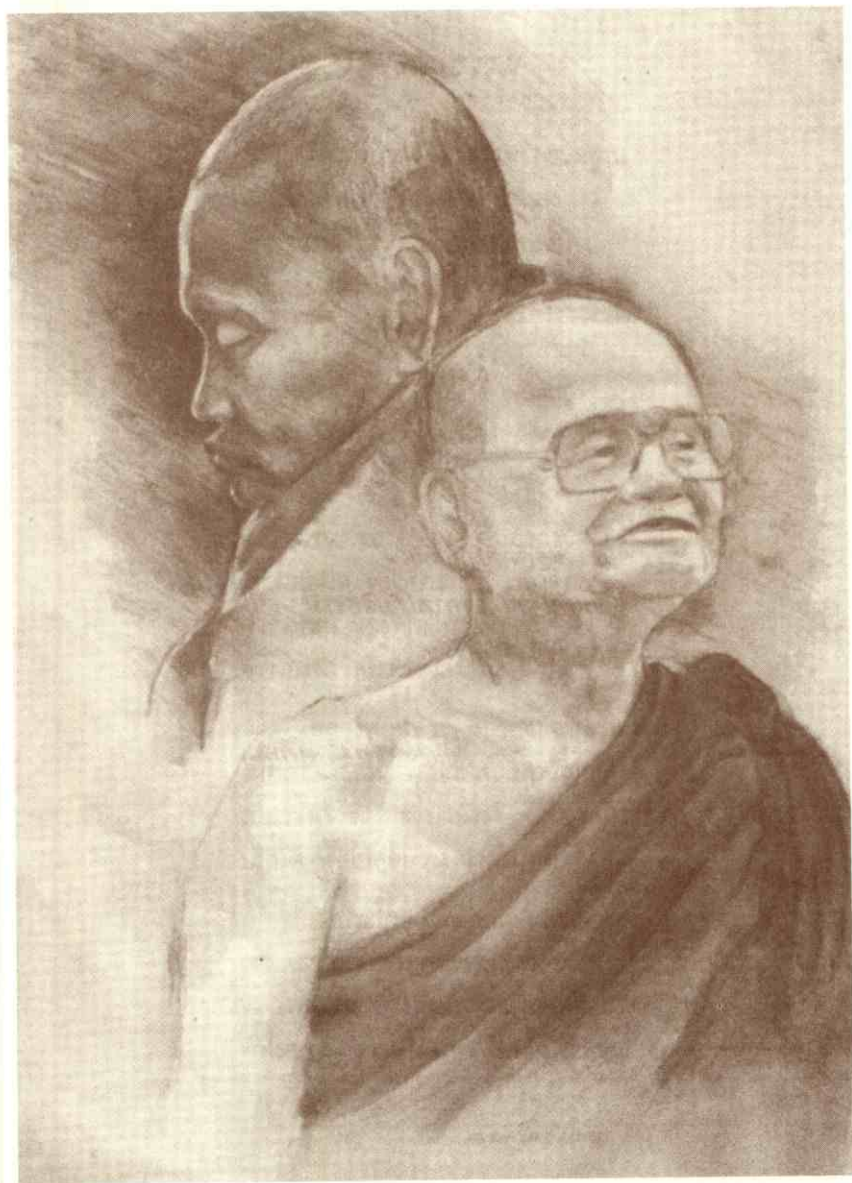
หลวงพ่ocha สร้างป่าพง จากดงเถื่อน
ไม่คลายเคลื่อน พุทธพจน์ บทบัญญัติ
เพียรชี้หน้า ธรรมะ ประมัตถ์
ปฏิบัติ เพื่อปล่อยวาง ว่างวิมุตติ

ยังประโยชน์ เพื่อดน และชนผอง
ตามครรลอง พระศาสดา ปาวิสุทธิ
หลวงพ่อสั่น หวังศิษย์ จิตเพ็ญพุทธ
ทำไม่หยุด ธรรมไม่ยาน สานสืบเทอญ

“...ข้อวัตรปฏิบัตินั้น
เป็นพื้นฐาน ให้การปฏิบัติธรรม
บรรลุซึ่งสันติธรรม...”

หลวงปู่ชา สุภทฺโท

บูรพาจารย์แห่งวัดหนองป่าพง

บูรพาจารย์แห่งวัดหนองป่าพง

หลวงพ่ocha สุภทฺโท ได้ก่อตั้งวัดหนองป่าพง ซึ่งเป็นต้นแบบของวัดป่ากว่า ๓๐๐ แห่งในประเทศไทยและหลายแห่งในยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย ขึ้นเมื่อ ๘ มีนาคม ๒๔๙๗ เพื่อให้เป็นที่พำนักอาศัยบำเพ็ญสมณธรรมของพระภิกษุกรรมฐาน หรือ “พระป่า” และได้วางแนวทางปฏิบัติของวัดหนองป่าพงขึ้น โดยอาศัยหลักการจากพระธรรมวินัยประกอบกับประสบการณ์ทางธรรมของท่าน

หลวงพ่อได้ปฏิบัติตนตามข้อวัตรต่างๆ เป็นแบบอย่างอันงดงามแก่สานุศิษย์ โดยถือคติว่า “พึงตั้งตนให้อยู่ในคุณธรรมอันสมควรเสียก่อนจึงค่อยสอนผู้อื่น จักไม่เป็นบัณฑิตทรมาน” และ “สอนคนด้วยการทำให้ดูทำเหมือนพูด พูดเหมือนทำ” แม้หลวงพ่อยุติกรรมแล้ว คำสอนและปฏิปทา รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติก็ยังเป็นเสมือนตัวแทนของท่านสืบต่อไป โดยสานุศิษย์ผู้ผ่านชีวิตพระภิกษุกรรมฐานในป่าพง ต่างคงดำรงรักษาคำสอน ปฏิปทา และสืบทอดแนวทางการปฏิบัติของท่านไว้อย่างมั่นคง

หมายเหตุ : ปี ๒๕๕๐ มีสาขากว่า ๓๐๐ แห่งทั่วโลก ทั้งในและต่างประเทศ

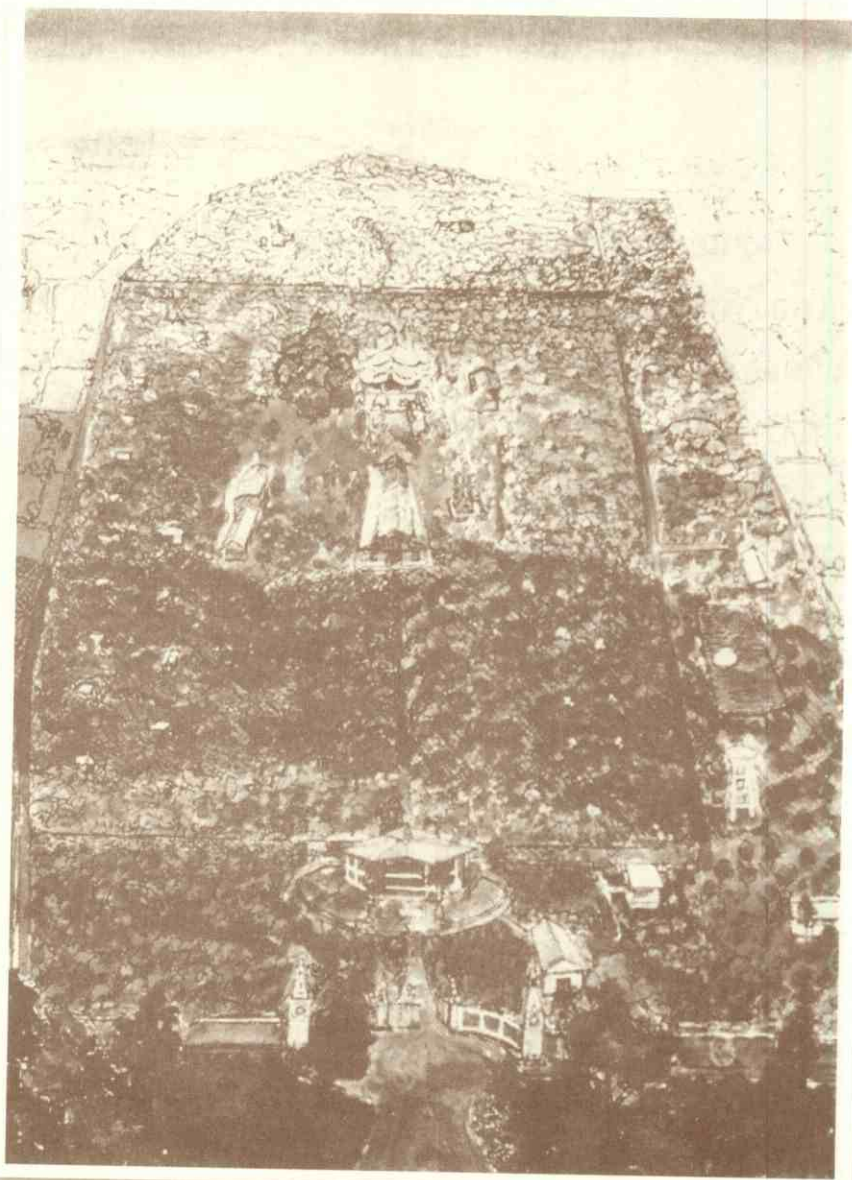
หลวงพ่ocha ในฐานะบูรพาจารย์แห่งวัดหนองป่าพง ได้มอบธรรมคำสอนที่ตรง ลึกซึ้ง และเข้าใจง่าย จุดประกายความสว่างทางปัญญาแก่ปวงชน ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา

ประการสำคัญท่านได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะรักษาสภาพการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายของพระรุดงค์กรรมฐานไว้ เพื่อให้ชนในยุคปัจจุบันได้มีโอกาสศึกษาประพฤติปฏิบัติตามอันจะเป็นทางให้เกิดปัญญา สามารถสร้างความสงบสุขให้แก่ชีวิตของตนได้

วัดหนองป่าพง และหลวงพ่ocha เป็นที่มาของพระรุดงค์กรรมฐานหลายร้อยชีวิต ที่ต่างหลีกเร้นบำเพ็ญภาวนาอยู่ ณ สถานที่สงบวิเวกทั่วไป เพื่อฝึกฝนอบรมตนเองให้ก้าวไปสู่คุณธรรมแห่งความเป็นสมณะ “ผู้สงบจากอกุศลธรรมทั้งปวง” และเพื่อเกื้อกูลความสุข เป็นที่พึ่งทางจิตใจแก่ชนในถิ่นนั้นๆ ด้วย

พระรุดงค์กรรมฐานเหล่านั้น ต่างได้ผ่านการอบรมสั่งสอนผ่านการฝึกหัดตามข้อวัตรปฏิบัติที่หลวงพ่ochaวางแนวทางไว้อย่างเคร่งครัด และสืบทอดปฏิบัติมาไว้อย่างมั่นคง

ข้อวัตรปฏิบัติเหล่านี้ยังคงรักษาไว้เป็นแบบแผน เป็นเครื่องกลั่นกรองกฤตกรรมผู้มีศรัทธา มีความมุ่งมั่นต่อการประพฤติปฏิบัติธรรมไว้อย่างละเอียดลึกซึ้ง และเข้มข้นดุจเดิม ดังจะได้สัมผัสในบทต่อๆ ไป

วัดหนองป่าพง

วัดหนองป่าพง

วัดหนองป่าพงเป็นวัดป่าฝ่ายอรัญวาสี ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนผึ้ง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติอันสงบสงัด มีบรรยากาศร่มเย็นเหมาะแก่การพำนักอาศัยเพื่อบำเพ็ญสมณธรรม

ชีวิตพระในวัดหนองป่าพง มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การประพฤติพรหมจรรย์ตามรอยพระยุคลบาทของพระบรมศาสดา ที่ทรงดำรงพระชนมชีพอย่างสงบเรียบง่ายภายในป่า เพื่อค้นคว้าแสวงหาทางพ้นทุกข์ แล้วทรงนำความรู้แจ้งเห็นจริงนั้นมาเผยแผ่เกื้อกูลความสุขแก่มหาชนทั่วไป

การดำเนินชีวิตในวัดหนองป่าพง ยึดหลักพระธรรมวินัยที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ เป็นแนวทางปฏิบัติฝึกหัดกาย วาจาใจในชีวิตประจำวัน เน้นการศึกษาประพฤติปฏิบัติให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ในศีล สมาธิ ปัญญา พร้อมทั้งนำธุดงค์วัตร ๑๓ วัตร ๑๔ และกำหนดกฏกติกา ระเบียบต่างๆ มาผสมผสานเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมการบำเพ็ญสมณธรรมให้ดำเนินไปด้วยดี และมีความละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

แนวทางการปฏิบัติและธรรมชาติของป่าภายในสำนัก

เป็นปัจจัยสำคัญ ส่งเสริมให้การดำรงชีวิตของพระภิกษุเป็นไปด้วยความเรียบง่ายสอดคล้องกับธรรมชาติ และประสานกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะ ตามแบบของพระอริยสงฆ์ธรรมฐาน ผู้มีข้อวัตรปฏิบัติเป็นไปเพื่อขัดเกลาทำลายกิเลสที่ครุบาอาจารย์ได้พาดำเนินมา

จีวรและบริวารอื่นๆ ของภิกษุจะมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งจัดรวบรวมไว้เป็นของสงฆ์หรือของส่วนกลาง มีภิกษุผู้รักษาเรือนคลังสงฆ์เป็นผู้แจกในกาลเวลาที่เหมาะสม การบริโภคอาหารมีเพียงมือเดียวตอนเช้า และฉันในบาตร เสนาสนะที่พักอาศัยเป็นกุฏิหลังเล็กๆ ตั้งอยู่ห่างกันในราวป่าท่ามกลางความร่มรื่นแห่งหมู่ไม้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติภาวนาได้อย่างสงบ

สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติอันสงบและบริสุทธิ์ของป่าช่วยให้จิตใจของผู้ปฏิบัติได้สัมผัสกับความรู้สึกสงบเย็น สดชื่น เบิกบาน มีอิสระ เป็นความสุขที่ปราศจากความเร่งร้อน กระวนกระวาย ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดกายวิเวก ความสงบกายนำไปสู่การศึกษาปฏิบัติอบรมจิตใจให้เข้าถึงจิตตวิเวก ความสงบจิต และอุปวิเวก ความสงบกิเลส อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการประพฤติพรหมจรรย์ในพุทธศาสนาต่อไป

พระชุดงศ์กรรมฐาน

พระธุดงค์กรรมฐาน

พระธุดงค์กรรมฐาน ที่เรียกสั้นๆ ว่า “พระกรรมฐาน” หรือ “พระป่า” หมายถึง พระภิกษุผู้มีข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัดเข้มงวด เป็นไปเพื่อกำจัดกิเลส และเป็นอิสระเหนือเหตุแห่งทุกข์ทั้งปวง มีชีวิตอย่างเรียบง่าย มีปัจจัยเครื่องอาศัยจำกัด มุ่งปฏิบัติฝึกหัดอบรมจิตใจให้เข้าถึงความสงบ และเกิดปัญญา ด้วยการบำเพ็ญภาวนาสมณะและวิปัสสนากรรมฐาน

ข้อวัตรเหล่านี้จะเป็นบันไดนำไปสู่ความบริสุทธิ์บริบูรณ์ในศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นมรรคาแห่งการดับทุกข์

เส้นทางอันสงบของพระธุดงค์กรรมฐาน มุ่งไปสู่ความเป็นอิสระจากพันธนาการแห่งชีวิต ละความเป็นอยู่ที่เต็มไปด้วยความห่วงกังวลและวุ่นวายเร่าร้อนแบบโลกๆ มาดำรงเพศบรรพชิต

มีชีวิตเสมือนนกน้อยอาศัยรังเล็กๆ ในป่าเป็นที่พำนักหลบนอนจะโผบินบินไป ณ แห่งใดก็สะดวกและอิสระ เพราะไม่มีสัมภาระมากมาย จะมีอยู่ก็เพียงแต่ปิกและขนเท่านั้นติดไปกับตัว พร้อมทั้งจะบินไปในโลกกว้างได้อย่างเสรี

ชีวิตพระป่าก็เช่นเดียวกัน มีเพียงบาตร จีวร และกุฏิ
หลังเล็กๆ ในราวป่าเป็นที่อยู่อาศัย ส่วนบริหารเครื่องใช้สอย
ส่วนตัวก็มีเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่านั้น

จึงกล่าวได้ว่า เป็นวิถีชีวิตเบาสบาย ปราศจากความ
ห่วงกังวล ดิ้นรนแสวงหา และความผูกมัดอยู่กับสิ่งใด

ภาพพระภิกษุห่มจีวรเหลืองหม่น สะพายบาตร แบก
กลดและกระบองน้ำ จาริกรอนแรมไปสู่สถานที่สงบสงัดต่างๆ
เช่น ขุนเขา ถ้ำ เจียมผา ป่าดงดิบ ป่าช้า และริมลำธาร
นั่นคือ **พระธุดงค์กรรมฐาน** ผู้มีอิสระดุนกน้อย ท่องธุดงค์
ไปในขุนเขาลำเนาไพรอย่างเสรี โดยมีจุดหมายอยู่ที่การ
แสวงหาประสบการณ์ทางธรรม เพื่อฝึกฝนตนให้มีความ
เข้มแข็ง อดทน พากเพียร และเพื่อสร้างสมอบรมปัญญา
ด้วยการพิจารณาสภาวธรรม ที่มีอยู่ในตนเองและในธรรมชาติ
ให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสัจธรรม จนสามารถละทิ้งความ
ยึดมั่นในอัตตาตัวตนลงได้ มีอิสระอยู่เหนือการย่ำยีจากกิเลส
ทั้งปวง

สู่...แดนเคารพ

สู่...แดนเคราฟ

กุลบุตร ผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประสงค์จะดำรงชีวิตพรหมจรรย์ เมื่อได้ศึกษาหรือได้ยินกิตติศัพท์การดำเนินชีวิตของพระกรรมฐานในวัดป่า ประารถนาจะก้าวเดินบนวิถีทางที่สามารถนำชีวิตของตนไปสู่ความสงบสันติได้ จึงต่างมุ่งหน้าเข้ามาที่ “ป่าพง” ด้วยความหวังจะมีโอกาสอยู่ภายใต้ร่มเงาของวัดป่า และครูอาจารย์ผู้ทรงคุณธรรม รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่เกื้อกูลต่อการดำเนินชีวิตของภิกษุ

ก้าวแรกที่ย่างเข้าสู่ประตูสำนัก กุลบุตรผู้มาใหม่จะถูกต้อนรับทักทายด้วยบรรยากาศแห่งธรรมะ คือ ความเรียบง่าย สงบ ความสะอาด ความร่มรื่น เย็นกายสบายใจ ซึ่งเกิดจากธรรมชาติของป่า อันเป็นถิ่นพำนักแห่งสมณะ

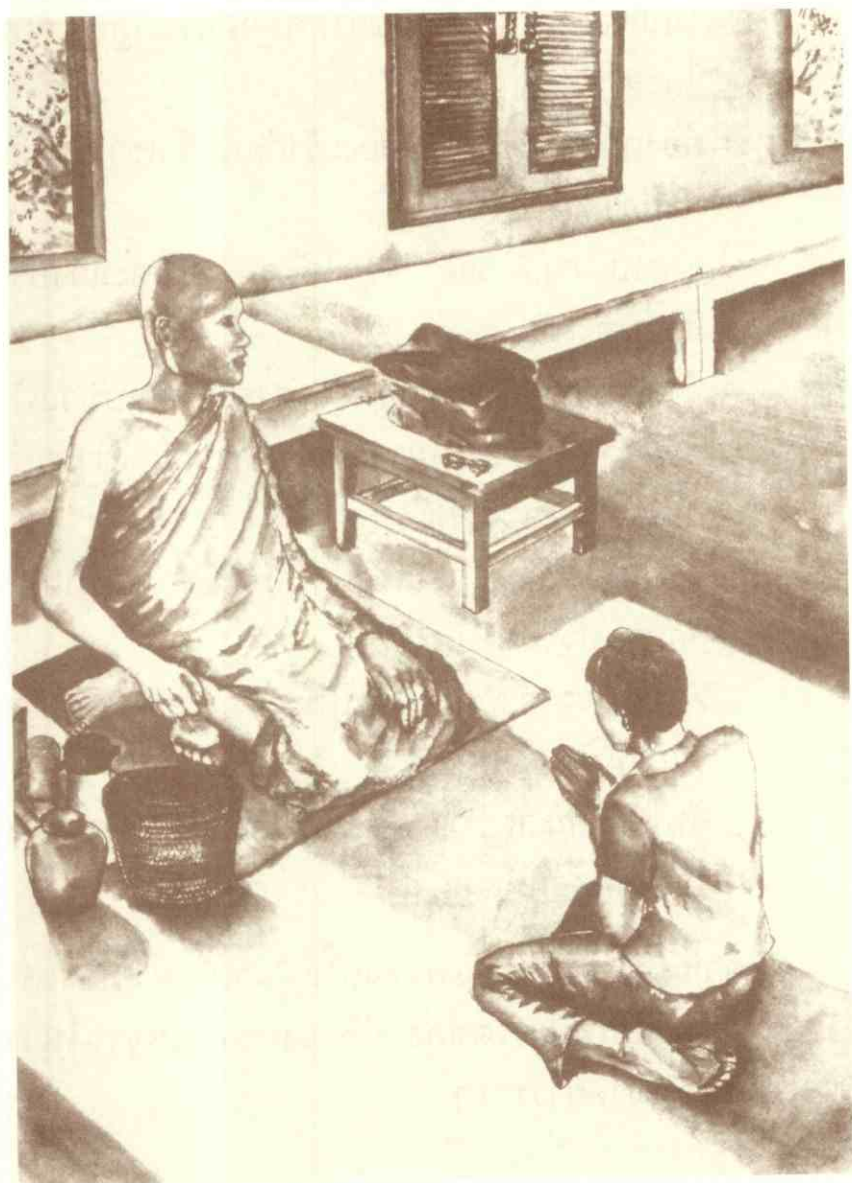
เมื่อเข้ามาถึงประตูชั้นใน จะพบป้ายบนกำแพงสูงใหญ่มีข้อความเขียนว่า

“แดนเคราฟ”

พุทธศาสนิกชน ทุกเพศ ทุกวัย
เพื่อหายพยศ ลดมานะ ละทิฐิ

- ไม่มีกิจจำเป็น ห้ามเข้าไปคลุกคลีในกุฏิกับภิกษุและสามเณร
- ต้องถอดหมวก ถอดรองเท้าก่อน จึงเข้าไปในวัด ด้วยอาการสำรวม
- จงสงบ กาย วาจา ใจ ให้มาก อย่าคะนองปาก มือ และเท้า
- ห้ามเปิดวิทยุ และการเล่นต่างๆ ภายในบริเวณวัด
- ห้ามนำสุราเข้ามาดื่ม และนำสัตว์มีชีวิตเข้ามาทำอาหารในบริเวณวัด
- ห้ามเก็บผลไม้ และเข้ามากินในวัด จะเป็นการก่อความสงบบ
- ห้ามขับรถเข้าออก เร็วเกินควร เพราะเสี่ยงจะรบกวนผู้กำลังปฏิบัติ
- ต้นไม้ และสัตว์ป่า เป็นสมบัติล้ำค่า จงช่วยกันรักษาเพื่อลูกหลาน

ข้อความที่ป้ายบนกำแพงช่วยให้ผู้มาเยือน มองเห็นบรรยากาศความเคร่งครัดของวิถีชีวิตพระกรรมฐานในวัดหนองป่าพงขึ้นมาร้อยอย่าง

ขอบวช

ขอบวช

การประพฤติพรหมจรรย์ หรือการครองสมณเพศ เพื่อดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางของพรหมจรรย์ได้นั้นต้องเริ่มต้นด้วยศรัทธา และการตัดสินใจอย่างแน่วแน่ของตนเองเสียก่อน จากนั้นจึงจะบรรลุจุดหมายได้ด้วยความพากเพียรพยายาม

วัดหนองป่าพง มีกฎเกณฑ์ปกติในการรับกุลบุตรเข้ามาอยู่ร่วมในสำนัก ไม่ว่าด้วยจุดประสงค์ใด จะมาอยู่ในฐานะภิกษุหรือสามเณรก็ตาม ต้องมีผู้รับรองเป็นหลักฐานและที่สำคัญคือต้องมีการพิสูจน์ความมั่นคงในศรัทธาเสียก่อน

ดังนั้นกุลบุตรผู้มาขอบวช มักได้รับคำตอบที่ผิดต่อความรู้สึก หรือขัดต่อความตั้งใจอย่างแรงกล้าของตน แทนที่จะได้รับการต้อนรับอันอบอุ่น หรือคำเชื้อเชิญที่ดี เช่น อาจได้รับคำตอบว่า

“ที่นี่เราบวชกันจนตายนะ ...ไม่ใช่จะมาบวชเล่น ๆ”

หรือเป็นคำตอบในลักษณะไม่ตอบรับและไม่ปฏิเสธ แต่ไปพูดถึงเรื่องความเป็นอยู่ว่า

“ที่นี่มีความยากลำบาก จะไม่ได้อะไรตามปรารถนา ต้องอดทนต่อกำหนดกฎเกณฑ์ข้อวัตรปฏิบัติ และการ

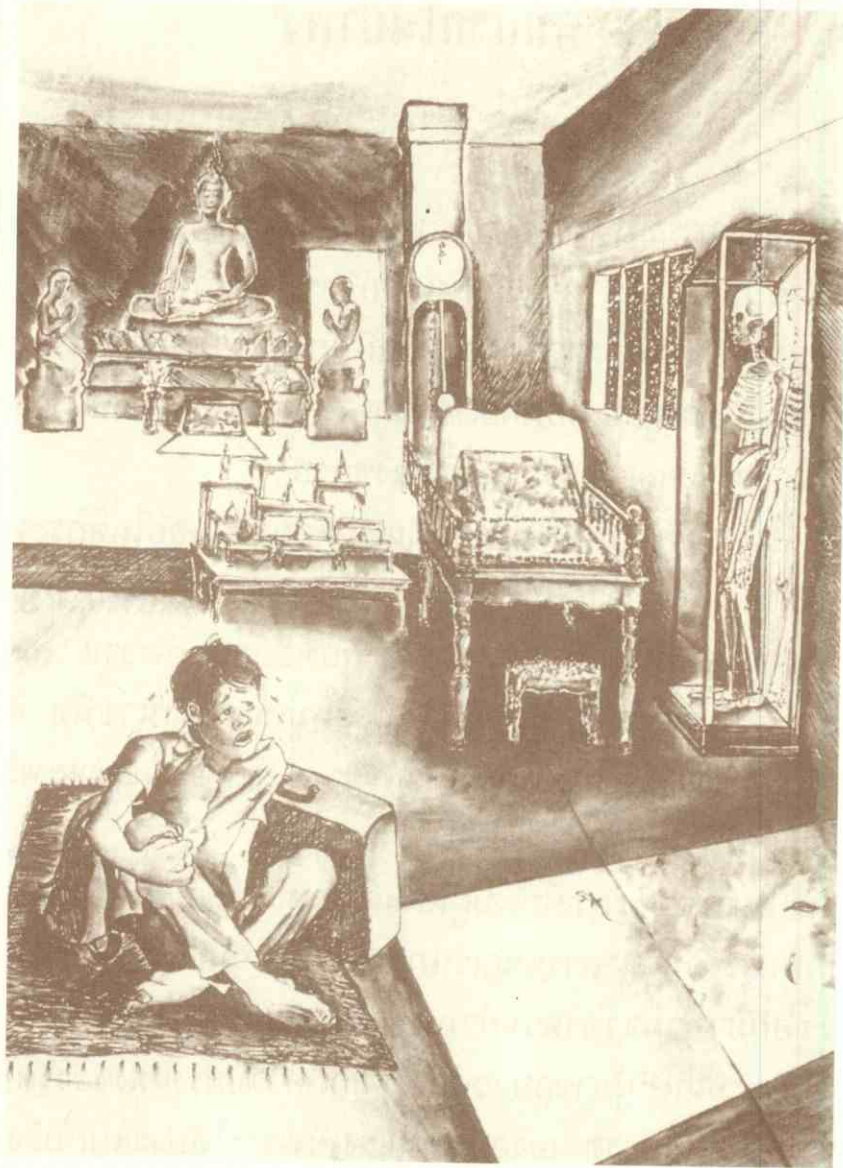
งานต่าง ๆ ที่เป็นกิจวัตรประจำวัน” หรือ

“ตอบไม่ได้ว่าจะรับหรือไม่รับ ตัวท่านเท่านั้นจะเป็นผู้ตอบแก่ตนเองได้”

ผู้มาขอบวชบางท่าน เมื่อได้รับการต้อนรับดังกล่าว ซึ่งเป็นคำพูดที่ขัดใจ ตรงไปตรงมา อาจคิดว่า “เหตุใดพระกรรมฐานที่เขาเล่าลือกันว่า เป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จึงไร้เมตตาเช่นนั้น” ซึ่งเขาก็มีสิทธิ์คิดอย่างนั้นได้

ทว่า...ความจริงแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงการทดสอบความมุ่งมั่นและศรัทธาของผู้มาขอบวชแต่ละคนในขั้นแรกเท่านั้นเอง

หากผู้มาขอบวชสามารถทำใจ หรือปรับความรู้สึกได้ ไม่ท้อถอยต่อคำตอบหรือคำพูดที่ขัดต่อความรู้สึก แต่แฝงไว้ด้วยเมตตาธรรมนั้น ก็จะต้องอดทนเตรียมรองรับขั้นตอนการคัดเลือก การกลั่นกรอง เพื่อทำลายพยศ ลดมานะ ละทิฐิอีกต่อไป

คืนแรกในป่าพง

คืนแรกในป่าพง

ถ้าผู้มาขอบวช ไม่เลิกล้มปณิธานเดิมของตน หรือไม่
ทอดอวยลากลับบ้านตั้งแต่วันแรก หากยินดีที่จะผ่านการ
ทดสอบ การฝึกฝน เพื่อแก้หนี้สันดานเดิมของตนทุก
ประการ ก็จะถูกนำไปพักยังธรรมศาลา ซึ่งตั้งอยู่ภายในบริเวณ
สำนัก ท่ามกลางความสงบวิเวกของป่า

ในศาลานั้นมีโครงการระดมมนุษย์ห้อยแขวนอยู่ในตู้กระจก
สำหรับใช้พิจารณาสุกกรรมฐานหรือมรณสติ และมีนาฬิกา
โบราณเรือนใหญ่ ตีบอกเวลาด้วยเสียงเยือกเย็นกังวาน ผสม
ผสานกับเสียงร้องของสัตว์ป่า และหมู่แมลงนานาชนิด สิ่ง
แวดล้อมเหล่านี้จะให้บรรยากาศอันวิเวก ว้าเหว และน่าสะพรึง
กลัวแก่ผู้มาใหม่พอสมควร

ผู้มาขอบวชอาจไม่พบผู้ใดในศาลาหลังนั้นเลยก็ได้ เพราะ
ภิกษุและสามเณรต่างหลีกเร้นภาวนาอยู่ที่กุฏิส่วนตัวในราวป่า
จะออกมาทำกิจวัตรตามกำหนดเวลาเท่านั้น

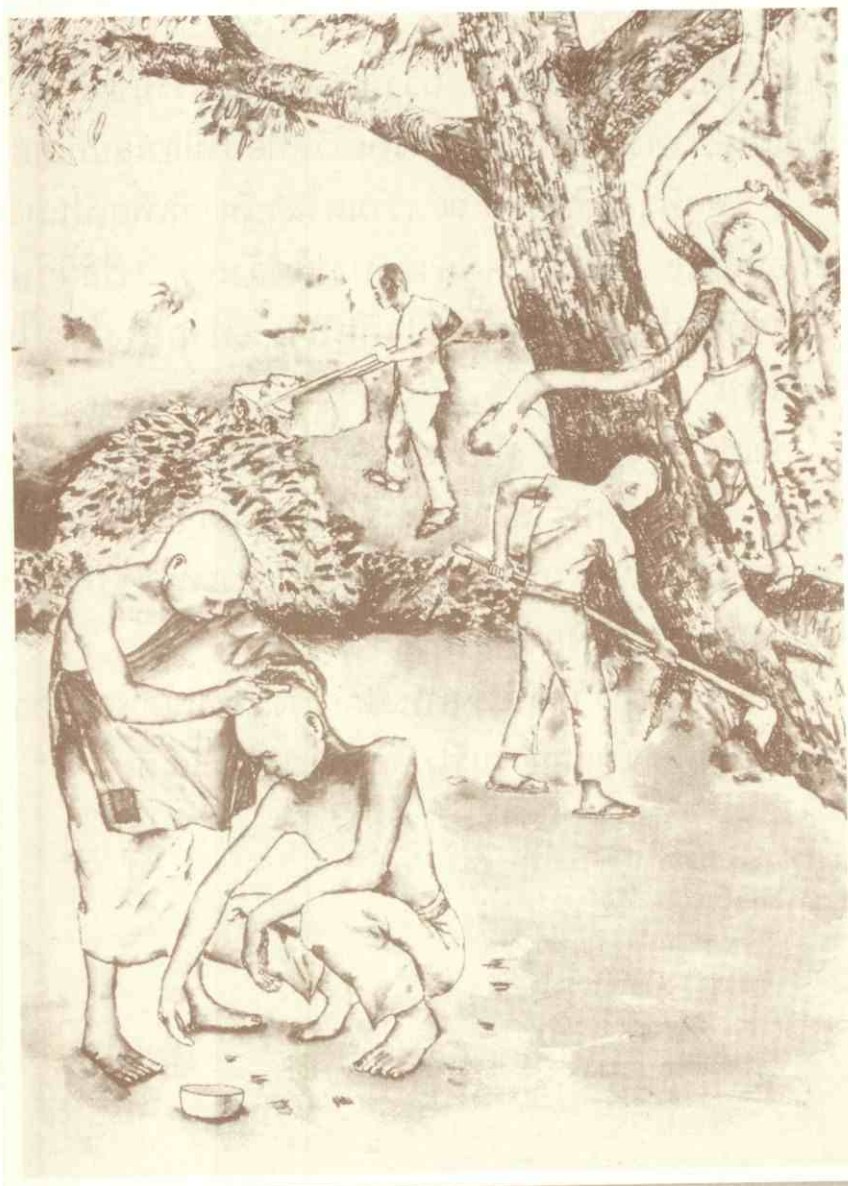
ณ ที่นั้น ผู้มาขอบวชต้องต่อสู้กับความปรุ่งแต่งของจิตใจ
หรือความคิดของตนเองอย่างรุนแรง เพราะได้ประสบกับสิ่งที่
ขึ้นใจ ขัดต่อความรู้สึกที่เคยได้ตามปรารถนาหลายอย่าง

นับตั้งแต่ก้าวเท้าเข้ามาในป่าพง โดยเฉพาะผู้ที่มาจากถิ่นเจริญ ด้วยวัตถุในเมืองใหญ่ๆ ไม่มีความคุ้นเคยกับธรรมชาติในป่า คื่นแรกในป่าพง จะเป็นคื่นหนึ่งในชีวิตที่ลืมไม่ลงเลยทีเดียว

สาเหตุที่จัดให้พักอยู่ ณ ธรรมศาลานั้น ก็เพื่อเป็นการ ทดสอบจิตใจ และเพื่อให้ผู้มาขอบวชได้สังเกต หรือศึกษา อย่างใกล้ชิดว่า **ที่นี่เขาทำอะไรกันบ้าง ...ทำอะไร... ใน เวลาไหน**

รุ่งเช้าของวันใหม่ ผู้มาขอบวชจะได้เรียนรู้จักกับกิจที่ตน ต้องทำ เช่น ปัดกวาดลานวัด จัดกะละมังไว้สำหรับรอใส่ อาหารบิณฑบาตจากพระ เตรียมน้ำล้างเท้า รับบาตร ประเคนอาหาร ล้างกระโถน ฯลฯ

ท่านจะรู้สึกว่ ภาระเหล่านี้เป็นการทำงานที่หนักพอสมควร สำหรับผู้ไม่คุ้นเคยต่อการบริโภคอาหารเพียงมือเดียว

โกนหัว

โกนหัว

เมื่อวันเวลาผ่านพ้นไปนานพอสมควร หากผู้มาขอบวชยังปรากฏตนให้เห็นอยู่ในสำนัก มีอุตสาหะปฏิบัติกิจวัตรต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ไม่แสดงออกซึ่งความเห็นแก่ตัว หลีกเลี้ยงหลบซ่อน มีมาयाสาไทย ก็จะได้รับอนุญาตให้โกนหัวได้ ซึ่งหมายความว่าผู้มาขอบวชได้ผ่านการทดสอบขั้นแรกแล้ว การปลงผมเป็นสัญลักษณ์ของการใช้ชีวิตภายใต้ร่มกาสาวพัสตร์ แสดงออกถึงเจตจำนงอันแรงกล้าของนักบวช ที่สละละทิ้งโลกีย์วิสัยออกมา

การโกนหัวทำให้ผู้มาขอบวชได้รับกำลังใจ และมีจิตสำนึกในสภาวะของตนว่า “เรามีจุดมุ่งหมายอะไร...เราคือใคร กำลังมาทำสิ่งใด หน้าที่ของเราคืออะไร”

นอกจากนี้การโกนหัวยังเป็นประจักษ์พยานอันสูงใหญ่ช่วยขวางกั้น ความคิดที่ถ้อยถอย หรือคิดหลบหนีออกจากวัดได้ด้วย เพราะถ้าหากหลีกเลี่ยงไปทั้งที่ศีรษะโล้น จะมีความละเอียดต่อบุคคลอื่นที่ทราบเจตนารมณ์เดิมของตนเป็นอย่างมาก

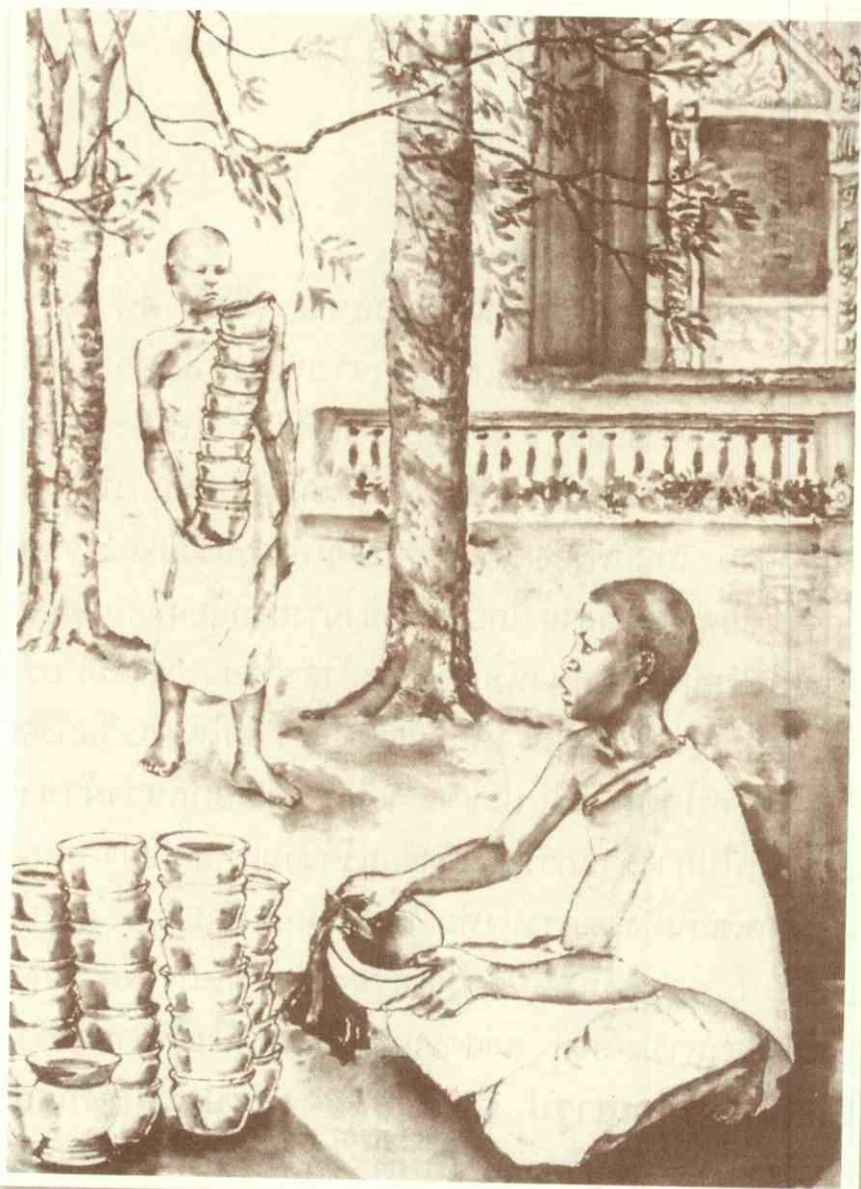
เมื่อโกนหัวแล้ว จะได้รับการขนานนามใหม่ว่า **นาค** หน้าที่ในตอนนี้เป็นงานช่วยงานต่างๆ ในวัด เช่น ขุดดิน

ตัดฟัน ตัดหญ้า ดูแลรักษาสวนหย่อม และงานปฏิสังขรณ์
ซ่อมแซมเสนาสนะต่างๆ

แม้ว่าได้รับการโกนหัวและต้องทำงานหนักในบางวัน
แต่นาคจะยังไม่ได้รับความสนิทสนม หรือความสนใจจากภิกษุ
สามเณร นาคอาจเกิดความรู้สึกว่าเหว่ เจียนเหงาเปล่าเปลี่ยว
หรือรู้สึกว่าเราตกอยู่ในสายตาของภิกษุสามเณรตลอดเวลา
นาคต้องต่อสู้กับความรู้สึกเช่นนี้อย่างรุนแรง

ครั้นหวนคิดคำนึงถึงอดีตอันสมบูรณ์พูนสุขของตน ก็
ปรากฏแต่ความสนใจปรารถนา แวดล้อมด้วยหมู่วงศ์ญาติญาติ
ที่คอยมอบความรัก ความห่วงใย แต่ทว่า... บัดนี้สิ่งทั้งหลาย
เหล่านั้นไม่หลงเหลืออยู่เลย คงมีแต่ความทุกข์ยากลำบาก
ความมิได้ตั้งใจปรารถนาเท่านั้นที่ปรากฏขึ้นในจิตใจ

ขั้นตอนการทดสอบเพื่อคัดเลือกกัลลกรองบุคคลเข้ามา
เป็นพระกรรมฐาน จะทำให้ผู้มาขอบวชเกิดความทุกข์ยาก
ลำบากเสียก่อน เพื่อให้รู้จักพิจารณาถึงความทุกข์ เมื่อทุกข์
มาก ๆ ประดังเข้ามา จะทำให้เกิดสติปัญญามองเห็น
ความจริงแห่งชีวิต ตลอดถึงอารมณ์แห่งกิเลสได้อย่างแจ่มแจ้ง

เป็นปะชา

เป็นปะขาว

ระยะทางพิสูจน์ม้า...

กาลเวลาพิสูจน์คุณค่าของคน เมื่อนาคผ่านการทดสอบทรมานจิตใจ จนคลายความพยศ ลดความแข็งกระด้างลงไปบ้างแล้ว สามารถประพฤติปฏิบัติให้ประจักษ์แก่สายตาของครูอาจารย์ว่า เป็นผู้ที่มีศรัทธามีความมั่นคงในจิตใจพอสมควร ไม่บกพร่องในกิจวัตรต่างๆ ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว มีความซื่อตรงไว้มายาสาไทย มีกิริยามรรยาทอ่อนน้อมถ่อมตัว ก็จะได้รับอนุญาตให้นั่งห่มสบงและอังสะสีขาว พร้อมกับรับศีล ๘ ไปเป็นข้อปฏิบัติ เพื่อทำกายและวาจาให้สงบเรียบร้อย

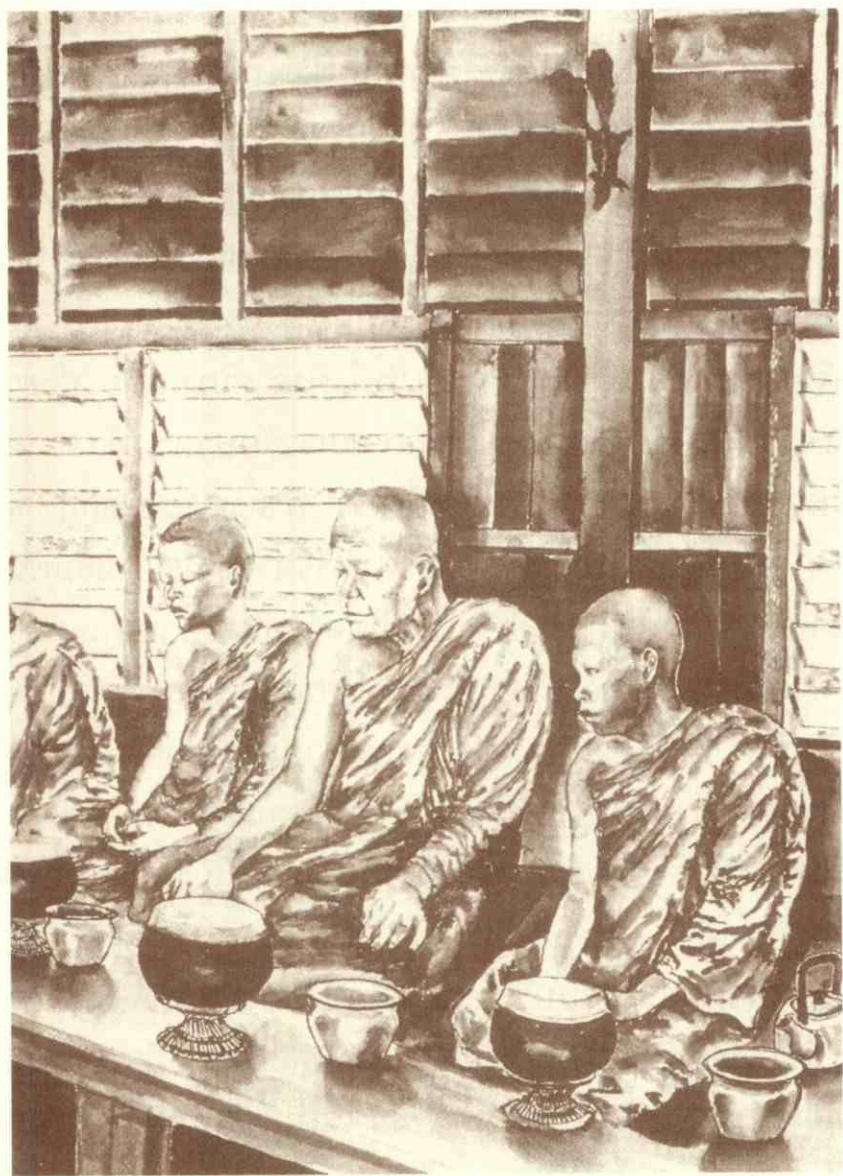
หน้าที่ในขณะเป็นปะขาว หรือนิยมเรียกกันว่าผ้าขาว เน้นหนักไปทางด้านการปฏิบัติเรียนรู้ความเป็นอยู่อย่างสมณะ โดยฝึกหัดกันตั้งแต่การนุ่งห่ม การตัดเย็บซ่อมจีวร การบ่มบาตร การดูแลรักษาบริวารเครื่องใช้สอยเสนาสนะ การประเคนอาหาร... ฯลฯ ตลอดจนการฝึกฝนให้ใช้อริยาบทต่างๆ ให้อยู่ใน สมณสาธูป คือ ต้องมีความประพฤติกิริยาทำทาง การพูดจา การนึกคิด ให้สมกับเป็นสมณะซึ่งแปลว่า “ผู้สงบ” พร้อมกับเรียนรู้การปฏิบัติทางจิต เพื่อให้

เกิดความสงบของจิตใจ โดยการปฏิบัติภาวนาด้วยการนั่งสมาธิ
เดินจงกรม และกำหนดสติตามรักษาจิตในทุกขณะ ทุกเวลา
ทุกอิริยาบถ

นอกจากนี้ ประชาชนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการปรนนิบัติครู
อาจารย์ที่เรียกว่า **อุปัชฌายวัตร** และ **อาจารย์วัตร** ซึ่งมี
บัญญัติไว้ในพระวินัย กำหนดให้ศิษย์พึงกระทำแก่อุปัชฌาย์
หรืออาจารย์ ในฐานะที่ท่านเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของตน ประชาชน
ต้องฝึกหัดอุปัฏฐากครูอาจารย์ด้วยการรับบาตร ล้างบาตร
ล้างกระโถน ล้างมือ ล้างเท้า ชักจีวร ทำความสะอาดกุฏิ ฯลฯ

กิจเหล่านี้เป็นดังสะพานแห่งไมตรีจิต เชื่อมความสัมพันธ์
ระหว่างศิษย์กับอาจารย์ ให้บังเกิดความสนิทสนมคุ้นเคยไว้
วางใจซึ่งกันและกัน อันจะเป็นคุณูปการอันใหญ่หลวงแก่ประชาชน
เพราะจะได้รับคำแนะนำพร่ำสอนด้วยเมตตาธรรมจากครู
อาจารย์ผู้ซึ่งผ่านการใช้ชีวิตพระกรรมฐานมาก่อน เป็นเหตุ
ให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตภายในวัด
เป็นอย่างดี

ประชาชนจะได้รับบริการขั้นแรกของบรรพชิต สิ่งนั้นคือ
บาตร ทำให้ได้มีโอกาสไปบิณฑบาตในหมู่บ้านกับภิกษุสามเณร
เมื่อมาถึงตอนนี้ ประชาชนมีความยินดีเป็นล้นพ้น บางคนถึง
กับแอบซ่อมสะพานบาตร เปิดฝาบาตร อยู่คนเดียวในกุฏิ
พร้อมกับเฝ้ามองดูบาตรด้วยความชื่นชม

บวชนเร

บวชเณร

เมื่อฤดูเข้าพรรษาใกล้มาถึง หรือบวชเป็นปะขาวมานานพอสมควร มีคุณสมบัติเพียงพอต่อการเป็นนักบวชที่ดีได้แล้ว ปะขาวจะได้รับข่าวดีจากครูอาจารย์ให้เตรียมตัวบวชเณร ปะขาวต้องหัดท่องจำคำขอบรรพชาให้ได้อย่างคล่องแคล่ว และเตรียมตัดเย็บจีวรด้วยตนเอง ปะขาวทุกคนต่างมีความยินดีและกระตือรือร้นเป็นอันมาก เพราะจะมีโอกาสได้ห่มผ้ากาสาวพัสตร์ที่ตนใฝ่ฝันมานาน

สามเณร คือ ผู้ที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นสมณะในวันข้างหน้า เป็นผู้สืบทอดคุณธรรมแห่งสมณะต่อไป ดังนั้นเมื่อปะขาวได้รับการบรรพชาเป็นสามเณรแล้ว จึงต้องศึกษาพระธรรมวินัย และจรรยาบรรณต่าง ๆ ของภิกษุอย่างละเอียดถี่ถ้วน พร้อมกับรักษาศีลเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ ข้อ รวมทั้งเสขียวัตร

วัดหนองป่าพงใช้การบวชเณรเป็นขั้นตอนหนึ่งในการกลั่นกรอง คัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นพระกรรมฐาน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีอายุเท่าไร ต้องผ่านการเป็นสามเณรก่อนทั้งนั้น จึงปรากฏมี เณรผู้เฒ่า และเณรผู้มีอายุเกิน ๒๐ ปีขึ้นไปมากมายในวัดหนองป่าพง ผู้ไม่คุ้นเคยกับวิถีชีวิตในวัดป่า

จะแยกไม่ออกเลยว่า นักบวชรูปนี้เป็นภิกษุหรือสามเณร

การบวชเป็นสามเณร เป็นขั้นตอนทดสอบสำคัญ ใช้สำหรับลดทิฐิ มานะ ของผู้มาบวชให้เบาบางลง คือในความรู้สึกของคนโดยมากเมื่อกล่าวถึงสามเณรแล้ว ต้องนึกภาพเป็นเณรน้อยตัวเล็กๆ น่ารักน่าเอ็นดู แต่บุคคลผู้อยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์หรือในวัยแก่ชรา กลับถูกเรียกว่า **เณรนั้น... เณรนี้** จะมีความรู้สึกอย่างไร ทว่าสิ่งเหล่านี้ก็มีได้เป็นที่ยุ่งยากลำบากใจเลย สำหรับบุคคลผู้มีปัญญาและปณิธานอันตั้งมั่นเด็ดเดี่ยว

เมื่อวันคืนแห่งการเป็นสามเณรผ่านพ้นไปอย่างเนิ่นนาน ความยินดีปรีดีเปรมอันเกิดจากการเปลี่ยนสถานะจากผ้าขาวมาเป็นสามเณรก็ค่อยๆ จางคลายหายไป ความรู้สึกนึกคิดแบบใหม่ในความอยากมีอยากเป็นได้แทรกซ้อนเข้ามาแทนที่ สามเณรบางรูปถึงกับเกิดความรู้สึกต่างๆ ว่า เมื่อใดหนอ... เราจะได้เป็นพระกรรมฐานเต็มภูมิเสียที มองดูพระแล้ว ท่านช่างมีเกียรติ มีสิทธิ์ มีฐานะอันสูงส่งเสียจริง แต่เราสิกลับเป็นเพียงสามเณรผู้ต่ำต้อย ทั้งที่เราก็คงสมควรเป็นพระได้แล้ว บางรูปก็ขอให้ครูอาจารย์บวชให้เร็วๆ และถึงกับคิดไปบวชที่อื่นหรือหลบหนีไปเลยก็มี แต่เขาเหล่านั้นจะไม่ได้สิ่งใดตามความอยากเลยใน**ป่าพง** เพราะมันจะเป็นที่มาแห่งความอหังการของเขาเอง

สู่...ความเป็นสมณะ

สู่...ความเป็นสมณะ

ในที่สุด เวลาที่สามเณรคอยก็มาถึง เป็นวันที่มีความหมายอันยิ่งใหญ่ของการเข้ามาสู่วิถีชีวิตได้ร่วมโพธิญาณอย่างสมบูรณ์ สามเณรจะได้รับอนุญาตให้ตัดเย็บย้อมผ้าสังฆาฏิ เตรียมอัฐบริวารและชักซ้อมพิธีอุปสมบท หลังจากได้ต่อสู้ฝ่าฟันกับอุปสรรคนานัปการ ทั้งความทุกข์ยากลำบากในการเปลี่ยนไปจากชีวิตเก่ามาสู่ชีวิตใหม่ในวัด การมิได้ตั้งใจปรารถนาจากขั้นตอนการทดสอบศรัทธา การทรมานแก้ไขจิตนิสัยในสันดานมาเป็นเวลาเนิ่นนานกว่า ๑ ปี

กาลเวลา ข้อวัตรปฏิบัติ และคำสั่งสอนจากครูบาอาจารย์เป็นประจักษ์อันบริสุทธิที่หลังขโลมลงมาชำระล้างจิตใจที่สกปรกโสมมด้วยกิเลสตัณหา ให้สะอาดบริสุทธิ์ขึ้นบ้าง เพื่อเหมาะสมต่อการเข้าสู่ความเป็นสมณะ กายวาจาถูกชำระสะสางให้สะอาด สงบ มีระเบียบ มีความสำรวมระวังด้วยศีล ใจถูกอบรมข่มพยศด้วยการฝึกหัดปฏิบัติภาวนา พร้อมกับฝึกสร้างนิสัยให้เสียสละ อดทน พากเพียร ด้วยกิจวัตรประจำวันที่ต้องกระทำร่วมกันในหมู่คณะ

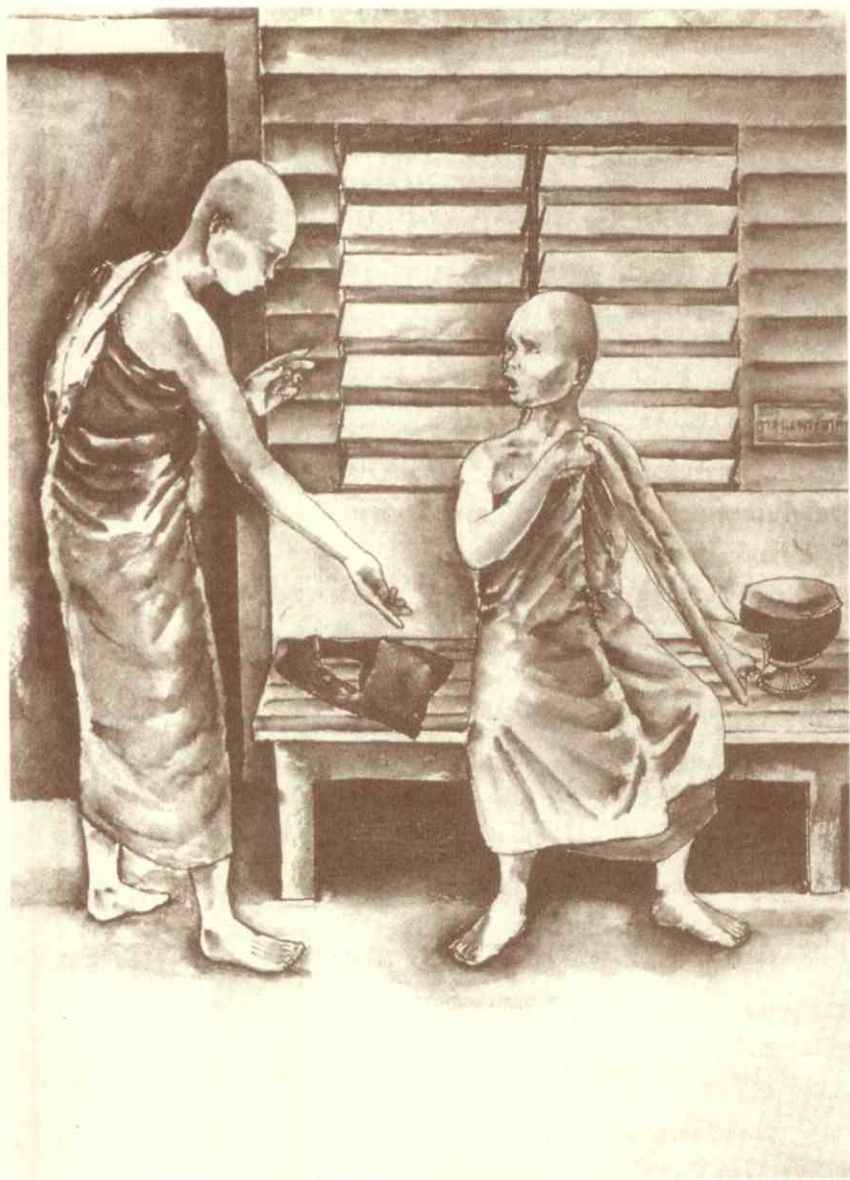
การอุปสมบทในวัดหนองป่าพง ดำเนินไปด้วยความสงบ

และเรียบง่าย ปราศจากขบวนเกิดทิ้ง แตรวง เรียกขวัญนาค และไม่มีมหรสพบันเทิงรื่นเริงใดๆ คงมีแต่ความเป็นไปตาม พระธรรมวินัย อันเริ่มต้นด้วยศรัทธาของผู้บวช ที่ตัดสินใจ อย่างเด็ดเดี่ยวว่าจะใช้ชีวิตในร่มกาสาวพัสตร์นี้ด้วยตนเองและ ได้พยายามพากเพียรฝึกฝนมาด้วยความอดทน จนกระทั่ง มีคุณสมบัติเพียงพอ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตไปบนมรรคาแห่ง การพ้นทุกข์ได้ การอุปสมบทจะเสร็จสิ้นไปด้วยบรรยากาศ แห่งความสงบ อันเป็นนิมิตหมายอันดีของการเข้าไปสู่วิถีชีวิต ที่สันติและเสรีอย่างแท้จริง

พระใหม่ต่างภาคภูมิใจในความสำเร็จ ที่ตนมีโอกาส ย่นย่อความยาวไกลของสังสารวัฏให้ใกล้เข้ามาในเส้นทาง แห่งสมณะ

เมื่อฐานะเปลี่ยนจากสามเณรมาสู่ภิกษุ พระใหม่จะมีความสำรวมระวัง เกรงกลัวต่อบาปหรือความผิดทางพระวินัย ที่เรียกว่า **อาบัติ** เป็นอย่างยิ่ง สมณสัญญาที่ได้อบรมสั่งสอน มาจะเป็นสัญญาณคอยกระตุ้นเตือนให้พระใหม่เกิดจิตสำนึก ตระหนักถึงเพศภาวะ และหน้าที่ของตนอยู่ตลอดเวลา

ขั้นตอนการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิถีชีวิตพระกรรมฐานใน วัดป่าพงได้สิ้นสุดลง แต่ขณะเดียวกันก็เป็นจุดเริ่มต้นแห่งชีวิต ผู้เห็นภัยในวัฏสงสารซึ่งจะต้องต่อสู้กับศัตรู คือ กิเลสตัณหา ต่อไปอีก และมีอาจทราบได้ว่าตนจะเป็นผู้ชนะหรือผู้พ่าย

อาคันตุกภิกษุ

อาคันตุกกิษุ

สำหรับภิกษุผู้มีได้อุปสมบทในวัดหนองป่าพงหรือสำนักสาขา แต่มีศรัทธาปรารถนาจะเข้ามาสู่วิถีชีวิตพระกรรมฐานในวัดป่า ความหวังนั้นอาจเป็นจริงได้ เพราะประตูแห่งวัดหนองป่าพง เปิดกว้างสำหรับผู้มีศรัทธาและมีจิตใจมั่นคงเด็ดเดี่ยวอยู่เสมอ และในขณะเดียวกันประตูที่เปิดกว้างนั้น อาจจะกลับเป็นประตูที่ปิดตายสำหรับผู้ไม่มีศรัทธา มีจิตใจเรรวน ไร้ความเข้มแข็งอดทน

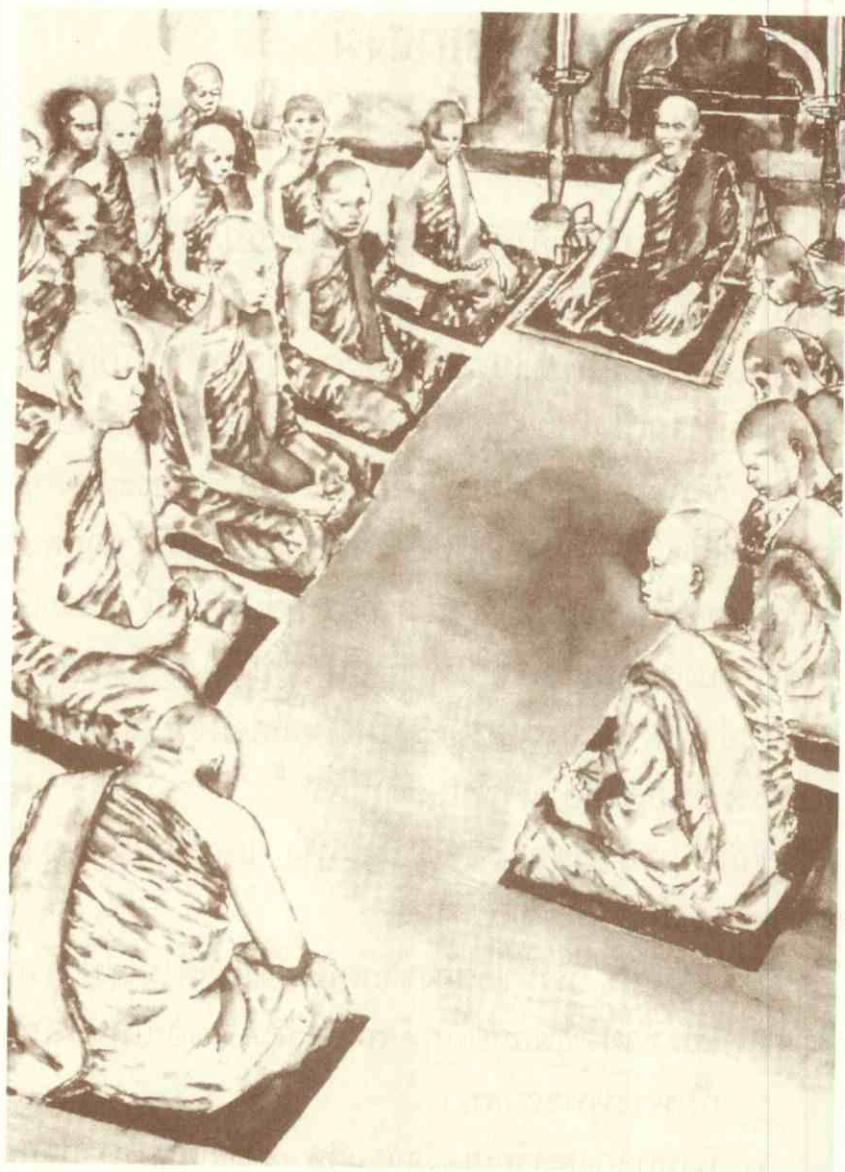
ภิกษุผู้มาจากถิ่นอื่น ในนามของอาคันตุกกิษุ มีความประสงค์จะมาดำรงชีวิตในป่าพง จำเป็นต้องผ่านการทดสอบการฝึกฝน เพื่อลดมานะละทิฐิเสียก่อน คณะสงฆ์จึงจะรับ**เข้าหมู่** หรือเป็นพระพี่น้องร่วมสำนักร่วมครูบาอาจารย์เดียวกันได้

ในวันแรก พระอาคันตุกะจะถูกจัดให้พักอยู่ที่ธรรมศาลา อันเป็นสถานส่วนรวมที่ผ่านไประมาของผู้คนจากทั่วสารทิศ ซึ่งมาชมวัดอยู่เสมอในเวลากลางวัน แต่มันจะกลับกลายเป็นสถานที่สงบ วิเวกวิ้งเวง น่าสะพรึงกลัวแก่ผู้ไม่คุ้นเคยในเวลากลางคืน พระอาคันตุกะต้องพักอยู่ ณ ที่นั้น โดยไม่สามารถ

กำหนดได้ว่าจะนานเท่าไร

สำหรับกิจวัตรประจำวันต่างๆ เช่น การไปบิณฑบาต การรับแจกอาหาร พระอาคันตุกะต้องเดินและรับต่อจากพระพรชาน้อยที่สุดของสำนัก และมีอาสนะสำหรับนั่งฉันอาหารฉันน้ำปานะจัดแยกไว้ต่างหาก การตั้งกติกานี้ เพื่อให้พระอาคันตุกะได้สังเกตข้อวัตรปฏิบัติของสำนักก่อนว่าประพฤติก็น้อย่างไร

บางครั้งพระอาคันตุกะอาจถูกดักเตือนที่โทษขณะกระทำบางอย่างผิดต่อระเบียบวินัยของวัด เช่น ส่งเสียงดัง จับต้องอาหารที่ยังไม่รับประทาน นั่งห้อยเท้าบนอาสนะ เป็นต้น และต้องช่วยการทำงานทุกอย่างที่พระสามารถทำได้ ซึ่งอาจเป็นงานปฏิบัติสังฆกิจ ซ่อมแซมเสนาสนะที่ต้องใช้กำลังและความอดทนมาก พระอาคันตุกะต้องอยู่ในสภาพเช่นนี้ จนกว่าต่างฝ่ายต่างพึงพอใจในการประพฤติปฏิบัติของกันและกัน คือพระอาคันตุกะมีความพอใจในข้อวัตร กติกาต่างๆ ของสำนัก มีความอดทนพากเพียร ไม่หวั่นไหว ไม่ย่อท้อ ยินดีอยู่เพื่อการศึกษาปฏิบัติต่อไป และครูอาจารย์ได้เห็นว่าพระอาคันตุกะเป็นผู้มีศรัทธา มีความมุ่งมั่นต่อระเบียบข้อวัตรปฏิบัติจริงก็จะรับ **เข้าหมู่** โดยมีการเปลี่ยนบริวารต่างๆ ให้ถูกต้องตามธรรมเนียม ต่อจากนั้นก็อนุญาตให้เข้าร่วมอุโบสถสังฆกรรมต่างๆ และอยู่ร่วมกับภิกษุสามเณรวัดหนองป่าพงได้เป็นปกติ

กติกาสงฆ์

กติกาสงฆ์

ภิกษุสามเณรเมื่อได้รับการบรรพชาอุปสมบท หรือเข้ามาอยู่ในวัดหนองป่าพงแล้ว ไม่ว่าจะเป็น **ผู้ใหม่** หรือ **ผู้เก่า** ต้องศึกษาและปฏิบัติตามกติกาสงฆ์ต่าง ๆ ที่สำนักกำหนดขึ้น เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะ และเป็นผู้มีศีลาจารวัตรเสมอกัน รวมทั้งเพื่อควบคุมความประพฤติของภิกษุสามเณรให้อยู่ในขอบข่ายแห่งความเป็นสมณะ หากความประพฤติของผู้ใดออกนอกกริตนอกรอยจากข้อกติกานี้ ความเป็น **ป่าพง** ของเขาผู้นั้นก็หมดสภาพลง และสืบเนื่องไปถึงความเป็นสมณะของเขา ได้ถูกทำลายหรือปิดเบือนออกจากเส้นทางแห่งพระธรรมวินัยด้วยอำนาจกิเลสตัณหา

ข้อกติกาสงฆ์ของวัดหนองป่าพง และสำนักสาขาได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังนี้...

๑. พระเณร ห้ามขอของจากคนไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวาราณา และห้ามติดต่อกับภคุหิษฐ์และนักบวชอันเป็นวิสภาคกับพระพุทธศาสนา
๒. ห้ามบอกและเรียนไตร่จณานิชา บอกเลข ทำน้ำมนต์ หมอยา หมอดู ทำและแจกจ่ายวัตถุมงคลต่างๆ

๓. พระผู้มีพระภาคย่อน ๕ ห้ามเที่ยวไปแต่ลำพังตนเอง
เว้นแต่มีเหตุจำเป็นหรือมีอาจารย์ผู้สมควรติดตามไปด้วย
๔. เมื่อจะทำอะไรให้ปรึกษาสงฆ์หรือผู้เป็นประธานในสงฆ์
เสียก่อน เมื่อเห็นว่าเป็นธรรมเป็นวินัยแล้วจึงทำ อย่า
ทำตามอำนาจของตนเอง
๕. ให้ยินดีในเสนาสนะที่สงฆ์จัดไว้ และทำความสะอาด
เก็บกวาดกุฏิ และถนนเข้าออกให้สะอาด
๖. เมื่อกิจของสงฆ์เกิดขึ้นให้พร้อมกันทำ เมื่อเลิกให้
พร้อมกันเลิก อย่าทำตนให้เป็นที่รังเกียจของหมู่คณะ
คือผู้มีมาयाสาไถย หลีกเลียง
๗. เมื่อฉันภัณฑบาต เก็บบาตร กวาดลานวัด ตักน้ำ
จัดโรงฉัน ย้อมผ้า ฟังเทศน์เหล่านี้ ห้ามมิให้คุยกัน
ฟังตั้งใจทำกิจนั้นจริงๆ
๘. เมื่อฉันเสร็จแล้วให้พร้อมกันเก็บกวาดโรงฉันให้
เรียบร้อยเสียก่อน แล้วจึงกราบพระพร้อมกัน จึงนำ
บริวารของตนกลับกุฏิด้วยความสงบ
๙. ให้ทำตนเป็นผู้มักน้อยในการพูด กิน นอน ıra เรือง
จงเป็นผู้ดีที่อยู่ด้วยความเพียร และจงช่วยกันพยาบาล
ภิกษุสามเณรไข้ด้วยเมตตา
๑๐. ห้ามรับเงินและทอง และห้ามผู้อื่นเก็บไว้เพื่อตน
ห้ามซื้อขายแลกเปลี่ยน

๑๑. เมื่อเอกลาภเกิดขึ้นในสงฆ์หมู่ ให้เก็บไว้เป็นกองกลาง เมื่อท่านองค์ใดต้องการ ให้สงฆ์อนุญาติให้แก่ท่านองค์นั้นโดยสมควร
๑๒. ห้ามคุยกันเป็นกลุ่มก้อน ทั้งกลางวันและกลางคืนในที่ทั่วไป หรือในกุฏิ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ถึงกระนั้นก็อย่าเป็นผู้คลุกคลี หรือเอิกเกริกเฮฮา ห้ามสูบบุหรี่ กินหมาก
๑๓. การรับและส่งจดหมายเอกสาร หรือวัตถุต่างๆ ภายนอก ต้องแจ้งต่อสงฆ์ หรือผู้เป็นประธานสงฆ์รับทราบทุกครั้งไป เมื่อสงฆ์หรือผู้เป็นประธานสงฆ์เห็นสมควรจึงรับและส่งได้
๑๔. พระเณรผู้มุ่งจะเข้ามาปฏิบัติในสำนักนี้เบื้องต้นต้องได้รับใบฝากจากผู้เป็นอุปัชฌาย์ของตน และย้ายสุทธิตามาให้ถูกต้องเสียก่อนจึงได้
๑๕. พระเณรที่เป็นอาคันตุกะมาพักอาศัย ต้องนำหนังสือสุทธิแจ้งต่อสงฆ์หรือผู้เป็นประธานสงฆ์ในคืนแรก และมีกำหนดให้พักได้ไม่เกิน ๓ คืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็น

พระโพธิญาณเถร

ข้อกติกาด่างๆ เหล่านี้ล้วนเลือกสรรอย่างดีจากธรรมเนียมวินัยของพระบรมศาสดาโดยมิได้เพิกถอนหรือบัญญัติสิ่งใดเพิ่มเติม เพียงแต่นำธรรมเนียมวินัยมาประกอบกันขึ้นเป็นกฎกติกา เพื่อควบคุมความประพฤติของภิกษุสามเณรไม่ให้ออกจากแนวทางของพระพุทธองค์ อันจะส่งเสริมให้การปฏิบัติธรรมเป็นไปด้วยดี สะดวกเรียบง่าย ไม่ต้องห่วงกังวล ในเรื่องการแสวงหาและความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นที่มาแห่งการล่งละเมิดพระธรรมวินัย อันเป็น ภัย ที่ยิ่งใหญ่ของพรหมจรรย์

เมื่อมีภิกษุสามเณรหรือสำนักสาขาใด ประพฤติออกนอกแนวทางแห่งพระธรรมวินัยและข้อกติกานี้ จะมีการประชุมคณะสงฆ์เพื่อพิจารณาสืบสวนหาสาเหตุในการกระทำนั้น หากกระทำด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่รุนแรง คณะสงฆ์จะตักเตือนให้แก้ไขปรับปรุงความประพฤติ แต่หากเป็นการล่งละเมิดพระธรรมวินัยและกติกาดด้วยความตั้งใจและประพฤติดูเป็นประจํา จะถูก **เชิญ** ออกจากหมู่คณะ ถ้าเป็นสำนักสาขาก็ **ตัด** ออกจากการเป็นสาขาของวัดหนองป่าพง

๑๐ ทางหนึ่งแสงหาลาภ

ทางหนึ่งไปนิพพาน

รู้อย่างนี้แล้ว

ภิกษุผู้เป็นพุทธสาวก

ไม่ควรไยดีลาภสักการะ

ควรอยู่อย่างสงบ

กิจวัตรประจำวัน

กิจวัตรประจำวัน

เสียงระฆังเป็นสัญญาณบอกเวลาแห่งกิจวัตรประจำวัน อันเป็นวัตรปฏิบัติประจำของภิกษุสามเณร ซึ่งในสมัยปัจจุบันนี้กิจวัตรต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากยุคแรกๆ บ้าง ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสมแก่สมัยและสภาพของสังคมที่แปรเปลี่ยนไป แต่ก็ยังคงความเข้มข้นเป็น **สัมมาปฏิบัติ** อยู่เช่นเดิม

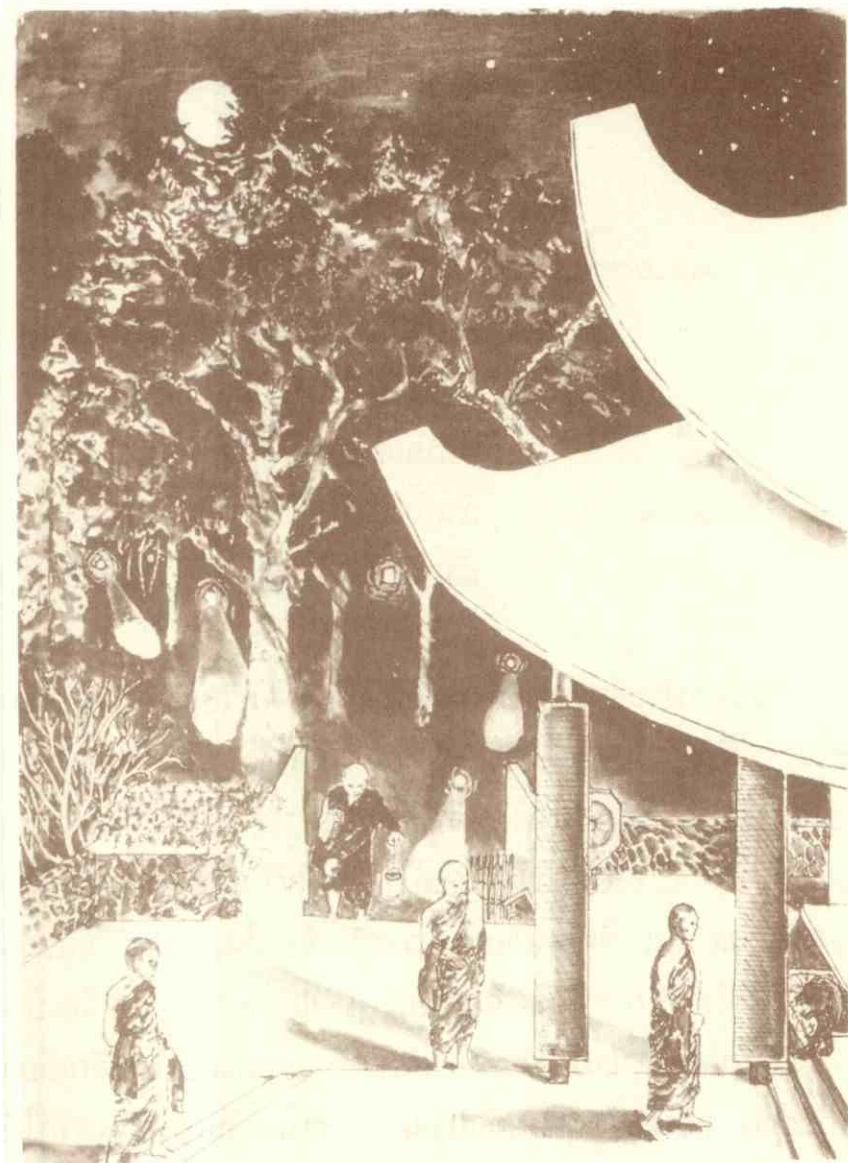
กิจวัตรทุกอย่างดำเนินไปตามแนวทางแห่งพระธรรมวินัย โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การขัดเกลากิเลสและเสริมสร้างจิตนิสัย ความเป็นผู้เสียสละ ละความเห็นแก่ตัว ทำลายความเกียจคร้าน อันเป็นสาเหตุหนึ่งของความทุกข์ ดังพุทธภาษิตที่ตรัสไว้ว่า **บุคคลผู้เกียจคร้านย่อมอยู่เป็นทุกข์ ย่อมระคนอยู่ด้วยอกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย...**

เพื่อความเป็น **สัมมาปฏิบัติ** อันเป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลส และเพื่อสร้างจิตนิสัยอันดีงาม วัดหนองป่าพง จึงกำหนดกิจวัตรประจำวันไว้ดังนี้...

- เวลา ๐๓.๐๐ น. - รวมที่ศาลา นั่งสมาธิ ทำวัตรเช้า
- ๐๕.๐๐ น. - ทำความสะอาดโรงฉัน จัดอาสนะ
ออกบิณฑบาต

- ๐๘.๐๐ น. - รับแจกอาหาร จันบิณฑบาต
- ๑๐.๐๐ น. - ทำความสะอาดโรงฉัน ฟังโอวาท
กราบพระพร้อมกัน กลับกุฏิของตน
ทำความเพียร เติ่นจงกรม นั่งสมาธิ
- ๑๔.๐๐ น. - ทำกิจส่วนรวมพร้อมกัน เช่น
ทำความสะอาดศาลา โบสถ์
ลานวัด ถนน และปฏิสังขรณ์
ซ่อมแซมสถานที่ต่างๆ
- ๑๖.๐๐ น. - ฉันทน์น้ำปานะ สรงน้ำ เติ่นจงกรม
- ๑๘.๐๐ น. - นั่งสมาธิ ทำวัตรเย็น ฟังพระธรรม
วินัย

กิจวัตรประจำวันยังอาจเป็นเครื่องวัดหรือเครื่องทดสอบ
จิตใจของภิกษุสามเณรได้ด้วยว่า เป็นผู้มีคุณสมบัติหรือคุณธรรม
ของสมณะมากน้อยเพียงใด สิ่งเหล่านี้จะรู้ได้ในขณะที่สัญญาณ
ระฆังดังขึ้น เมื่อโสตประสาทได้รับสัมผัสกับเสียงที่บ่งบอกถึง
กิจหน้าที่ของตน จิตใจจะแสดงความรู้สึกเช่นใดออกมา มันอาจ
เป็นความรู้สึกที่กระตือรือร้นด้วยอำนาจแห่งศรัทธา หรือเป็น
ความรู้สึกที่เบื่อหน่าย ท้อแท้ เกียจคร้าน ถึงกับคิดหลีกเลี่ยง
หลบซ่อน แอบแฝง ด้วยอำนาจมายาสาไทยอันเป็นต้นหากก็ได้
จึงอาจกล่าวได้ว่า **กิจวัตร** คือเครื่องวัดความเป็นพระ หรือ
เป็นเครื่องวัดระดับจิตใจของบุคคลว่าสูงต่ำเพียงใด

ทำวัตรเช้า

ทำวัตรเช้า

ชีวิตในป่าฟังถูกปลุกให้ลุกขึ้นมารับวันใหม่ในเวลา ๐๓.๐๐ น. ด้วยสัญญาณระฆังที่มีเสียงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังก้องกังวานออกมาจากหอระฆังอันสูงใหญ่ ตั้งตระหง่านอยู่ท่ามกลางหมู่ไม้ริมโรงฉัน

ภิกษุสามเณรจะเดินออกมาจากกุฏิในราวป่า พร้อมกับนำบริขารไปวางไว้ที่โรงฉัน จากนั้นก็ห่มจีวรแล้วเดินอย่างสำรวมขึ้นไปนั่งสมาธิบนธรรมศาลาหรือโบสถ์ในบางฤดู

การเคลื่อนไหวร่างกาย การวางสิ่งของเครื่องใช้ เช่น วางย่าม ปูผ้าณีสีทนะ (ผ้าปูนั่ง) จะกระทำกันอย่างเบาที่สุด เพื่อมิให้เกิดเสียงรบกวนผู้หนึ่งทำสมาธิอยู่ก่อนแล้ว

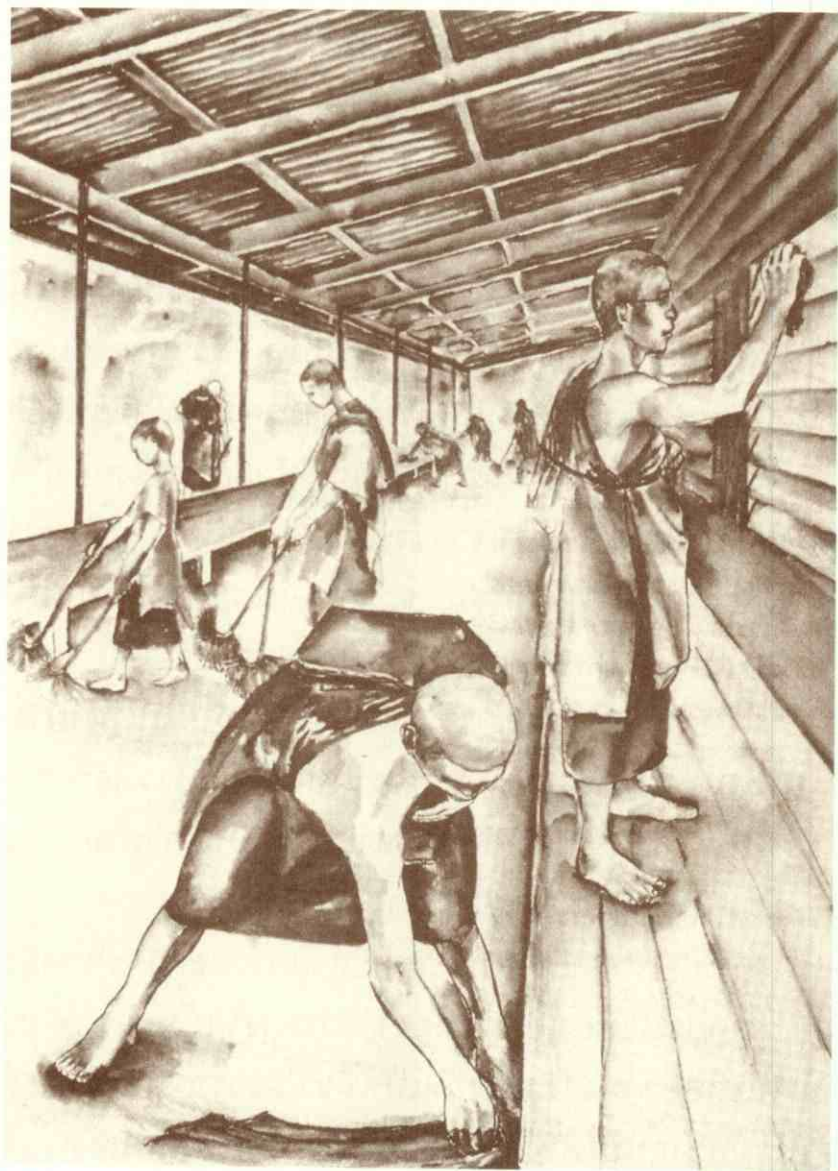
ครั้นเวลาผ่านไปพอสมควร พระอาวุโสจะให้สัญญาณเตรียมกราบพระพร้อมกันด้วยเสียงระฆังใบเล็ก ๆ และนำสวดมนต์ภาษาบาลีพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย

ท่วงทำนองลีลาเรียบ ๆ ของเสียงสวดมนต์ที่ประสานกลมกลืนกัน ถูกสาธยายออกมาจากปาก จากใจอันปรารถนาความเพียร ก่อให้เกิดศรัทธาและความซาบซึ้งเป็นธรรมสังเวชในเนื้อหาของบทสวดมนต์ ที่บรรยายถึงคุณแห่งพระ

รัตนตรัย และสัจจะของชีวิตที่อุบัติขึ้นมาท่ามกลางห้วงแห่งความทุกข์ แล้วจบลงด้วยความโศกเศร้าจากมหันตภัยของความแก่ ความเจ็บ ความตาย

บทสวดมนต์จะให้สัจธรรมอันลึกซึ้ง บ่งบอกถึงความจริงของชีวิต ที่เต็มไปด้วยความทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และหนทางที่นำสัตว์ออกจากทุกข์ด้วยพุทธรูปวิธีต่างๆ อันเป็นพระธรรมคำสั่งสอนจากพระโอษฐ์ ด้วยน้ำพระทัยอันบริสุทธิ์ กอปรด้วยพระปัญญาและพระกรุณาคุณ เป็นธรรมอันบริสุทธิ์ควรค่าแก่การนำไปเป็นคติธรรมเพื่อดำเนินชีวิตของตนให้พ้นจากการย่ำยีของกิเลสตัณหา

เมื่อเสียงสาธยายธรรมเจียบลง ความสงัดวิเวกวิงเวงแห่งธรรมชาติของป่าในปัจฉิมยามก็คืบคลานเข้ามาแทนที่ หมู่ภิกษุสามเณรยังคงนั่งทำสมาธิต่อไปด้วยความสงบท่ามกลางแสงไฟสลัวๆ มองดูประหนึ่งภาพปฏิมากรรมที่ไร้ชีวิต ในความสงบสงัดนั้นจิตใจของภิกษุสามเณรอาจกำลังต่อสู้กับนิเวศธรรม ทั้งความง่วงงุนอย่างรุนแรงหรือความปรุ่งแต่งของจิตใจอันชอบไหลลงสู่ห้วงแห่งกิเลส แต่ทุกสิ่งทุกอย่างจะถูกระงับลงด้วยความอดทน อันเป็นผลจากการฝึกฝนพากเพียรภาวนา

ทำความสะอาดโรงฉัน

ทำความสะอาดโรงฉัน

ถึงเวลา ๐๕.๐๐ น. เสียงระฆังใบเล็กก็ดังขึ้นมาอีกครั้ง ภิกษุสามเณรจะกราบพระพร้อมกัน แล้วเดินออกมายังโรงฉัน จากนั้นก็เปลื้องจีวรจีบรวบไว้อย่างเรียบร้อยแล้วพาดไว้บนบ่า พร้อมกับผ้าสังฆาฏิ เพื่อเป็นการรักษาผ้าครองให้อยู่กับตัวจนกว่าอรุณแห่งวันใหม่จะขึ้นมา ซึ่งเป็นวินัยอย่างหนึ่งของภิกษุ และยังป้องกันการสับสนจีวรของกันและกันด้วย เนื่องจากขนาดและสีจีวรของแต่ละรูป จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก

จากนั้นภิกษุสามเณรทุกรูป ก็แยกย้ายช่วยกันทำความสะอาดโรงฉัน บางรูปใช้ไม้กวาดปัดกวาด บางรูปนำผ้าชุบน้ำมาเช็ดถูพื้น อาสนะ โต๊ะ เติง หน้าต่าง ที่เหลือก็เตรียมน้ำล้างเท้า จัดกระโถนวางให้เป็นระเบียบเป็นแถวตามจำนวนของภิกษุสามเณรซึ่งมีอยู่ประมาณ ๕๐-๖๐ รูป

การทำความสะอาดดำเนินไปด้วยความสงบ ปราศจากเสียงพูดคุยจะมีเพียงเสียงที่เกิดจากการทำงานดังขึ้นเบาๆ และที่สำคัญคือความว่างวุ่นงันเป็นนิรณธรรมหรือเปรียบดังมาร ผู้กางกั้นมิให้จิตเข้าถึงคุณความดีหรือความสงบ ได้ อันตรธานไปเป็นปลิดทิ้ง คงไว้แต่ความกระชุ่มกระชวย

กระปรีกระเปร่า สดชื่นแจ่มใส เป็นการต้อนรับรุ่งอรุณแห่งวันใหม่ของชีวิตด้วยสิ่งที่ดีงาม

เมื่อการทำความสะอาดเสร็จสิ้นลง ภิกษุสามเณรจะจัดที่สำหรับนั่งฉันภัตตาหารของตน โดยนั่งเรียงต่อจากกันตามลำดับอายุพรรษา ถือการเกิดทางพระธรรมวินัยหรือการบวชก่อนหลังกันเป็นหลักสำคัญในการเคารพกัน วัย ฐานะ ยศถาบรรดาศักดิ์ และความรู้ทางโลกจะไร้ความหมายในวิถีชีวิตของสมณะ

ภิกษุสามเณรจะปูผ้ารองนั่ง วางย่าม ตั้งบาตร แล้วออกไปรองน้ำใส่ภาที่ก๊อกลงโรงฉัน แล้วนำน้ำนั้นมากรอกบาตร เพื่อชำระล้างฝุ่นละอองหรือมดแมลงที่อาจเกาะติดอยู่ภายในบาตร ซึ่งจะปนเข้าไปกับอาหารที่ฉัน ทำให้เป็นการผิตพระวินัยได้

สิ่งของเครื่องใช้ถูกจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ บาตรตั้งไว้ลึกเข้าไปในอาสนะ แล้วต่อด้วยกระโถนและกาน้ำ ส่วนช้อน แก้วน้ำ ย่อม ผ่ากันเปื้อน (ปูบนटक) ผ้าเช็ดมือเช็ดปากก็จะวางไว้อย่างเรียบร้อย เป็นการฝึกนิสัย ฝึกสติ ให้เป็นผู้มีระเบียบและมีความรอบคอบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของพระกรรมฐานที่สร้างสมณสาธูปอันน่าเคารพเลื่อมใสอย่างยิ่ง

ห่มจีวร

ห่มจีวร

หลังจากจัดที่ฉัน เตรียมบาตรเสร็จเรียบร้อยแล้ว ภิกษุสามเณรจะออกมาห่มจีวรที่ระเบียงโรงฉัน

ธรรมเนียมการนุ่งห่มของพระภิกษุ - สามเณรวัดหนองป่าพงและสาขา นุ่งห่มด้วยความเรียบร้อย คือนุ่งสบงเป็นปริมณฑล นุ่งพันลูกบวบ ข้างบนปิดสะดือ ข้างล่างปกครี้งแข้ง ผู้รัดประคด ซ้อนผ้าสังฆาฏิกับจีวรเข้าด้วยกัน ห่มคลุมและกลัดรัดกุม

พระใหม่ หรือพระผู้มีลำดับพรรษาอ่อนกว่ากัน จะช่วยพระอาวุโสห่มจีวร โดยคลี่ผ้าสังฆาฏิซ้อนกับจีวรให้ แล้วนั่งคุกเข่าประนมมือขอโอกาสอยู่เบื้องหน้า เพื่อติดรัดกุมจีวรเข้าด้วยกัน ต่อจากนั้นจึงห่มจีวรของตน

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แม้ในกิจเล็กน้อยเช่นนี้ แต่มีความหมายอันยิ่งใหญ่ แสดงออกถึงสภาวะจิตใจของทั้งพระใหม่และพระอาวุโส

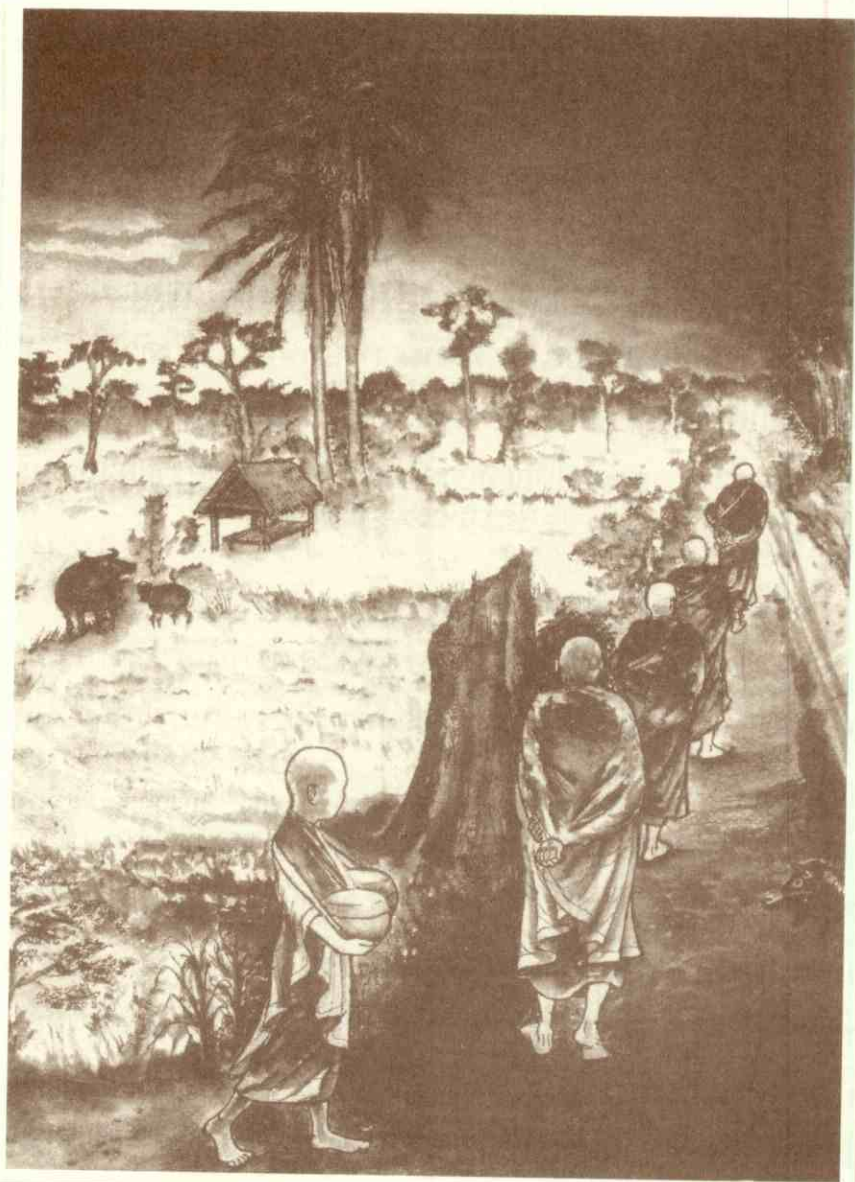
ในด้านพระใหม่นั้น จะได้มองเห็นซึ่งทิวิमानะของตนว่า ยังแสดงพลังอหังการอยู่เช่นเดิมหรือไม่ ถ้ายังคุกรุ่นรุนแรงอยู่ก็แสดงว่า การปฏิบัติธรรมของตนยังไม่บังเกิดผลดีเท่าที่

ควร ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรมองข้าม เพราะสิ่งที่คิดว่าเพียงเล็กน้อย ก็สามารถกลับกลายเป็นกำแพงอันสูงใหญ่ปิดกั้นการเข้าถึงความสงบและปัญญาได้

ส่วนทางด้านพระอาวโส ก็จะได้มีจิตสำนึกตระหนักถึงฐานะของตนว่า ที่ดำรงเพศบรรพชิตมาเป็นเวลานานขนาดนี้ จนเป็น “พระเถระผู้ใหญ่” เป็นครูอาจารย์ตนได้มีคุณธรรมอันควรแก่เคารพสักการะบูชาหรือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สาธุศิษย์และภิกษุใหม่หรือยัง

ซึ่งกิจเหล่านี้เป็นหนทางให้ได้ศึกษาภาวะจิตใจของทั้งสองฝ่าย

การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะอย่างนี้ สร้างความสนิทสนมคุ้นเคยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่คณะ เกิดความสามัคคีมีเมตตากรุณา มีความอบอุ่นใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน ซึ่งจะส่งเสริมให้การบำเพ็ญสมณธรรมเป็นไปด้วยดี

ไปนิมิตบาท

ไปบิณฑบาต

เมื่อแสงสีเหลืองเจือแดงแห่งดวงตะวันปรากฏขึ้น ณ ขอบฟ้า หมายความว่ารุ่งอรุณของวันใหม่ได้เริ่มขึ้นแล้ว เมื่อมองดูลายมือเห็นได้อย่างชัดเจน หรือดูต้นไม้ก็รู้ได้ว่าใบอ่อนหรือใบแก่ ภิกษุสามเณรจะสะพายบาตรของตนและของครูบาอาจารย์ ออกไปบิณฑบาตยังหมู่บ้านที่ตั้งอยู่รายล้อมสำนักเป็นระยะทางไกลๆ

วัดหนองป่าพงแบ่งสายบิณฑบาตเป็น ๑๐ สาย ซึ่งแต่ละสายเป็นเส้นทางตัดผ่านไผ่กลางทุ่งนาและป่าที่มีอากาศบริสุทธิ์ สองข้างทางงามสะพรั่งไปด้วยธัญพืชเขียวขจีมองเห็นตาเย็นใจ

การเดินทางไปเป็นระยะทางไกลๆ ในยามเช้าที่มีอากาศบริสุทธิ์ ทำให้ร่างกายเกิดความเข้มแข็งอดทน จิตใจปลอดโปร่งสดชื่นมองเห็นอารมณ์ได้อย่างแจ่มชัด ความคิดที่เป็นไปในทางสว่าง พิจารณาเห็นสภาวะธรรมอย่างลุ่มลึกอาจเกิดขึ้นในขณะที่เดินไปบนทางนั้น และจะได้พบประสบการณ์ใหม่ๆ จากการออกไปสัมผัสกับโลกภายนอกในแต่ละวัน แล้วนำมาตรikirตรองให้มองเห็นสภาวะเหล่านั้นตามความเป็นจริง

การบิณฑบาตเป็นกิจจำเป็นของภิกษุ เป็นงานสำคัญ ประจำชีวิต แม้พระบรมศาสดาก็ทรงถือเป็นกิจจำเป็นของพระองค์ที่ทรงปฏิบัติจนถึงวันเสด็จดับขันธปรินิพพาน

เมื่อเดินไปสู่ละแวกบ้าน ถือว่าเป็นการเดินจงกรม พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาสัมผัสให้เกิดปัญญา และเพื่อขจัดความเกียจคร้าน รวมทั้งละทิฐิมานะที่รังเกียจการไปรับบิณฑบาตจากชาวบ้านซึ่งเป็นลักษณะของขอทาน นอกจากนี้การบิณฑบาตยังเป็นการทำให้ผู้อื่นได้บุญ อันเกิดจากการเสียสละแบ่งปันวัตถุแก่กันและกัน ทำให้มีความมั่นคงแก่การตั้งอยู่ของพระศาสนา

ใกล้เข้าเขตหมู่บ้าน ภิกษุสามเณรจะหยุดรอคอยกันพร้อมกับสวดปาฐกถาเข้าบิณฑบาตในจีวร เมื่อมาพร้อมเพรียงกันแล้ว ก็เดินเข้าสู่หมู่บ้านเป็นแถวด้วยอาการสำรวมกิริยาอย่างเรียบร้อยตามสมณสาธูปที่ได้ฝึกฝนมา ไม่มองหน้ามองหลัง เหลียวซ้ายแลขวา ให้ความเคารพในบุคคลผู้ให้ และเคารพในของที่เขาให้ ไม่แสดงอาการดูหมิ่นหรือรับมาอย่างเสียไม่ได้ ไม่คำนึงว่าอาหารนั้นจะประณีตหรือไม่ เมื่อรับมาแล้วต้องฉันไม่นำไปเททิ้ง

เมื่อการบิณฑบาตในหมู่บ้านสิ้นสุดลง ภิกษุสามเณรเอาบาตรออกจากจีวรขึ้นมาสวดบิณฑบาตตามแบบพระกรรมฐานแล้วเข้าไปรับบาตรจากครูอาจารย์และพระอาวุโสมาสวดอีกใบหนึ่ง จากนั้นก็มุ่งหน้ากลับคืนสู่สำนัก

กลับจากบิณฑบาต

กลับจากบิณฑบาต

ครั้นดวงตะวันเริ่มแผดแสงแรงกล้า เป็นเวลาประมาณ เจ็ดนาฬิกา หมู่ภิกษุสามเณรเริ่มทยอยกลับจากการไป บิณฑบาต จะกลับเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับระยะทางที่ไป แต่ละ สายมีระยะทางประมาณ ๒-๓ กิโลเมตร หากรวมทั้งไปและ กลับราว ๔-๖ กิโลเมตร นับว่าเป็นกิจวัตรที่ต้องใช้ทั้งกำลัง ภาย กำลังใจและความพากเพียรอดทนพอสมควร

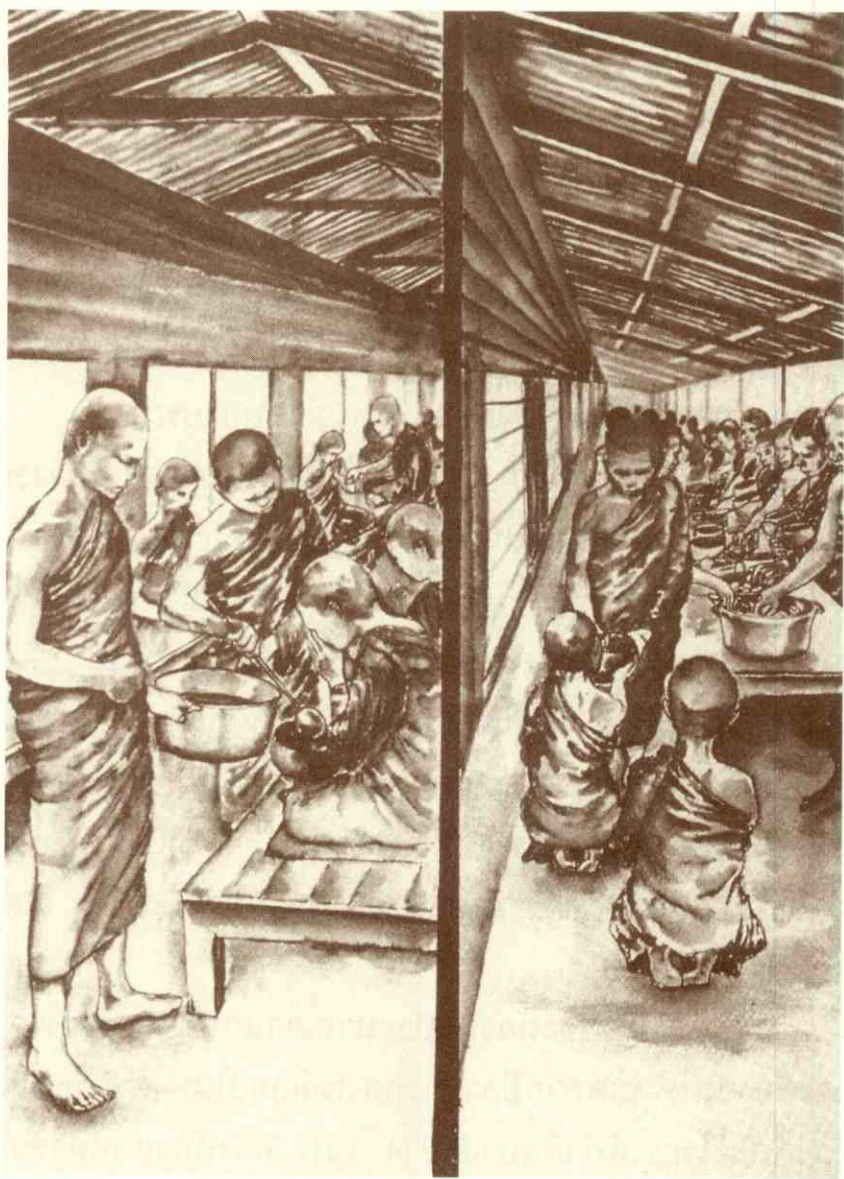
เมื่อภิกษุสามเณรกลับมาถึงวัด จะวางบาตรไว้ที่เชิงบาตร ข้างล่างอาสนะในโรงฉัน จากนั้นก็ออกมาเปลื้องจีวรและ สังฆาฏีออก แล้วช่วยกันพับผ้าสังฆาฏีไว้อย่างเรียบร้อย เพื่อ เตรียมพร้อมสำหรับใช้ในโอกาสต่อไป

บางรูปไปรอล้างเท้าเช็ดเท้าให้แก่ครูบาอาจารย์และพระ อาวุโส การล้างเท้าเป็นกิจอย่างหนึ่งที่สร้างความประทับใจ และสร้างศรัทธาแก่ผู้พบเห็น และแสดงออกถึงความเคารพ อย่างสูงของศิษย์ต่อครูอาจารย์ นอกจากนี้ ยังบ่งบอกถึงการ ลดความสำคัญมั่นหมายในตัวตนลงด้วย แต่บางครั้งการทำ ข้อวัตรต่าง ๆ ต่อครูอาจารย์ก็อาจมีมายาแทรกซ้อนอยู่ใน การกระทำนั้น ครูอาจารย์จะตักเตือนภิกษุสามเณรอยู่เสมอ

ให้ดูเจตนาของตนตลอดเวลาว่า เราทำสิ่งเหล่านี้ลงไปเพื่ออะไร
เมื่อเสร็จจากการพับผ้าสังฆาฏิ จีบจีวรรวบวางไว้ให้เป็น
ระเบียบปลั่งเต๋า เช็ดเท้า ครูอาจารย์ ภิกษุจะเข้าไปรับ
ประเคนบาตรจากสามเณรหรือปะขาวในโรงฉัน แล้วแบ่งเอา
เฉพาะข้าวซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าวเหนียวใส่ไว้ในบาตร ในปริมาณ
ที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ไม่มากหรือน้อยจน
เกินไป ส่วนอาหารที่เหลือนอกนั้นถูกรวบรวมแล้วส่งไปยัง
โรงครัว เพื่อให้แม่ชีพิจารณาอีกครั้งว่า เหมาะสมหรือควรแก่
การบริโภคของภิกษุสามเณรหรือไม่

จากนั้นภิกษุสามเณรจะแยกย้ายกันไปทำภาระหน้าที่ต่างๆ
เช่น ทำความสะอาดกุฏิส่วนตัว กวาดถนนทางเดินภายในวัด
ทำความสะอาด ศาลานอก กุฏิครูบาอาจารย์ นั่งสมาธิใน
โรงฉัน เดินจงกรมตามร่มไม้

เมื่อเสียงระฆังดังขึ้นจากโรงครัวหมายความว่า อาหาร
บิณฑบาตสำหรับวันนี้ได้จัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ภิกษุสามเณร
จะมานั่งพร้อมกันอยู่ด้วยความสงบในโรงฉัน ปะขาวทำหน้าที่
นำอาหารซึ่งจัดวางไว้บนรถเข็นมาจากโรงครัว ไปประเคน
หรือถวายให้แก่ภิกษุสำหรับการบริโภคในวันนั้น

รับอาหาร - แจกอาหาร

รับอาหาร-แจกอาหาร

เมื่อพระรับพระเคนอาหารจากสามเณรหรือปะขาวแล้ว จะยกภาชนะที่ใส่อาหารทั้งหมดวางเป็นแถวไว้บนโต๊ะ จากนั้น ครูอาจารย์พระอาวุโส พระใหม่ สามเณร และปะขาว ก็เข้าแถวมารับอาหารใส่บาตรของตนตามลำดับอายุพรรษา

ขณะรับอาหาร ภิกษุสามเณรถูกอบรมมาอย่างเข้มงวดว่า ให้มีสติและมีจิตสำนึกในการบริโภคอาหารอยู่ตลอดเวลา เพื่อไม่ให้ความอยากเข้ามาคบครองจิตใจจนกลายเป็นผู้ไม่รู้จักรประมาณในการบริโภค เป็นผู้ละโมภตะกละตะกลาม เลือเกาแต่อาหารที่ตนปรารถนาและเอาเป็นจำนวนมากๆ โดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะของตนและไม่คำนึงถึงผู้อยู่เบื้องหลังอีกมากมาย ซึ่งอาหารทั้งหมดภายในวันนั้น ต้องแบ่งปันให้แก่ทุกชีวิตภายในวัด ซึ่งรวมทั้งแม่ชีอีกจำนวนกว่า ๔๐ คน และสัตว์ป่าต่างๆ ด้วย

ภิกษุสามเณรจึงต้องกะประมาณจำนวนอาหารให้พอดี และต้องฉันให้หมดหากมีอาหารหลงเหลืออยู่ในบาตร บางวันอาจถูกลงโทษให้ทำกิจบางอย่าง เช่น ล้างห้องน้ำห้องส้วม และถูกประกาศชื่อในท่ามกลางคณะสงฆ์ ซึ่งผู้ถูกลงโทษใน

ลักษณะเช่นนี้ จะบังเกิดความละอายและเข็ดขยาดการไม่รู้จัก
ประมาณในอาหารไปอีกนาน

การแบ่งอาหารสำหรับบริโภคในแต่ละวัน วัดหนองป่าพง
มีวิธีแบ่งอยู่ ๒ วิธี

วิธีแรก ให้ภิกษุสามเณรรับอาหารที่จัดไว้บนโต๊ะด้วย
ตนเอง

วิธีนี้ฝึกหัดให้ภิกษุสามเณรควบคุมตัวเองให้เป็นผู้รู้ประมาณ
ในอาหารการกิน มีจิตคิดเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นและทำให้
อาหารเหลือเพียงพอแก่แม่ชีด้วย

ส่วนวิธีที่สอง คือ การแจกอาหาร เป็นวิธีดั้งเดิมซึ่งได้
ปฏิบัติกันมาตั้งแต่ยุคแรกๆ ของวัดหนองป่าพงคือ มีภิกษุ
ผู้รับหน้าที่ “ภัตตุเทศก์” (ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกอาหาร) เป็น
ผู้แจกอาหารแก่ภิกษุสามเณร

ในปัจจุบันการแจกถูกนำมาใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น เมื่อ
ครูอาจารย์สังเกตเห็นว่าภิกษุสามเณรมีความโลเลในการเลือก
อาหารหรือไม่รู้จักประมาณ ก็จะเปลี่ยนจากการรับอาหารเอง
มาเป็นวิธีแจก

การแจกอาหาร ภัตตุเทศก์จะเดินแจกอาหารไปตามลำดับ
จากครูอาจารย์ไปจนกระทั่งถึงสามเณรและปะขาว

ภิกษุสามเณรจะเปิดฝาบาตรแล้ววางบาตรไว้เบื้องหน้าตน
นั่งรอรับอาหารทุกอย่างโดยไม่มีสิทธิ์เลือก

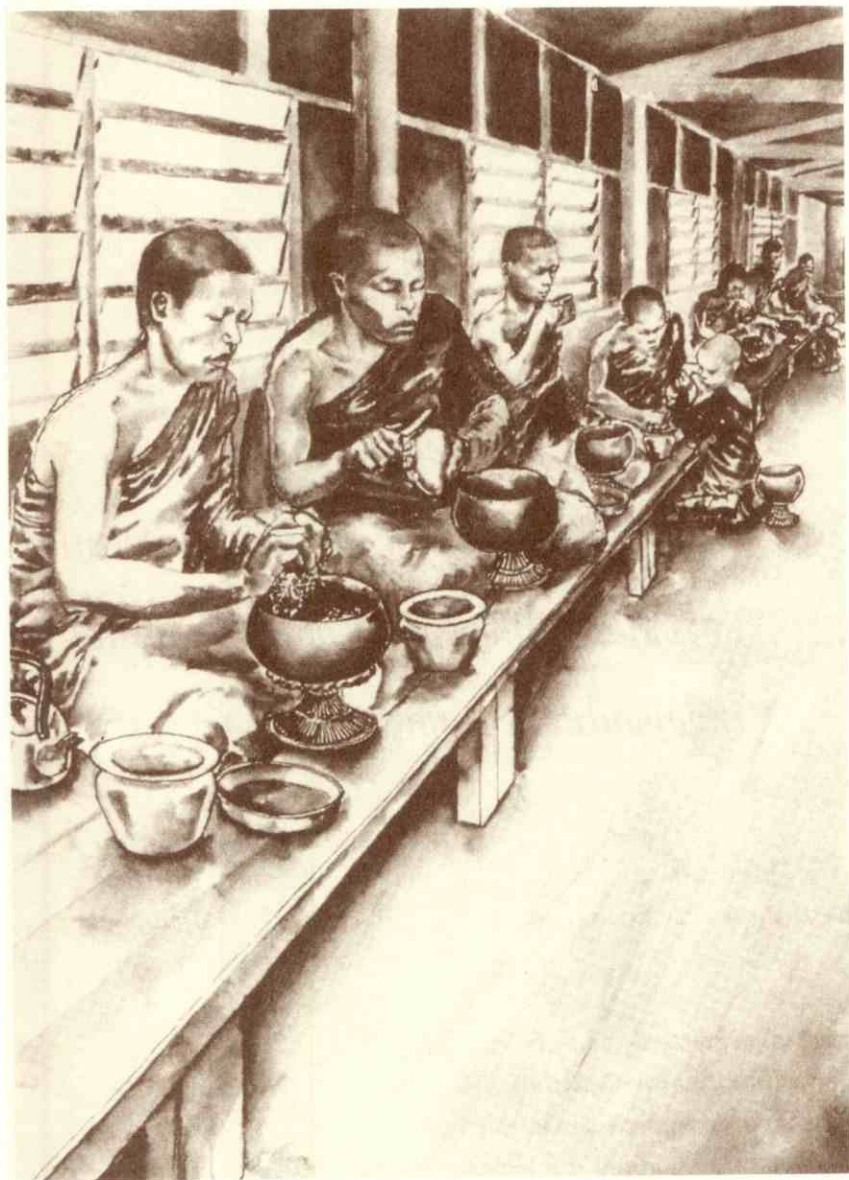
อาหารทั้งคาว หวาน เปรี้ยว เผ็ด มัน เค็ม ผัก ผลไม้ จะถูกใส่ลงไปคลุกเคล้ากันในบาตร โดยมีจุดประสงค์อยู่ที่ให้ รู้จักพิจารณาอาหารให้เห็นเป็นสิ่งปฏิภูลโสโครก ไม่ใช่สิ่งที่ ควรลุ่มหลงมัวเมา

ขณะนั่งรอรับการแจกอาหาร เมื่อภัตตเทศก์ตักอาหารใส่ลงในบาตรให้ภิกษุสามเณรจะพนมมือไว้ทุกครั้ง เพื่อเป็นการขอบคุณในความเอื้อเฟื้อของภัตตเทศก์ที่กรุณาเสียสละแรงกายแรงใจแจกอาหารให้

นอกจากต้องยกภาชนะอาหารอันใหญ่และหนักด้วยแล้ว ภัตตเทศก์ยังต้องสำรวมระวังจิตไม่ให้ตกอยู่ในอำนาจของ “อคติ ๔” ด้วย คือไม่ลำเอียงหรือเห็นแก่ผู้ใดผู้หนึ่ง ด้วยอำนาจ ความพึงพอใจ ความเกลียดชัง ความลุ่มหลง และความเกรงกลัวภัย จนเป็นเหตุให้การแจกอาหารมีความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น

๑ ผู้ไม่ตกเป็นทาสของความสวยงาม
รู้จักควบคุมการแสดงออก รู้ประมาณในโภชนาหาร
มีศรัทธา ขยันหมั่นเพียร มารย้อมกำจัดเขาไม่ได้
เหมือนลมไม่สามารถพัดโค่นภูเขาฉะนั้น

ฉันอาหาร

ฉันอาหาร

พระภิกษุสามเณรและผู้ปฏิบัติธรรมในวัดหนองป่าพง
รับอาหารเพียงมือเดียวในแต่ละวัน และฉันเฉพาะในบาตร

การฉันอาหารในลักษณะอย่างนี้ เป็นหลักการปฏิบัติข้อ
หนึ่งของ “ธุดงค์วัตร” มีจุดมุ่งหมายให้รู้ประมาณในการบริโภค
ไม่ตกเป็นทาสของความเอร็ดอร่อยอันเกิดจากการรสชาติของอาหาร
และเพื่อให้รู้ซึ่งถึงความเป็นจริงว่า อาหารทั้งหลายล้วนแต่เป็น
สิ่งปฏิกูลโสโครก ได้มาจากซากพืชซากสัตว์ที่มนุษย์เบียดเบียน
เช่นฆ่านำมาทำเป็นอาหาร และอาหารนั้นเมื่อบริโภคเข้าไป
ในร่างกายแล้ว ก็กลับกลายเป็นสิ่งที่สกปรกเน่าเหม็นอย่างยิ่ง

เมื่อการรับอาหารแจกอาหารเสร็จสิ้นลง ภิกษุสามเณรก็
จะนั่งอย่างสงบ เพื่อสำรวจพิจารณาอาหารก่อนฉัน โดย
มีหลักพิจารณาว่า “เราฉันอาหารนี้ไม่ใช่เพื่อมัวเมา แต่เพื่อ
ความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้เท่านั้น และจะไม่ฉันให้มากจนอึดอัด
หรือไม่ฉันน้อยเกินไปจนไม่มีแรงปฏิบัติสมณกิจได้”

จากนั้นเสียงสวดมนต์อนุโมทนากถาหรือเรียกว่า “ให้พร”
แก่ญาติโยมผู้เสียสละบริจาคอาหารก็ดังขึ้นอย่างพร้อมเพรียงกัน
แล้วครูอาจารย์จะให้สัญญาด้วยเสียงระฆัง เพื่อให้เริ่มฉัน

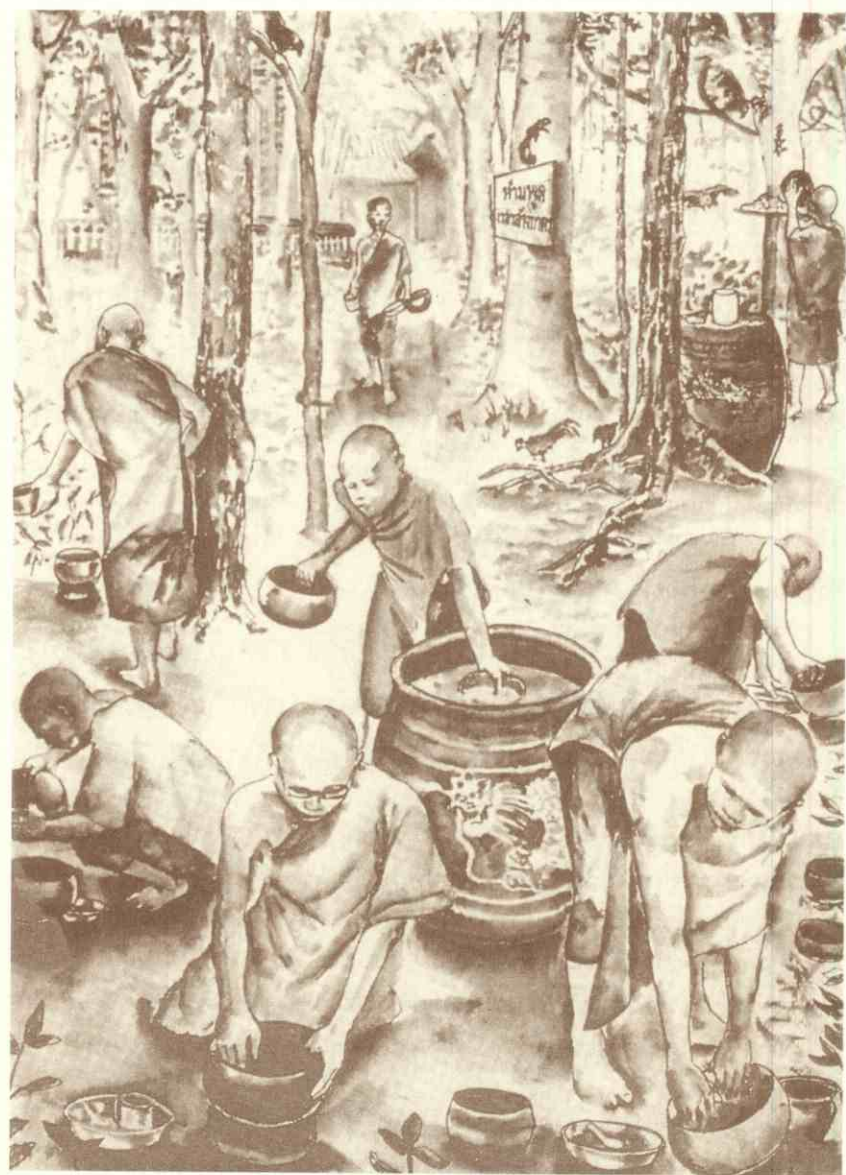
อาหารได้

เสียงระฆังยามนี้เป็น “เสียงแห่งความสุข” โดยแท้ เพราะความหิวกระหายอันเป็นทุกข์เวทนาอย่างหนึ่งของร่างกาย จะถูกดับหรือบรรเทาลงด้วยอาหารภายในบาตร

ภิกษุสามเณรใช้เวลาฉันอาหารไม่เกิน ๓๐ นาที เมื่อฉันเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระใหม่และสามเณรจะลุกขึ้นมาช่วยล้างมือให้แก่ครูอาจารย์ พร้อมกับนำบาตรและกระโถนของครูอาจารย์และพระอาวุโสไปวางไว้ด้านนอกโรงฉัน เพื่อเตรียมเอาไปล้าง

เมื่อเสียงระฆังดังขึ้นอีกครั้ง นั้นหมายความว่า เวลาสำหรับการฉันอาหารในวันนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว

ภิกษุสามเณรทั้งหมดจะกราบพระพร้อมกัน แล้วนำบาตรและกระโถนไปล้าง ส่วนครูอาจารย์ และพระอาวุโสทำหน้าที่ปิดกวาดทำความสะอาดโรงฉัน

ล้างบาตร

ล้างบาตร

หลังจากการฉันอาหาร ความรู้สึกแจ่มใสเฟลิดเฟลีนจะบังเกิดขึ้นมาแทนที่ความหิวกระหาย กระวนกระวายและขุ่นมัว ดังนั้นบริเวณที่ล้างบาตรจึงมีป้ายเขียนคำเตือนติดอยู่บนต้นไม่ว่า “โปรดสงบกาย วาจา และห้ามพูดเวลาล้างบาตร” เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีสติควบคุมอารมณ์แห่งความยินดีไว้ ไม่ปล่อยตัวเปลือยสติ เอิกเกริก เฮฮา ร่าเริง เพราะหลงอารมณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ

การล้างบาตรดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและรอบคอบให้ทันเวลา นั่งรวมกันอีกครั้งในโรงฉัน เพื่อกราบพระและครูอาจารย์ ตลอดจนฟังธรรมหรือคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน

บาตรจะถูกล้างอย่างสะอาดจนปราศจากกลิ่นและคราบไขมันต่างๆ แล้วเช็ดด้วยผ้าจนแห้ง จึงนำไปผึ่งแดดสักครู่หนึ่งเพื่อให้แห้งสนิท จากนั้นก็ใส่ถลกบาตรเก็บไว้อย่างเรียบร้อย โดยเปิดฝาบาตรแฉกไว้นิดหนึ่งเพื่อป้องกันกลิ่นอับ

วิธีการใช้และรักษาบาตรมีพุทธบัญญัติในพระวินัยอย่างเข้มงวดกวดขันมาก เพราะบาตรเป็นบริวารสำคัญของบรรพชิต โดยเฉพาะพระกรรมฐาน บาตรเป็นทั้ง “โรงครัว” และ

“กระเป๋าดินทาง” คือนอกจากใช้รับอาหารจากชาวบ้านเพื่อประทังชีวิตแล้ว เมื่อมีกิจธุระจำเป็นต้องเดินทางหรือจาริกธุดงค์ไปในป่าเขา บาตรก็กลายเป็นกระเป๋าสำหรับใส่สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ไปในตัว ดังนั้นจึงต้องมีการดูแลรักษาที่ละเอียดรอบคอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและสามารถใช้ได้อย่างยาวนาน

ในสมัยนี้นิยมใช้ “บาตรสเตนเลส” ซึ่งทำมาจากโลหะชนิดดี มีความแข็งแรง ทนทานและไม่เป็นสนิม หากผู้ใช้ไม่เกิดตัณหาอยากเปลี่ยนหรืออยากทิ้ง บาตรใบหนึ่ง ๆ สามารถใช้ได้หลายชั่วอายุคนเลยทีเดียว

การรักษาบาตรปรากฏในวินัยว่า เมื่อฉันเสร็จล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้ง ห้ามเอาบาตรผึ่งแดดทั้งที่ยังมีน้ำชุ่มอยู่ ต้องเช็ดให้แห้งจึงนำไปผึ่งและไม่ผึ่งนานจนเกินไป ไม่ใช่บาตรเป็นกระโถน คือทั้งของเป็นเดนหรือล้างมือบัวนปากลงไป ไม่วางบาตรบนที่สูง ซึ่งง่ายต่อการตก ไม่อุ้มบาตรขณะเปิดปิดประตู และห้ามวางบาตรบนของแข็งเพราะอาจบุบหรือแตกได้

เมื่อเสร็จจากการล้างและเก็บบาตรแล้ว ภิกษุสามเณรจะห่มจีวรแล้วเข้าไปนั่งในโรงฉัน

การขึ้นนั่งบนอาสนะของภิกษุสามเณรวัดหนองป่าพง ถูกฝึกไม่ให้เหยียบขึ้น แต่ใช้การคุกเข่าขึ้นอย่างเรียบร้อย

ในช่วงเวลานี้ครูอาจารย์จะแสดงธรรม ให้คำแนะนำในการประพฤติ ปฏิบัติ และบางครั้งก็ตักเตือนเกี่ยวกับความ

ประเพณีที่บกพร่อง หรือย่อหย่อนของภิกษุสามเณรบางรูป
ตลอดจนชี้แจงกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติร่วมกันในแต่ละวัน
บางครั้งในเวลาหลังอาหารนี้ จะเป็นห้วงแห่งการทรมาน
ภิกษุสามเณร หรือผู้กินจุ ด้วยการนั่งทำสมาธิหลังจากการ
ฟังธรรมหรือชี้แจงกิจกรรมต่างๆ แล้ว การทำสมาธิภาวนา
หลังอาหารด้วยอิริยาบถนี้ ภิกษุสามเณรบางรูปถึงกับนั่งหลับ
สัปหงก เพราะถูกนิเวศธรรมครอบงำ แต่ขณะเดียวกันก็เป็น
การฝึกให้อดทนและค้นหาวิธีกำจัดนิเวศที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า
นั้นด้วย

เมื่อเสียงระฆังดังขึ้นอีกครั้ง ภิกษุสามเณรจะลุกขึ้นกราบ
พระพร้อมกัน แล้วจึงเลิกจากโรงฉันกลับกุฏิ การกราบพระ
ในวัดหนองป่าพงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตก็ได้ ถ้า
นับก็เกือบร้อยครั้งในแต่ละวัน

เริ่มจากตื่นนอน เมื่อลงจากกุฏิก็กราบพระเสียก่อน มา
ถึงศาลากราบพระแล้วจึงนั่งทำสมาธิ จะลุกขึ้นนั่งลงบนอาสนะ
ก็กราบ หรือแม้แต่การไปทำความสะอาดศาลา โบสถ์ กุฏิ
ครูอาจารย์ และสถานที่เคารพต่างๆ ก็ต้องกราบพระเสียก่อน

ดังนั้นภิกษุสามเณรของวัดหนองป่าพงจึงมีนิสัยกราบติด
อยู่กับตัว ซึ่งเป็นวิถีทางให้เกิดความอ่อนน้อมถ่อมตัว มีความ
เคารพต่อบุคคล สถานที่ และประการที่สำคัญคือเป็นการฝึก
ให้มีสติอยู่ตลอดเวลา

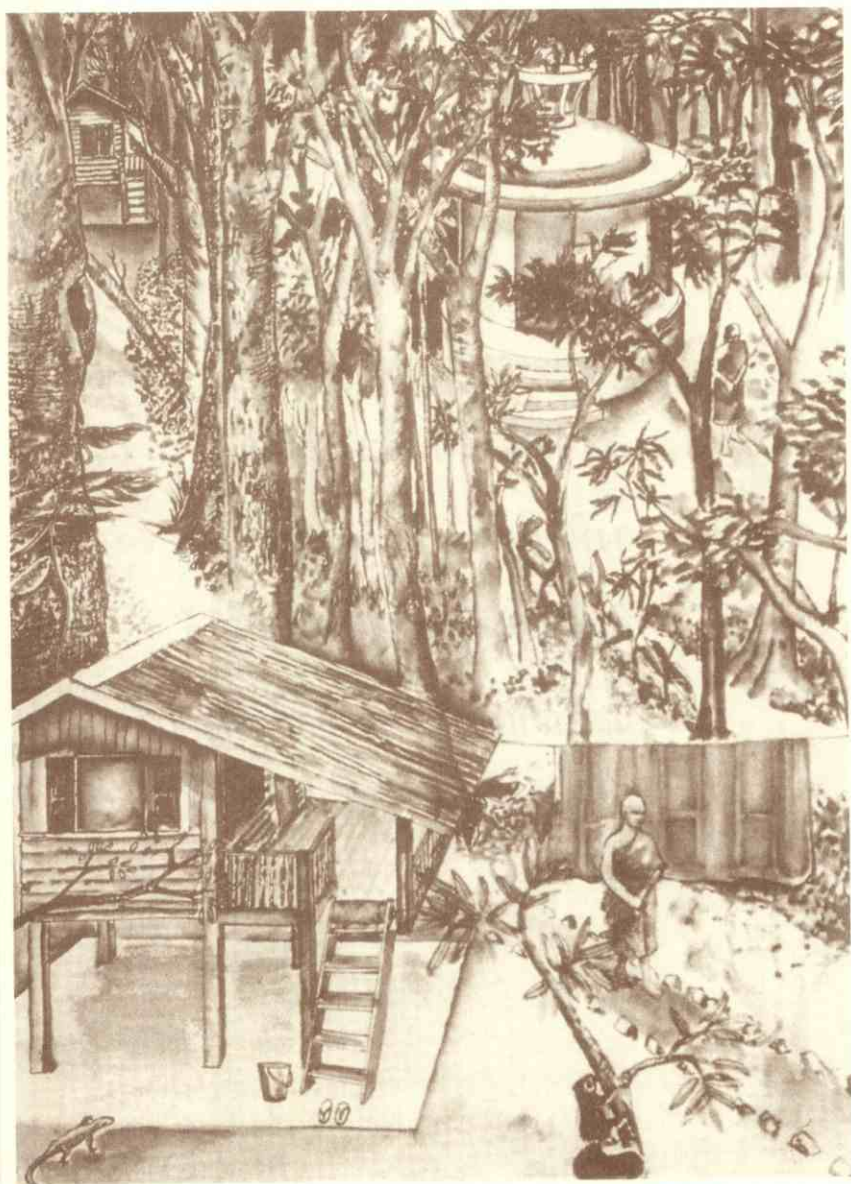

๑ จงเตือนตนด้วยตนเอง

จงพิจารณาตนด้วยตนเอง

ภิกษุเอ๋ย ถ้าเธอคุมครองตนได้

มีสติรอบคอบ เธอจักอยู่เป็นสุข

กลับภูฏี

กลับกุฏิ

เวลาส่วนตัวของภิกษุสามเณรมีขึ้นเมื่อเลิกจากโรงฉัน กลับกุฏิ เป็นช่วงที่ให้ความรู้สึกเบาสงบเป็นอิสระ เพราะกิจวัตรสำคัญต่าง ๆ เช่น การขบฉันอาหารสำหรับหล่อเลี้ยงร่างกายได้ผ่านพ้นไปแล้ว คงเหลือแต่การแสวงหาธรรม อันเป็นอาหารของจิตใจ ซึ่งต้องพากเพียรแสวงหาเอาเองตามลำพัง ในท่ามกลางความสงบสงัดที่กุฏิภายในป่า

กุฏิสำหรับพักอาศัยถูกปลูกสร้างอย่างเป็นระเบียบ เป็นกุฏิหลังเล็ก ๆ เหมาะสำหรับพักผู้เดียว ตั้งอยู่ห่าง ๆ กันในป่า มีหมู่มากไม้ธรรมชาติน้อยใหญ่เป็นประจุกั้วหรือกำแพงหนา ทึบแบ่งอาณาเขตของแต่ละกุฏิ ก่อให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่อิสระ เป็นสัดส่วน ไม่คลุกคลี ปะปนกัน ทำให้ภิกษุสามเณรสามารถปฏิบัติภาวนาได้อย่างสงบ

เมื่อมาถึงกุฏิ ภิกษุสามเณรจะนำจีวรและผ้าต่าง ๆ ผึ่งแดดไว้บนราวอย่างเรียบร้อย จากนั้นก็ปิดกวาดใบไม้ที่ร่วงหล่นบนลานกุฏิ การกวาดซ้ำ ๆ เป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยให้การย่อยอาหารดีขึ้น และเป็นการปิดกวาดความเกียจคร้านออกจากใจ ขณะกวาดก็พิจารณาสภาพของธรรมชาติในป่า และสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นที่ใจในขณะนั้น ๆ ด้วย

ครูอาจารย์จะชี้ให้เห็นสัจธรรมในธรรมชาติอยู่เสมอ แม้ กิ่งไม้ ใบไม้ หรือสัตว์ป่า ก็สามารถเป็นครูอาจารย์แก่ผู้มีสติปัญญาพิจารณาสิ่งเหล่านี้ได้

หลวงพ่อบุญมาเคยพูดว่า “ผู้มีสติจะได้ฟังธรรมจาก พระพุทธเจ้าอยู่ตลอดเวลา”

หลังจากปิดกวาดลานกุฏิจนสะอาด มองดูสบายตาสบายใจ แล้วเวลาแห่งการเดินจงกรมก็เริ่มขึ้น กุฏิทุกหลังมีทางสำหรับ ใช้เดินจงกรมตามใต้ต้นไม้ มีระยะประมาณกว่า ๒๐ ก้าว จาก ต้นไม้ต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงตรัสสรรเสริญ ถึงอานิสงส์ของการเดินจงกรมไว้ว่า ช่วยให้การย่อยอาหาร เป็นไปด้วยดี มีอาหารน้อย สมานที่เกิเกิดขึ้นจะตั้งอยู่ได้นาน และช่วยส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติเป็นผู้อุดหนุนในการ บำเพ็ญเพียรเมื่อถึงคราวจำเป็นต้องเดินทางไกลด้วยเท้า เช่น การจาริกธุดงค์ในป่าเขา

ร่องรอยของการเดินจงกรมเป็นสิ่งแสดงถึงภาวะจิตใจของผู้เดิน ทั้งยังบ่งบอกถึงความเพียรหรือความเกียจคร้านของผู้อยู่ กุฏิหลังนั้นอีกว่ากลับจากโรงฉันแล้วขึ้นกุฏินอนเลยหรือเดิน จงกรมทำความพากเพียรภาวนาก่อน สิ่งเหล่านี้รู้ได้จากรอยเท้า บนทางจงกรม หากปรากฏรอยก็แสดงว่าเป็นผู้มีความเพียร สม่ำเสมอ เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเคารพต่อข้อวัตรปฏิบัติ และคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ แต่ถ้าหากไร้ร่องรอยของการ เดินก็แสดงได้ว่าเป็นผู้ที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงตนเองอีกมาก

กิจส่วนรวม

กิจส่วนรวม

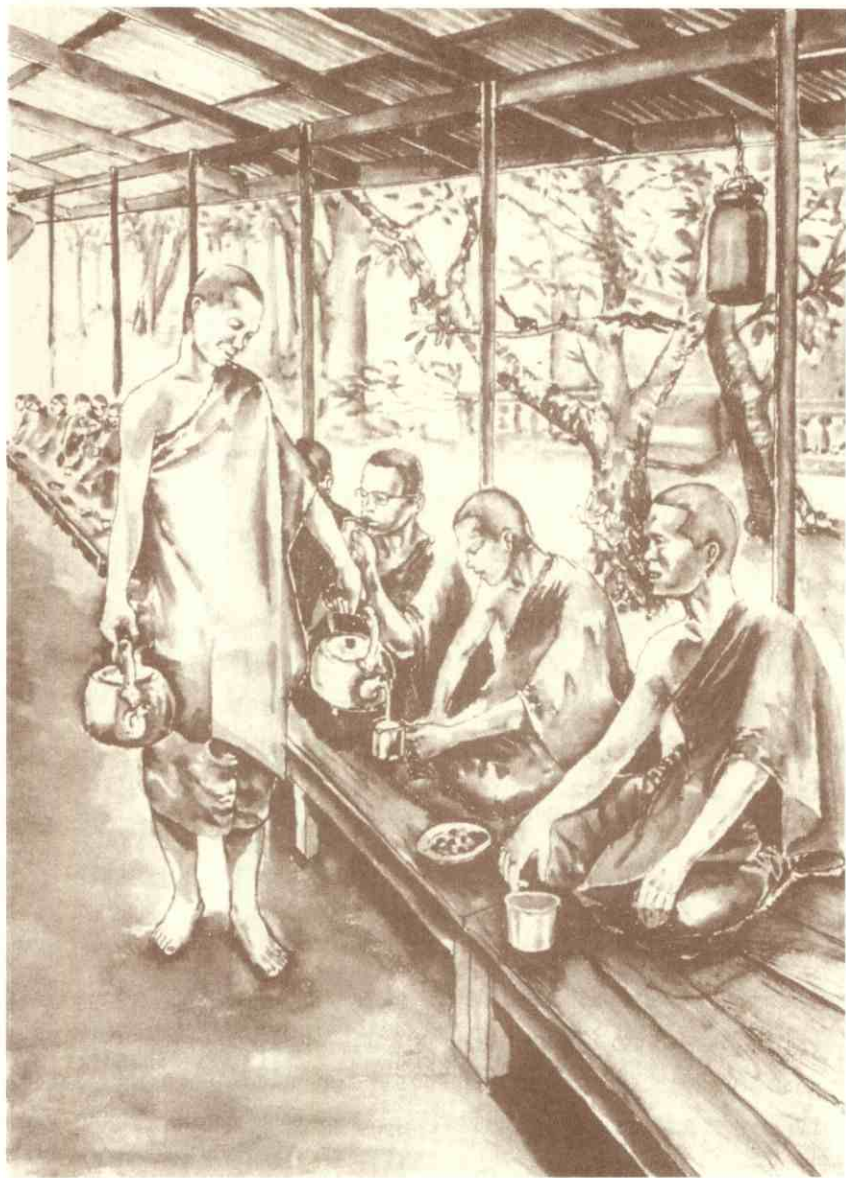
เวลาบ่ายสองโมง เสียงระฆังจากหอระฆังดังก้องกังวานขึ้นอีกครั้ง เป็นสัญญาณให้ภิกษุสามเณรรู้ว่า บัดนี้กาลเวลาแห่งการเสียสละมาถึงแล้ว ความเกียจคร้าน ความท้อถอยหรือมายาสาไถย คิดหลบหลีกปลีกตัว หลบซ่อน แอบแฝง มีอยู่ในจิตใจหรือไม่ ถ้าความรู้สึกเช่นนี้ยังปรากฏอยู่กับใคร แสดงว่าคุณธรรมแห่งความเป็นสมณะยังอยู่ห่างไกลจากจิตใจของผู้คนนั้นมาก

กิจส่วนรวมประจำวัน เริ่มต้นที่การปิดกวาดโรงฉัน ศาลา โรงครัว โบสถ์ ทางเดิน และห้องน้ำ ห้องส้วม กิจเหล่านี้ต้องอาศัยผู้ร่วมทำเป็นจำนวนมาก หากว่าทุกคนมีแต่ความเห็นแก่ตัว การทำงานก็ดำเนินไปด้วยความยากลำบาก และสิ้นเปลืองเวลามาก แต่ภิกษุสามเณรผู้มากด้วยศรัทธา และความขยันหมั่นเพียร จะไม่ยอมบกพร่องในหน้าที่ของตนเลย ต่างพร้อมเพรียงกันปฏิบัติงานด้วยความสงบเรียบร้อย ปราศจากความเอิกเกริกเฮฮาหรือพูดคุยกันด้วยเสียงดัง

บางวันมีกิจที่ต้องใช้แรงงานมาก เช่น การปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมเสนาสนะ การเก็บกวาดใบไม้ในเขตพุทธาวาส ภิกษุ

สามเณรก็ต้องออกกำลังกันมากขึ้น ครูอาจารย์ให้หลักในการทำงานว่า **งานคือการเปลี่ยนอิริยาบถ** เป็นการออกกำลังกาย ทำงานด้วยความว่าง ทำไปเรื่อยๆ จะไม่รู้สึกร่าหนักหรือเหนื่อย และให้ถือว่าเป็นการใช้อิริยาบถให้เป็นประโยชน์ คือ แทนที่จะยืน เดิน นั่ง นอนอย่างธรรมดา แต่เราเปลี่ยนมาใช้อิริยาบถเป็นการหยิบ จับ ยก แบก หาม ทำการงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมให้เกิดขึ้น ประการสำคัญจะเป็นการฝึกหัดให้มีสติควบคุมการกระทำและคำพูดของตนอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่อยู่ร่วมกันในหมู่คณะมากๆ สามารถรู้ได้ว่า **ใครมีสติหรือใครขาดสติ** สตินี้เป็นทางให้เกิดสมาธิ สมาธิอันเกิดจากอิริยาบถที่หยาบคือการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นสมาธิที่สามารถทรงอยู่ในจิตใจได้นานและเป็นประโยชน์มาก

เมื่อกิจวัตรเสร็จลง ก็จะแยกย้ายกันกลับกุฏิ แสวงหาความสงบและเวลาอยู่กับตนเองให้มากที่สุด เพื่อเป็นโอกาสได้ศึกษาจิตใจของตน และสามารถชำระล้างสิ่งเลวร้ายต่างๆ ออกจากใจ ด้วยการปฏิบัติภาวนาจนกว่าจะได้รับสภาวะแห่ง **พุทธะ** คือ ความเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อย่างแท้จริง

ฉันทน์น้ำปานะ

ฉันทน์น้ำปานะ

เวลาประมาณ ๑๖ นาฬิกา เสียงระฆังสัญญาณบอกเวลา ฉันทน์น้ำปานะก็ดังขึ้น ภิกษุสามเณรจะหยุดและปล่อยวางภารกิจที่กำลังทำอยู่โดยพร้อมเพรียงกัน แล้วมานั่งบนอาสนะที่ระเบียบโรงฉันเรียงตามลำดับอายุพรรษาเพื่อฉันทน์น้ำปานะทุกรูปจะมีความรู้สึกกระปรี้กระเปร่าขึ้นหลังจากต้องเหน็ดเหนื่อยออกกำลังปฏิบัติภาระหน้าที่ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน น้ำปานะจะช่วยบรรเทาความหิวและความอ่อนเพลียให้ลดลงได้มาก รวมทั้งมีประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจด้วย

น้ำปานะเป็นน้ำที่คั้นซึ่งได้มาจากผลไม้ โดยภิกษุสามเณรดื่มได้ในเวลาวิกาล เมื่อรับประทานแล้วเก็บไว้ได้ชั่ววันกับคืนหนึ่งเท่านั้น ในพระวินัยอนุญาตให้ใช้ผลไม้ที่ประเทศนั้นๆ ไม่ได้ใช้เป็นอาหารตามปกตินำมาทำน้ำปานะได้ และเมื่อพุทธกาลผลไม้สำหรับทำน้ำปานะมีดังนี้ มะม่วง, ชมพูหรือลูกหว้า, กล้วยมีเม็ด, กล้วยไม่มีเม็ด, มะขาง, ลูกจันทน์หรือองุ่น, เหง้าบัว, มะปรางหรือลิ้นจี่

บางโอกาส ภิกษุสามเณรจะได้ฉันทน์สิ่งที่พระวินัยกำหนดไว้ว่าเป็นเภสัช เพื่อเสริมแร่ธาตุบางอย่างแก่ร่างกาย เพราะ

พระมีชีวิตรอยู่ได้เนื่องด้วยผู้อื่น อาหารการขบฉันก็แล้วแต่ ชาวบ้านจะจัดนำมาให้ ไม่สามารถกำหนดเอาหรือแสวงหา ได้ตามปรารถนา จึงอาจจะขาดธาตุอาหารที่จำเป็นต่อร่างกาย บ้าง ดังนั้นจึงมีพุทธานุญาตให้ภิกษุอาพาธฉันสิ่งที่เรียกว่า **เภสัช ๕** ซึ่งเมื่อรับประทานแล้วเก็บไว้ฉันได้เพียง ๗ วัน คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยได้

ในบางฤดูกาลแม้อาหารจะเก็บลูกสมอ มะขามป้อม ซึ่งอยู่ใน กลุ่มของเภสัชตลอดชีพอันมีการรักษาโรคประเภทต่างๆ เกลือ, ใบไม้, รากไม้ เป็นต้น มาถวายแก่ภิกษุสามเณรในวันโกน ๗ ค่ำ และ ๑๔ ค่ำวันนั้นเป็นวันที่สดชื่นสำหรับภิกษุสามเณร พอสมควร แต่ก็อาจกลายเป็นวันที่อ่อนเพลียได้เช่นกัน หาก ไม่รู้ประมาณในการฉัน เพราะสมอและมะขามป้อมจะเปลี่ยน คุณสมบัติจากสิ่งเอริดอร่อยกลายเป็นยาถ่ายขนาตรุนแรงขึ้น มาทันทีถ้าฉันมากเกินไป

เมื่อเวลาฉันน้ำปานะและเภสัชผ่านพ้นไป ภิกษุสามเณร ผู้มากด้วยความเสียสละ ซึ่งเป็นทั้งผู้แจกและผู้ล้างจะทำความสะอาดกาและภาชนะต่างๆ แล้วคว่ำไว้อย่างเรียบร้อย จากนั้นก็แยกกันไปสร่งน้ำตามห้องน้ำส่วนรวมต่างๆ ที่อยู่ ทั่วไปในบริเวณวัด หลังจากสร่งน้ำเสร็จแล้ว เป็นเวลาของการเดินจงกรม เพื่อผ่อนคลายอิริยาบถอยู่เจียบๆ ที่ลานกุฏิ รอเวลาสัญญาณระฆังเพื่อร่วมกันทำวัตรเย็น

ทำวัตรเย็น

ทำวัตรเย็น

การทำวัตรเย็น เริ่มต้นเมื่อเวลา ๑๘ นาฬิกา ด้วยการนั่งเจริญสมาธิภาวนาในธรรมศาลา ท่ามกลางความสงบของธรรมชาติยามสนธยา หมู่แมลง หรีด หิ่ง เไร ต่างสยายปีก ส่งเสียงก้องกังวานไปทั่วอาณาบริเวณป่า บรรยากาศแห่งความวิเวกเป็นคุณสมบัติอันทรงคุณค่าของป่าพง ยังคงครอบคลุมมอบความสงบให้แก่หมู่ภิกษุและผู้เฝ้าในธรรมอยู่เสมอ

หลังจากนั่งเจริญสมาธิภาวนาร่วมกันเป็นเวลาหนึ่งหรือสองชั่วโมงแล้ว ครูอาจารย์หรือพระอาวุโสในที่นั้น จะให้สัญญาเตรียมสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย และทบทวนพระธรรมคำสอนที่เป็นแนวทางไปสู่ความสงบของสมณะ

การสาธยายบทธรรมด้วยเสียงท่วงทำนองเรียบๆ ผสมผสานกลมกลืนกัน เป็นสิ่งที่มีผลต่อจิตใจมาก เสียงสวดมนต์จะช่วยหันเหจิตใจ ให้เลิกหมกมุ่นอยู่กับสิ่งรุ่มร่ามนอกตัว ละอำนาจความรุนแรงของนิวรณ์เช่นความฟุ้งซ่านรำคาญ ความง่วง ความสลดหดหู่ท้อแท้ใจ ช่วยปรับสภาวะของจิตใจให้เข้าสู่อารมณ์แห่งกรรมฐานได้เร็วขึ้น และยังถือว่าเป็นกิจกรรมที่ขุดเกลากิเลสประเภทความเกียจคร้านให้เบาบางลง

ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีจิตนิสัย پاکเพียรอดทน ชื่อตรง เคารพ
ข้อวัตรปฏิบัติ

เมื่อการสวดมนต์เสร็จสิ้นลง ครูอาจารย์ผู้เป็นประธาน
สงฆ์จะให้โอวาทหรือแสดงธรรมแนะนำแนวทางการประพฤติ
ปฏิบัติให้แก่ภิกษุสามเณร ครูอาจารย์เป็นผู้มากด้วยประสบการณ์
ได้ผ่านการศึกษาปฏิบัติธรรมมามาก ทั้งทางด้านอุปสรรคต่างๆ
ที่นักบวชต้องประสบ และเข้าใจในวิธีการทำลายศัตรูทางใจ
คือ กิเลสตัณหา ซึ่งเป็นภัยของพรหมจรรย์ให้หมดสิ้นลง

ครูอาจารย์ของพระกรรมฐาน เป็นทั้งพ่อแม่ผู้เอาใจใส่
ดูแลลูก คือ ศิษย์ และเป็นทั้งกัลยาณมิตรผู้ชี้ผิดถูก ชั่วดี
ชี้แนวทางสันติให้ด้วยเมตตาธรรม ครูอาจารย์คือบุคคลสำคัญ
ที่สุดของการประพฤติพรหมจรรย์ ดังพระพุทธองค์ตรัสแก่พระ
อานนทว่า ดูกรอานนท์ความมีกัลยาณมิตรมีกัลยาณสหาย
การคบหากัลยาณชนเช่นนี้ เท่ากับเป็นพรหมจรรย์ทั้งหมด
เลยทีเดียว เพราะผู้มีกัลยาณมิตรพึงหวังสิ่งนี้ได้ คือ
เขาจักยังทำให้อริยมรรคมีองค์แปดเกิดขึ้น เขาจักกระทำ
ได้มากซึ่งอริยอัฏฐังคิกมรรค

ครูอาจารย์ผู้ทรงคุณธรรมเป็นปูชนียบุคคลผู้ผ่านการฝึกฝน
อบรมตนเองมาด้วยความเข้มแข็ง อดทน และ پاکเพียร
จนได้รับภาวะแห่งความเป็นผู้ชนะซึ่งตนเอง เป็นผู้อยู่เหนือ
อำนาจมืดคือกิเลสตัณหาที่แอบแฝงอยู่ภายในจิตใจ ท่าน

วัฏจักรแห่งข้อวัตรปฏิบัติประจำวันของชีวิตในป่าพง ได้ดำเนินอยู่ในครรลองธรรมนี้มาเนิ่นนาน เป็นแนวทางสร้างสมอบรมนิสัยของผู้ประพฤติธรรม ให้มีพื้นฐานในการดำรงเพศบรรพชิตได้อย่างมั่นคง และตรงตามพุทธประสงค์ที่ทรงต้องการให้ **พระสงฆ์** เป็นตัวแทนของพระองค์ และเป็นตัวแทนแห่งธรรมะที่มีชีวิต เป็นมนุษย์ที่ยึดถือพุทธจริยาและพระธรรมคำสั่งสอนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในโลกโดยสงบสุข เป็นสันติอย่างแท้จริง

๑ ยอดแห่งมรรคา คืออัมฤตวงคิกรมรรค

ยอดแห่งสัจจะ คืออริยสัจสี่ประการ

ยอดแห่งธรรม คือความปราศจากราคะ

ยอดแห่งมนุษย์ คือพระผู้เห็นแจ้ง (พระศาสดา)

วันโกน

วันโกน

วัน ๗ ค่ำ และ ๑๔ ค่ำ เป็นกำหนดการรวมกันชักผ้าจิวรที่โรงย้อม ซึ่งสร้างขึ้นเป็นโรงเรือนโปร่งโล่ง มีเตาและกระทะขนาดใหญ่สำหรับต้มเคี่ยวแก่นต้นขนุน เพื่อใช้ชักและย้อมจิวร และวัน ๑๔ ค่ำนี้เป็นวาระปลงผมของภิกษุสามเณรด้วย

หลังอาหารในวันโกน ภิกษุสามเณรนำผ้าจิวรของตนและของครูอาจารย์ไปยังโรงย้อม แล้วก่อไฟต้กน้ำใส่กระทะสับแก่นขนุนให้เป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อช่วยให้ได้สีที่ดีและประหยัดแก่นขนุนที่ใช้ต้มแล้วจะถูกนำกลับมาใช้อีกหลายครั้ง เพราะเป็นสิ่งที่หาได้ยากพอสมควร สีจากการต้มเคี่ยวแก่นขนุนเมื่อย้อมจิวรจะได้สีที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่ฉูดฉาดเหมาะแก่การเป็นเครื่องทรงของสมณะ

บริเวณโรงย้อมถูกเก็บกวาดจัดเรียงพื้นให้เป็นระเบียบอยู่เสมอ และมีป้ายคำแนะนำการใช้เตาและกระทะ เพื่อยืดอายุการใช้งานให้ยาวนาน ที่เสาต้นหนึ่งในโรงย้อมมีคำพูดขนาบพระเณรของหลวงพ่อบุญเขียนติดบนป้ายไว้ว่า เอ้า วันนี้ย้อมผ้ากันนะ ก็ไปต้มแก่นขนุนกัน มีพระเณรบางองค์

เห็นเพื่อนต้มเสร็จแล้ว เอาผ้าไปชุบ ๆ ย้อม ๆ แล้วหนีเลย กลับกุฏินอนสบาย ไม่ต้องต้มแก่นขนุน ไม่ต้องล้างกระทะ เขานี้กว่าเขาฉลาด เขาสบาย คนคิดอย่างนี้ คือ คนโง่ที่สุด สร้างแต่ความโง่ความวิบัติใส่ตัวเอง กิจที่ควรทำ แต่ไม่ทำ หลบหนีได้แหละดี นั่นแหละคือ คนโง่ที่สุด

ในวันโกนหยุดทำวัตรเย็น เพราะการซักผ้าและตากผ้าให้แห้งใช้เวลานานพอสมควร รวมทั้งภิกษุสามเณรมีเป็นจำนวนมาก การซักย้อมต้องรอคอยกันตามลำดับ เมื่อตากผ้ากว่าจะแห้งก็เป็นเวลาเย็นพอดี และวันนี้ทางสำนักแม่ชีจัดน้ำปานะมาถวายเป็นพิเศษ อาจมีสมอหรือมะขามป้อมกับพริกเกลือ พ่วงท้ายมาด้วย สร้างความรู้สึกอันดีแก่ภิกษุสามเณรพอสมควร

คำคืนในวันโกน เปลี่ยนบรรยากาศจากการประชุมกันตามปกติมาอยู่ผู้เดียวอย่างสงบที่กุฏิในป่า เป็นโอกาสที่ให้ความรู้สึกอีกแบบหนึ่งในความเป็นตัวของตัวเอง ภิกษุสามเณรอาจทำอะไรตามอัธยาศัย เช่น นั่งสมาธิ เดินจงกรมเงียบๆ อยู่ตามโคนไม้ ศึกษาพระธรรมวินัยจากหนังสือหรือท่องบ่นสาธยายบทสวดมนต์และพระปาฏิโมกข์ เพื่อเพิ่มเติมพื้นฐานชีวิตสมณะให้มั่นคงขึ้นไป

เรือนไฟ

เรือนไฟ

ยามเย็นในวันโกนหลังฉันน้ำปานะ ภิกษุสามเณรจะ
ไปรวมกันที่เรือนไฟ เพื่ออบกายด้วยความร้อนจากไอน้ำใน
หม้อต้มสมุนไพร

หมอชีวกโกมารภัจจ์ (แพทย์ผู้ถวายการพยาบาลพระพุทธ
องค์และพระสาวกในสมัยพุทธกาล) ได้แนะนำการอบกาย
เพื่อขับเหงื่อและของเสียที่เกิดจากการตกค้างหมักหมมของ
อาหารออกจากร่างกาย ช่วยระงับโรคภัยบางอย่าง

พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติพระวินัยเกี่ยวกับเรือนไฟ
เรียกว่า **ขันตมวัตถ** โดยให้ภิกษุพึงปฏิบัติข้อวัตรในเรือนไฟ
หลายประการเช่น

ทำความสะอาดเตาและบริเวณเรือนไฟ

ไม่นั่งเบียดชิดภิกษุผู้เป็นเถระ

ไม่กีดกันที่นั่งแก่ภิกษุหนุ่ม

พึงมีอุตสาหะเมตตาคิดเอื้อเฟื้อบิณฑุ ขัดสีตัว สรงน้ำ

แต่พระเถระด้วยความเคารพ

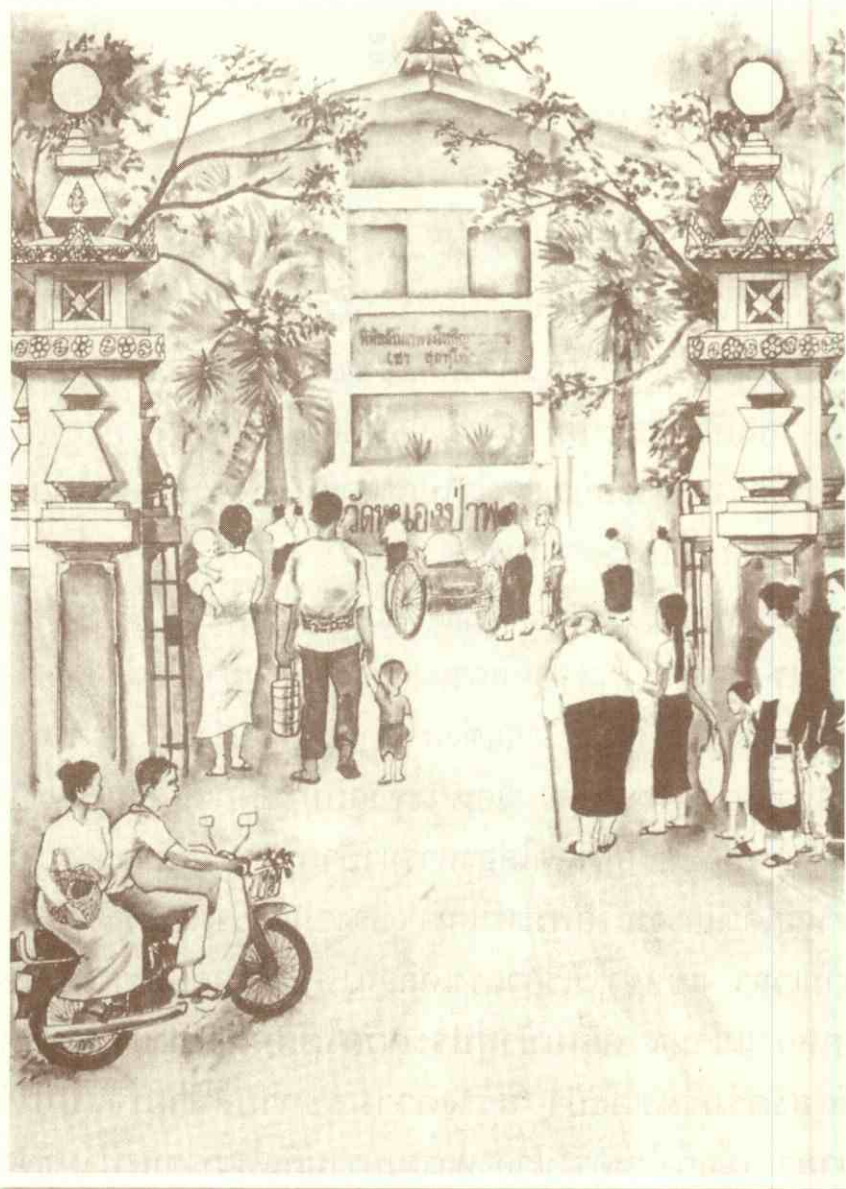
ครั้นเสร็จกิจ ให้ทำความสะอาดเรือนไฟให้เรียบร้อย

ในเรือนไฟ ภิกษุสามเณรอาจบริหารร่างกายด้วยท่า

ต่างๆ หรือนั่งสงบนิ่งดูจิตของตนตามอริยาศัย โดยไม่ต้อง
กังวลถึงกิจวัตรส่วนรวม เพราะวันโกนหยุดการประชุมทำวัตร
เย็น เปิดวาระให้ภิกษุสามเณรมีโอกาสพักผ่อนและมีเวลา
ส่วนตัวบ้าง

หลังการอบกายจะรู้สึกเบาสบายจิตใจปลอดโปร่ง แต่
หากไม่รู้ประมาณมัวเพลิดเพลिनอยู่ในเรือนไฟปล่อยให้เหงื่อถูก
ขับออกมามากเกินไป รุ่งขึ้นวันใหม่อาจต้องอดอาหารเพราะ
อ่อนเพลียจึงตื่นไม่ทันไปบิณฑบาต

ทุกสิ่งทุกอย่างหากปราศจากความพอดีหรือทางสายกลาง
แล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อความผิดพลาดและบกพร่องทั้งสิ้น

วันพระ

วันพระ

พุทธศาสนากำหนดวันพระขึ้น ๔ ครั้งในหนึ่งเดือน เพื่อเปิดโอกาสให้ศาสนิกชนมาฝึกสร้างความเป็นพระผู้ประเสริฐให้แก่ตนเอง ตามแนวทางคำสอนของพระศาสดาด้วยการรักษาศีลห้า ศีลแปด หรืออุโบสถศีลตามศรัทธา พร้อมทั้งปฏิบัติภาวนาสั่งสมปัญญานำไปกำจัดปัญหาต่างๆ เพื่อให้เกิดความผาสุกในการดำเนินชีวิต

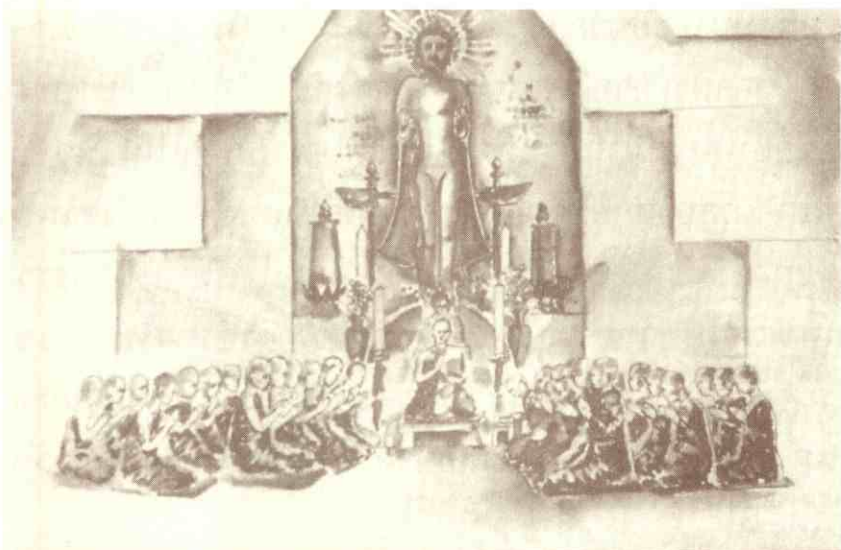
ยามเช้าของวันพระ อุบาสกอุบาสิกาต่างละภารกิจการที่ผูกพันชีวิตให้ยุ่งเหยิงไว้ ณ เคหสถาน แล้วมุ่งหน้ามาสู่วัดด้วยดวงใจเปี่ยมล้นด้วยศรัทธา ตกแต่งกายในชุดเรียบง่ายสบายเหมาะกับบรรยากาศของวัด มือหนึ่งจุงบิณฑุกมาปลุกฝังนิสัยในแดนเคารพ อีกมือถือปิ่นโตใส่อาหารมาบำเพ็ญทานเสียสละความเห็นแก่ตัวและจุนเจือพระศาสนา บางคนแม้ร่างกายร่วงโรยไปตามเวลา แขนขาไร้เรี่ยวแรงเคลื่อนไหว ก็อาศัยนั่งรถเข็นให้ลูกหลานนำมา ครั้นเข้าสู่ประตูวัดได้สัมผัสกับธรรมชาติอันสดรมรื่นของป่า สร้างความสุขกายสบายใจแบบไร้มายา เมื่อถึงโรงครัวนำอาหารรวบรวมกันในภาชนะที่แม่ชีจัดไว้ เพื่อนำไปถวายพระที่โรงฉัน จากนั้นเข้าไปกราบพระแล้ว

นั่งอย่างสงบเรียบร้อย รอเวลาร่วมสมาทานศีลในธรรมศาลา

เวลาประมาณ ๘ นาฬิกา ครูอาจารย์ผู้เป็นประธานในสำนักขึ้นสู่ธรรมาสน์ เพื่อให้ศีลและธรรมกถาเป็นแนวทางปฏิบัติแก่อุบาสกอุบาสิกา กระแสเสียงแห่งธรรมกังวานขึ้นท่ามกลางความสงบของชนนั้ร้อยที่เงียโสดตรองตรึกธรรมเทศนาด้วยความเคารพ หลังการแสดงธรรมในช่วงเช้า พระสงฆ์จะอนุโมทนาในส่วนกุศลของศาสนิกชน แล้วลงมาฉันภัตตาหารที่โรงฉัน ส่วนอุบาสกอุบาสิกาสวดมนต์ทำวัตรเช้าต่อไป

หลังเวลาอาหารของผู้รักษาศีลอุโบสถ เป็นการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาตามร่มไม้ ร่วมสนทนาธรรมในหมู่ผู้ปฏิบัติหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย ครั้นถึงยามเย็น ๑๘ นาฬิกา เสียงระฆังจะดังขึ้นอีกครั้ง เป็นสัญญาณให้รวมกันนั่งสมาธิ ทำวัตรสวดมนต์และฟังพระธรรมเทศนาในธรรมศาลา

ชีวิตวันคืนหนึ่งในวัด เป็นการฝึกหัดกาย วาจา ใจ ให้เป็น พระ หรือ สมณะผู้ประเสริฐสงบบจากบาปธรรมทั้งปวง มีชีวิตสงบสุข ไร้ความเร่าร้อนจากกามารมณ์ ละเว้นเบียดเบียนตนและคนอื่น มีปัญญาแก่ทุกขในชีวิตได้ แม้มีเวลามาศึกษาปฏิบัติเพียงวันเดียวในหนึ่งสัปดาห์ แต่ย่อมเป็นการสั่งสมบารมีธรรมที่จะส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ศาสนิกชนได้ตามกำลังพากเพียร

วันอุโบสถ

วันอุโบสถ

ปฤชณย่อมมีความผิดพลาดทางกาย วาจา ใจ ได้เสมอทั้งที่พยายามไม่ให้สิ่งเศร้าหมองนั้นเกิดขึ้น วิธีชีวิตพระกรรมฐานเช่นกัน ตราบใดจิตยังไม่บริสุทธิ์หลุดพ้นจากอำนาจกิเลสย่อมพลาดพลั้งล่วงเกินพระวินัยได้

พระพุทธองค์ทรงรู้แจ้งความเป็นไปของปฤชณจึงทรงบัญญัติพระวินัยให้มีทั้งบทลงโทษและการออกจากความผิด เพื่อให้โอกาสภิกษุผู้พลาดพลั้งปรับปรุงตนเอง

โทษของการประพฤติดิตพระวินัยมีอยู่ ๓ อย่าง คือ

อย่างหนัก ขาดจากการเป็นพระ เปรีียบดังใบไม้ร่วงหล่นจากต้นไม่อาจนำไปต่อให้เจริญขึ้นใหม่ได้ เช่น การเสพเมถุนหรือการลักขโมยของ เป็นต้น

โทษ อย่างกลาง เช่น จิตมีกำหนดพูดจาเกี่ยวหึง เป็นต้น แก้ไขด้วยการทรมานให้เข็ดหลาบ ลดฐานะความเป็นอยู่ให้ต่ำลง โดยประกาศในที่ประชุมสงฆ์ว่าเป็นพระผู้ต้องโทษเพราะมีการกระทำน่าละอาย ต้องประจานต่อหมู่คณะ และพระอาคันตุกะผู้ผ่านไปมาในอาวาส การลงโทษทำอย่างน้อย ๗ วันหรือตามเวลาที่ปกปิดไว้

ส่วนความผิด อย่างเบา เช่น การขูดดินหรือรับเงิน
รับทอง แลกเปลี่ยน ซื่อขาย ต้องเสียสละทั้งสิ่งของนั้นแล้ว
เปิดเผยโทษหรือประจานตนแก่ภิกษุอื่นเรียกว่า การแสดง
อาบัติ เพื่อให้เพื่อนภิกษุรับรู้ และเป็นพยานว่า เราจะไม่
พยายามประพฤตีสั่งเลวทรามนั้นอีก

เมื่อชำระความผิดที่ค้างค้างอยู่ในใจแล้ว ความเบิกบาน
ผ่องใสก็บังเกิดขึ้น เพราะได้สำนึกในความประพฤตินัน
สกปรกที่น่าขยะแขยงของตน ความผิดทางพระวินัยหรือ
“อาบัติ” สร้างความหม่นหมองแก่ผู้ล่วงละเมิดมาก จะ
ขวางกั้นจิตไม่ให้เข้าถึงความสงบและปัญญา

ด้วยเหตุนี้ภิกษุผู้มากด้วยความละอายจะสะดุ้งกลัวต่ออาบัติ
มาก เคยปรากฏเสมอว่าภิกษุบางรูปประเวงสงสัยเรื่องพระวินัย
มาก ทำให้เกิดความเหน็ดเหนื่อยในการปฏิบัติได้เช่นกัน ครูอาจารย์
จึงย้ำเตือนให้คำแนะนำเรื่องพระวินัยอยู่ประจำ เพื่อนำไป
ประพฤติอย่างถูกต้องต่อไป

ทุกๆ วันอุโบสถ คือวันเพ็ญและวันแรม ๑๕ ค่ำ หรือ
๑๔ ค่ำในบางเดือน ภิกษุทั้งหมดในอารามมารวมกันที่โบสถ์
เพื่อฟังพระปาฏิโมกข์สอบถามความบริสุทธิ์ของตนในทุกๆ
สิกขาบท โดยมีภิกษุรูปหนึ่งได้รับเชิญจากพระเถระ เป็นผู้
แสดงปาฏิโมกข์ในท่ามกลางสงฆ์

ภิกษุผู้แสดงต้องมีคุณสมบัติหลายอย่างคือ เป็นผู้ฉลาด
จดจำปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ ออกเสียงอักขระถูกต้องได้จังหวะ
ชัดเจน เสียงไม่แหบแห้งหรือเบาจนคณะสงฆ์ได้ยินไม่ถนัดทั่วกัน

พระปาฏิโมกข์แทบทุกรูปต้องผ่านความยากลำบากในการ
จดจำมาด้วยความอดทนและพยายาม แต่ละรูปใช้เวลาใน
การท่องต่างกัน บ้างท้อถอยหมดกำลังใจ หรืออาจใช้เวลา
นานมากจึงจดจำได้หมด

หลังการฟังพระปาฏิโมกข์ ครูอาจารย์ผู้เป็นประธาน
จะกล่าวโอวาทเกี่ยวกับพระธรรมวินัย เพื่อสร้างความเข้าใจ
อันถูกต้องแก่สาธุศิษย์ให้นำไปประพฤติรักษาตนให้พ้นจาก
ความเศร้าหมองเร่าร้อนได้ต่อไป

๑ คนทู่ศีล ก็เหมือนกับต้นไม้
ที่เถาวัลย์ขึ้นจนรก
เขาทำตัวให้รอดวายเอง
มิจำต้องรอให้ศัตรูมาคอยกระทำได้

เรือนคลังสงฆ์

เรือนคลังสงฆ์

ภิกษุสามเณรในวัดหนองป่าพง มีบริหารเครื่องใช้สอยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตจำนวนจำกัด นอกจากบริหารส่วนตัว คือ บาตร ไตรจีวร ผ้าเล็กน้อยอื่นๆ กลด มีดโกน ที่กรองน้ำและกระบอกน้ำแล้ว สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ควรแก่การบริโภคของสมณะทั้งหมด จะถูกรวบรวมไว้เป็นของสงฆ์ หรือของส่วนกลางในเรือนคลัง มีภิกษุเจ้าหน้าที่รักษาเรือนคลัง เป็นผู้แจกสิ่งของแก่ภิกษุสามเณร

การแจกของพิจารณาว่า สิ่งที่ขอเบิกมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด หากสิ่งของที่มีอยู่ไม่เก่านั้นหรือยังสามารถซ่อมแซมได้ ภิกษุผู้รักษาเรือนคลังจะแนะนำให้ใช้ของเก่าไปก่อน จนชำรุดเสียหายใช้ไม่ได้จริงๆ จึงเบิกของใหม่ไป

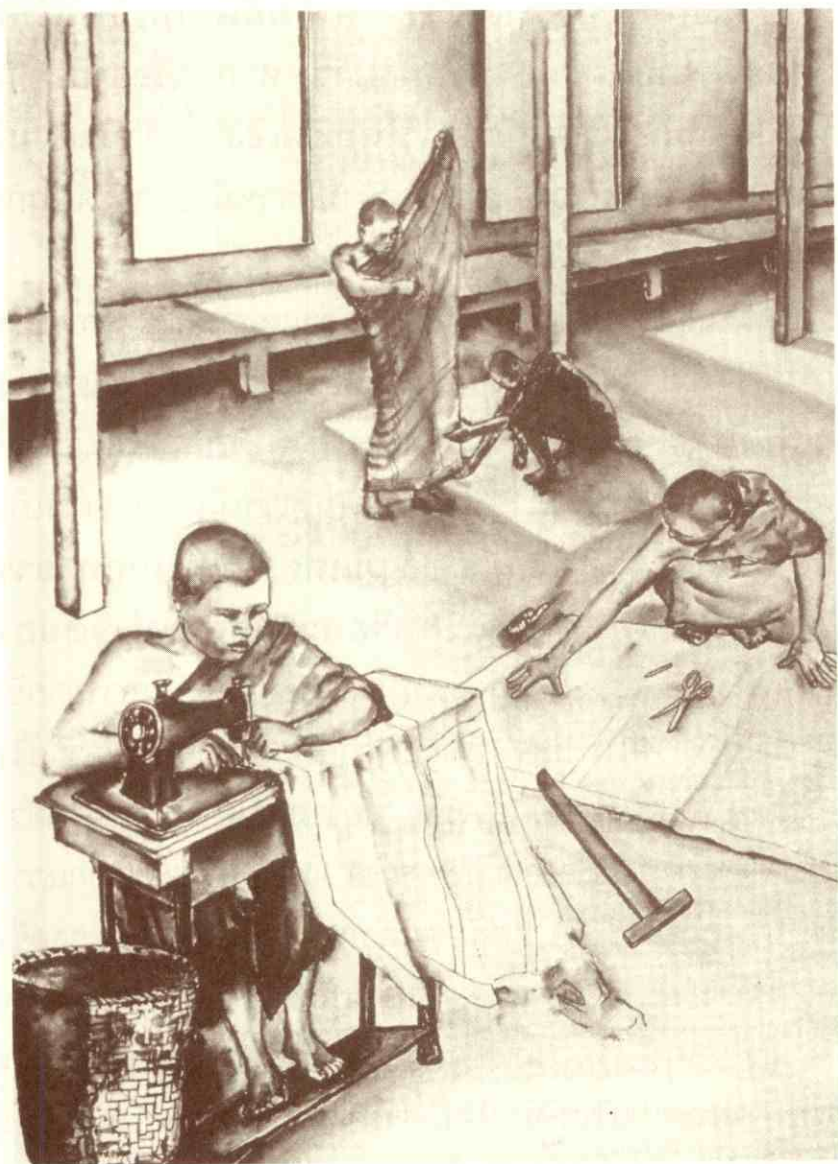
การมีเรือนคลังและการแจกของ ช่วยตัดปัญหาการแสวงหาในทางมิชอบ และตัดความห่วงกังวลในการรักษาซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการประพฤติพรหมจรรย์ รวมทั้งฝึกฝนภิกษุสามเณรให้มีนิสัยประหยัด และบริโภคอย่างรู้คุณค่าในบริภณนั้น ประการสำคัญเป็นการฝึกให้ภิกษุสามเณรมีความมักน้อยสันโดษในปัจจุบันเครื่องอาศัย

พระบรมศาสดาทรงตรัสว่า **ความสันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง** โดยเฉพาะสำหรับนักบวช หากปราศจากความสันโดษย่อมถือว่าเป็นผู้ยากไร้โดยสิ้นเชิง ไม่มีคุณสมบัติแห่งสมณะเหลืออยู่เลย รวมทั้งความก้าวหน้าในการดับทุกข์ก็หมดไป

ความสันโดษเป็นอาภรณ์อันล้ำค่าแห่งสมณะ ทำให้เกิดความสง่างาม อยู่เหนือความทะยานอยากทั้งปวง มีแต่ความยินดีในปัจจัยเครื่องใช้เท่าที่มีอยู่และเท่าที่จำเป็น ไม่แสวงหาด้วยอำนาจกิเลสตัณหา การประพฤตินี้เป็นทางให้เกิดความสงบขึ้นในจิตใจได้ง่าย ถ้ามีแต่ความทะเยอทะยานอย่างไม่สิ้นสุด ความวิเวกหรือความสงบแห่งจิตย่อมเกิดขึ้นไม่ได้เลย เมื่อความสงบในขั้นนี้ไม่มี เป็นการยากยิ่งที่จะดำเนินชีวิตให้ไปสู่จุดหมายปลายทางแห่งพรหมจรรย์ได้

ภิกษุสามเณรในสมัยปัจจุบัน มีความเป็นอยู่ที่ดีและมากด้วยปัจจัยเครื่องใช้สอยยิ่งกว่าสมัยพุทธกาล แต่การบำเพ็ญสมณธรรมของภิกษุในสมัยปัจจุบันกลับตกต่ำลงต่างกับครั้งพุทธกาลซึ่งมีความเป็นอยู่ยากไร้ขัดสน แต่กลับบรรลุนิพพานเป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุนี้ วัดหนองป่าพงจึงเน้นหลักการปฏิบัติที่ทำให้ภิกษุสามเณร เป็นผู้มักน้อย สันโดษ เสียสละ และขยันหมั่นเพียร เพื่อเป็นวิถีทางไปสู่การเป็นสมณะที่ดี สามารถดำรงรักษาพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

การทำบิหาร

การทำบริหาร

บริหารเครื่องใช้สอยเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประพฤติพรหมจรรย์เป็นสิ่งสำคัญ หากขาดการพิจารณาอย่างรอบคอบเป็นโทษของสิ่งเหล่านี้ ผู้บริโภคจึงต้องมีหลักการพิจารณาก่อนใช้และหลังใช้ เพื่อกำจัดความหลงใหลในบริหารเครื่องอาศัย รวมทั้งต้องเรียนรู้การรักษาซ่อมแซม และสามารถทำขึ้นเองได้

พระกรรมฐานส่วนใหญ่ทำบริหารใช้เอง เช่น ตัดเย็บ ย้อมจีวร ทำเชิงบาตร ถักถลกบาตร ทำกลด ประคดเอว ไม้สีฟันและอื่นๆ เพื่อฝึกหัดพึ่งตนเองและมีความพากเพียร

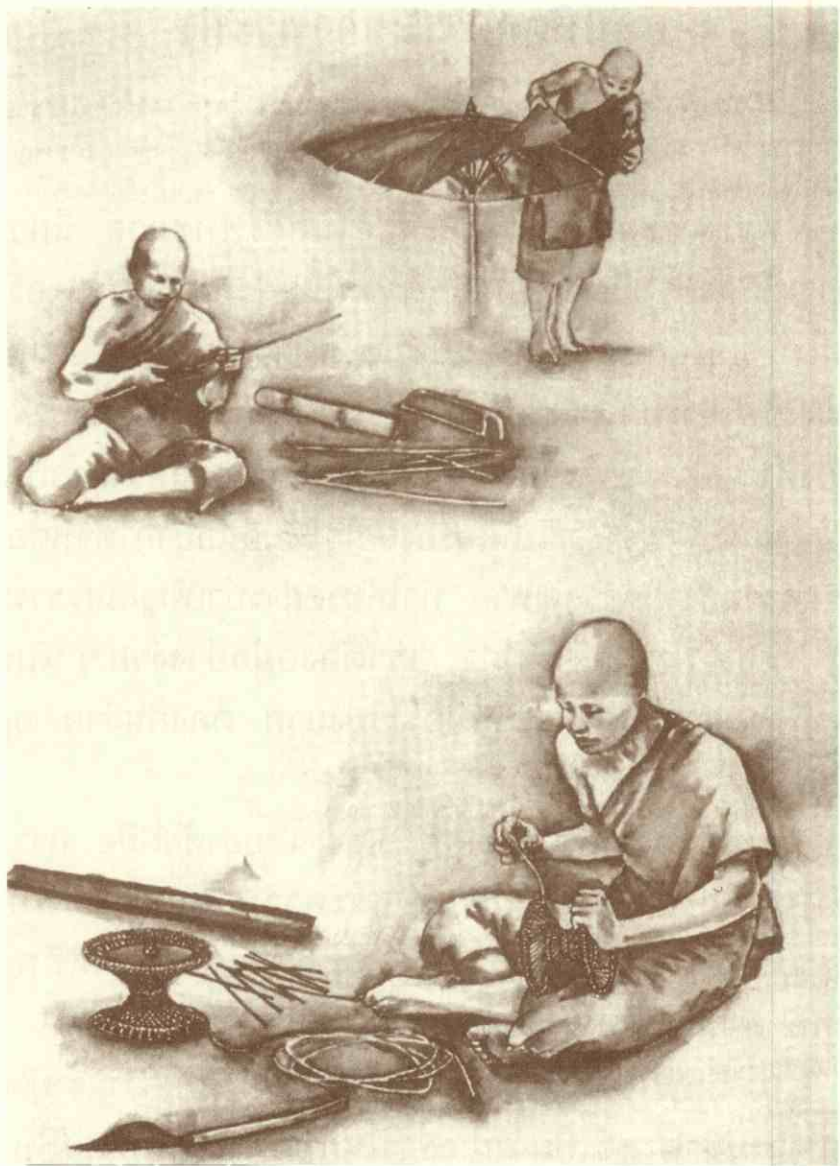
เครื่องใช้สอยส่วนตัวเมื่อทำได้สำเร็จ ย่อมให้กำลังใจและภาคภูมิใจในความสามารถ แม้ไม่สวยแต่ก็เกิดจากสติปัญญาและความเพียรพยายามของตนเอง เป็นการสะสมคุณธรรมยิ่งขึ้นไป

การทำบริหารหากขาดความเพียรเอาใจใส่และขันติธรรม ย่อมไม่สามารถทำได้สำเร็จ เพราะบริหารทุกอย่างเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการทำ ศิลปะการตัดจีวรถูกถ่ายทอดลงมาหลายศตวรรษ นับจากพระอานนท์

ทรงออกแบบการตัดเย็บจีวรเป็นชั้น (ชั้น) ตามแบบแปลงนาของชาวมครในอินเดีย จนกระทั่งสมัยปัจจุบันกรรมวิธียังคงปรากฏที่จีวรซึ่งเป็นเครื่องนุ่งห่มของภิกษุ สามารถใช้ได้ในทุกภาวการณ์ แสดงออกถึงความประหยัดและเรียบง่าย

ภิกษุต่างช่วยกันทำบริหารด้วยเมตตาจิต ผู้มีความชำนาญจะคอยแนะนำหลักการต่างๆ ให้แก่ผู้ฝึกหัด การตัดเย็บจีวรมีขั้นตอนละเอียดและซับซ้อน หากขาดความเข้าใจอาจทำให้ผ้าสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ จึงต้องศึกษาด้วยความตั้งใจ เพื่อสามารถรู้จักวิธีทำและการใช้อุปกรณ์อย่างประหยัดด้วย

หลวงพ่อบุญมาเคยกล่าวถึงการใช้สอยบริหารของท่านว่า “เมื่อคราวออกปฏิบัติธุดงค์คนเดียวมีความระวังสำรวมในพระวินัยมาก เข้มงวดๆ เล่มเดียวต้องรักษาอย่างดี เพราะถ้าหักหรือหายไม่รู้จะขอใคร ญาติพี่น้องก็อยู่ไกล ด้ายเย็บผ้าใช้เส้นไหมสำหรับจุงศพขวันเป็นเส้นห่อรวมไว้กับเข็มคดๆ นั้นเมื่อสบงจีวรขาดไม่เคยขอใคร เดินผ่านวัดตามชนบทพบผ้าเช็ดเท้าตามศาลาก็บังสุกุลมาปะชุนผ้า บอกตัวเองเสมอว่า ถ้าไม่มีใครถวายจีวรใหม่ให้ด้วยศรัทธาก็อย่าได้ขอเขาเลย เป็นพระธุดงค์นี้ให้มันเปลือยกายดูซิ เราเกิดมาก็มิได้นุ่งผ้ามา ‘ไม่ใช่หรือ’ ท่านบอกว่า เมื่อพิจารณาเช่นนี้ ทำให้ยินดีในบริหารที่มีอยู่

ศิลปหัตถกรรมของพระป่า

ศิลปหัตถกรรมของพระป่า

พระพุทธองค์และพระสาวกในครั้งพุทธกาล มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ดังปรากฏในพระไตรปิฎกว่า ครึ่งหนึ่งพระองค์กับหมู่ภิกษุฉันข้าวแห้งแช่น้ำตลอดพรรษาและทรงใช้บริวารปอนๆ เรียบๆ ไร้ราคาเป็นของหาได้ง่าย หรือของที่ชาวบ้านเขาทิ้งแล้ว ไม่ใช่สิ่งที่ทันสมัยเกินความจำเป็นของสมณะ เพราะจะเป็นเครื่องล่อใจให้ผู้อื่นอยากได้จนต้องเกิดความกังวลกลัวสูญหาย ทำให้ขาดการบำเพ็ญสมณธรรม

หลวงพ่อบอกเล่าไว้ว่า “เราต้องอยู่อย่างง่าย ๆ แบบตาสีตาสาธรรมดา ไม่ให้มีอะไรยุ่งยาก ต้องกินง่าย อยู่ง่าย และเลี้ยงง่าย”

พระป่าจึงทำบริวารต่างๆ ใช้เอง โดยอาศัยฝีมือ ความตั้งใจ ความขยันหมั่นเพียร และความอดทนในการทำศิลปหัตถกรรมถูกถ่ายทอดลงตามลำดับ เพื่อให้ภิกษุฝึกหัดพึ่งตนเอง รู้จักใช้และรักษา รวมทั้งทำใช้เองได้

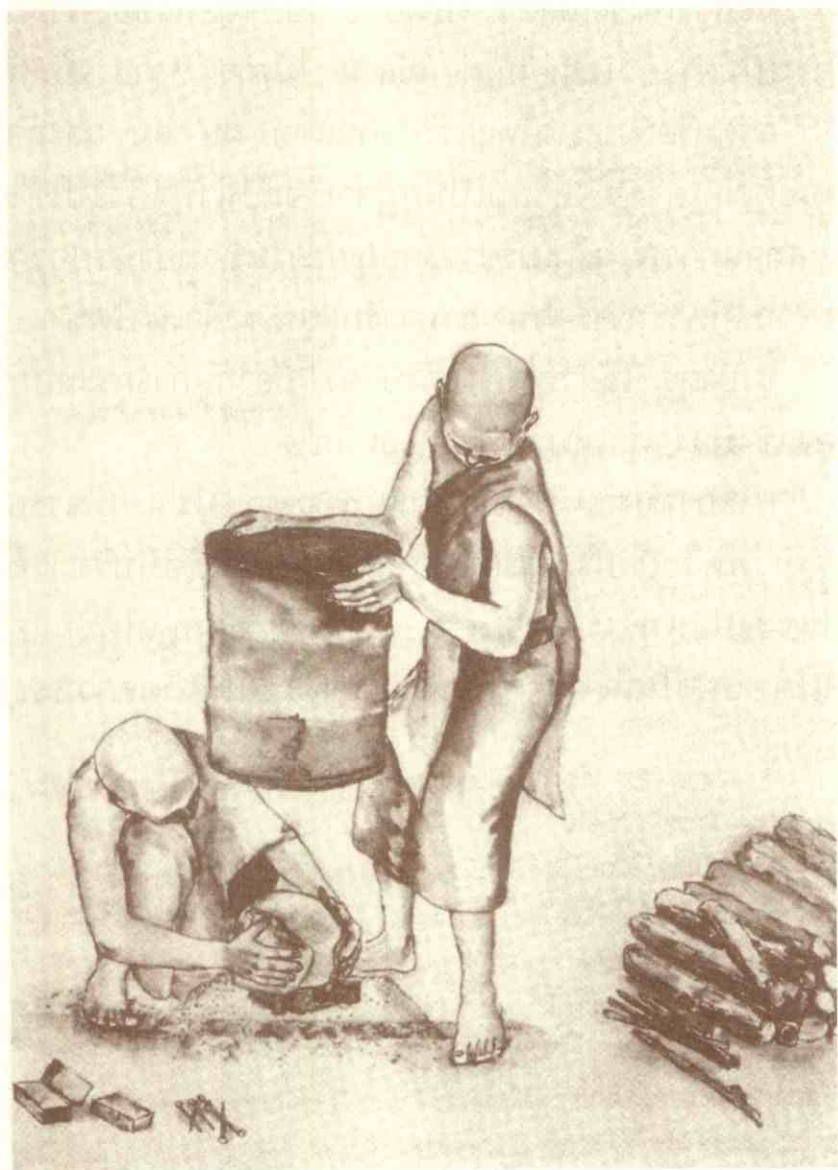
เมื่อถึงคราวทำบริวาร ภิกษุจะช่วยกันทำด้วยความสามัคคี ผู้มีความชำนาญก็เป็นแบบอย่างในการประดิษฐ์ให้แก่ผู้ใหม่ เป็นการเกื้อกูลสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะมาก

กลด และขาบาตร เป็นบริวารอย่างหนึ่งของพระป่า
ทำจากไม้ต่างๆ เช่น ไม้ไผ่ ไม้ลาน ไม้ดาว หวาย เป็นต้น

กลดหรือร่มขนาดใหญ่ใช้กางกันแดด ฝน ลม และสัตว์
เลื้อยคลานต่างๆ เปรียบเป็นกุฎิสำเร็จรูปนำติดตัวไปใช้ได้
ทุกสถานการณ์ เป็นบริวารสำคัญอย่างหนึ่งที่อำนวยความสะดวก
สะดวกแก่พระกรรมฐาน ยามจาริกสู่ขุนเขาลำเนาไพร

ขาบาตร ใช้สำหรับวางตั้งบาตร ป้องกันการกระทบกับ
ของแข็งที่อาจทำให้บาตรบุบหรือแตกได้

พระกรรมฐานมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ปรากฏที่จรรยา
มารยาทหรือเรียกว่า**สมณสาธูป** และเด่นชัดที่บริวารซึ่งเป็น
ของปอนๆ เรียบง่ายจำนวนน้อย เพื่อฝึกหัดให้มักน้อย
สันโดษยินดีในสิ่งที่มีอยู่ อันเป็นทางช่วยให้เกิดความสงบ
ระงับแห่งจิต

บาตร

บาตร

บาตร คือบริขารที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของภิกษุ ใช้ภิกขาจารย์บิณฑบาตอาหารจากชาวบ้านในชีวิตประจำวัน และหากถึงคราวเดินธุดงค์สู่ผองไพร พระกรรมฐานก็ใช้บาตรต่างกระเป๋าเดินทางใส่บริขารอื่นๆ เช่น สังฆาฏิ ผ้าอาบน้ำ ที่กรองน้ำ เป็นต้น

พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ใช้บาตรดินและบาตรเหล็ก ปัจจุบันนิยมใช้บาตรสแตนเลสเป็นเหล็กที่ทนทานไม่เป็นสนิม และกำหนดให้ภิกษุมิได้มีบาตรได้เพียงใบเดียว โดยต้องอธิษฐานเป็นของใช้ส่วนตัว บาตรที่สามารถอธิษฐานได้ต้องผ่านการระบมด้วยไฟเสียก่อน ซึ่งมีวิธีการดังนี้

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ทำความสะอาดบาตรให้เรียบร้อย ล้างด้วยผงซักฟอก เช็ดให้สะอาดแห้งสนิท ไม่ให้มีรอยนิ้วมือและคราบสกปรกติดอยู่
- เตรียมถังแก๊ส ปิ๊บใหญ่ หรือถึงน้ำมันที่ใส่บาตรเข้าไปได้ และไม่สูงจากบาตรเกินกว่า ๑ ฟุต

- เตรียมหาฟืน ไม้ไผ่ ไม้รวก และไม้อื่นๆ ที่ให้ความร้อนสม่ำเสมอ ถ้าไม่มีใช้ฟาง ใบไม้แห้ง กาบมะพร้าว หรือวัสดุอื่นที่หาง่ายในท้องถิ่นนั้นๆ
- ใช้สังกะสีรองที่พื้นดินกันความชื้นและกันสัตว์ในดินไม่ให้ได้รับอันตรายจากไฟ
- ขนทรายใส่บนแผ่นสังกะสีเกลี่ยให้ทั่ว เอาอิฐมาวาง ๓ ก้อนเป็นสามเส้า

ขั้นตอนการบ่มบาตร

๑. วางสังกะสี ทราย อิฐ ที่เตรียมไว้ให้ถูกต้องเรียบร้อย
๒. นำบาตรที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วคว่ำลงบนอิฐสามเส้านั้น
๓. ครอบปื๊บหรือถังแก๊ส ลงตรงบาตร ระวังอย่าให้บาตรเคลื่อนที่
๔. ตั้งฟืนรอบๆ ถังแก๊ส ระวังอย่าให้กระทบถังแรง จะทำให้เคลื่อนที่ถูกบาตรล้ม
๕. จุดไฟเผาให้ได้ความร้อนที่สม่ำเสมอ ปล່อยให้ไฟไหม้ฟืนจนหมด
๖. เมื่อฟืนหมด เชี่ยถ่านและขี้เถ้าออกห่างถัง รอสักครู่แล้วนำบาตรออกมา ขณะที่บาตรยังอุ่นอยู่ ใช้ผ้าชุบน้ำมันพืช เช่น น้ำมันมะพร้าว เช็ดให้ทั่ว

๗. เมื่อบาตรเย็นสนิทแล้ว นำบาตรมาล้างให้สะอาด เช็ดให้แห้ง บาตรที่บ่มแล้วจะมีสีต่างๆ กัน เช่น สีดำ สีน้ำเงิน สีม่วง สีทอง สีปีกแมลงทับ (เขียว) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้อนและระยะเวลาในการบ่ม

ไม้สัฟน์

ไม้สีฟัน

ไม้สีฟัน ทำจากไม้ที่มีคุณสมบัติเป็นยา เช่น ไม้โกทา สมัด ดีคน ข่อย ฯลฯ ใช้สำหรับชำระฟัน ล้างปาก ให้ สะอาดปราศจากกลิ่นและเศษอาหาร รวมทั้งช่วยให้ฟันแข็งแรง ลื่นรับรสได้ดี และขจัดเสมหะ

ในปัจจุบันสำนักวัดป่าต่างๆ นิยมทำใช้กันอยู่ และยัง ใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาครูบาอาจารย์ในวาระสำคัญ เช่น การขอนิสัง

พระพุทธองค์ทรงบัญญัติให้ภิกษุใหม่ (๑-๕ พรรษา) ต้อง ถือนิสังคือการอยู่ภายใต้การปกครองควบคุมดูแลของอุปัชฌาย์ หรืออาจารย์ เพื่ออาศัยให้ท่านช่วยแนะนำสั่งสอนพระธรรม วินัย และสิ่งที่ควรปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ขอให้ ท่านเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของตนดุจพ่อแม่เป็นที่พึ่งพิงของลูกๆ

วัดหนองป่าพงและสำนักสาขา ถือว่าการขอนิสังเป็น อริยประเพณีที่สร้างความเคารพความผูกพันฉันบุตรกับบิดา แก่ศิษย์และอาจารย์ และเป็นข้อย้ำเตือนไม่ให้ภิกษุท่องเที่ยว ไปตามอำเภอใจโดยไม่ยึดถือใครเป็นอาจารย์ ดังนั้นจึงมีการ ขอนิสังในวาระต่างๆ เช่น วันเข้าพรรษา เป็นต้น

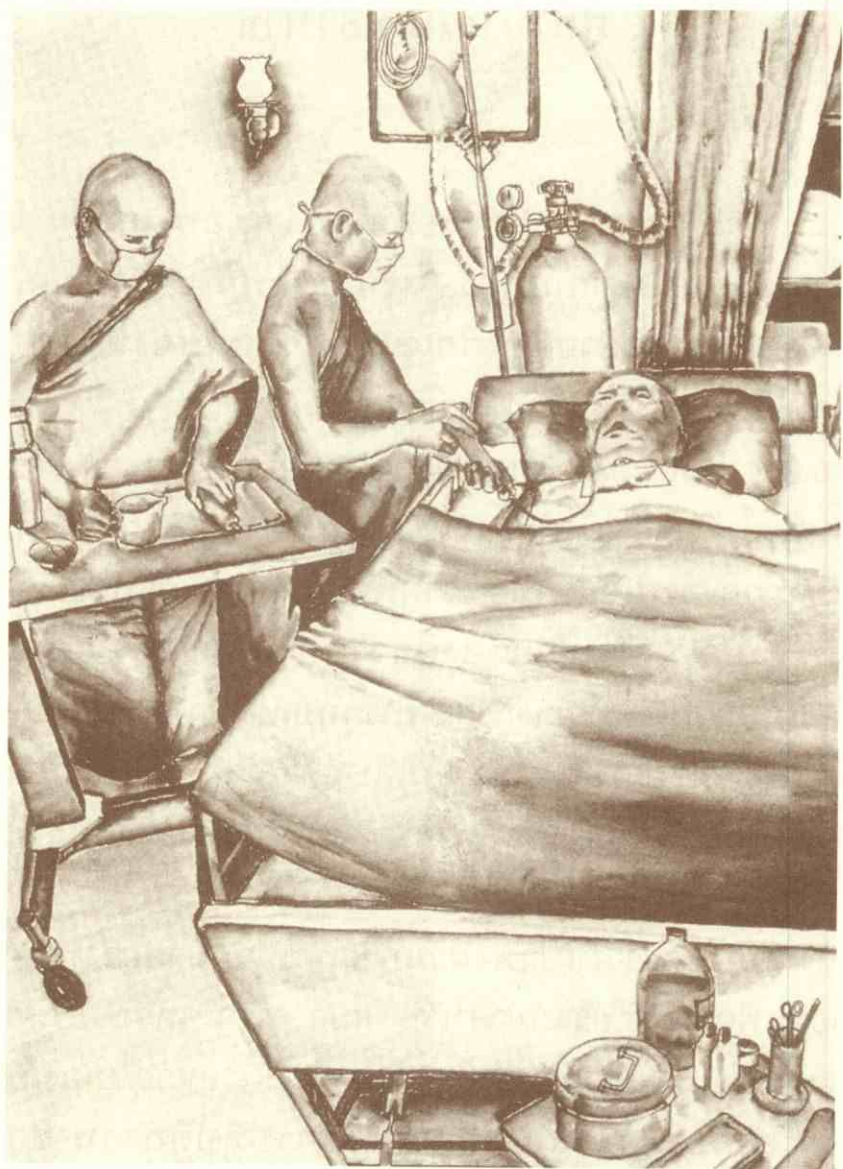
ไม้สีพื้น เป็นเครื่องแสดงถึงความเคารพบูชาของศิษย์
ต่อครูอาจารย์ จึงต้องทำอย่างประณีต ซึ่งต้องอาศัยความ
พากเพียร ความอดทน และใช้เวลาพอสมควร ไม้สีพื้น
แต่ละอันอาจสามารถบ่งบอกอุปนิสัยของผู้ทำได้ว่าละเอียดหรือ
หยาบมากน้อยเพียงใด

วิธีทำโดยสังเขป

ตัดไม้เป็นท่อนยาวขนาด ๔ องคุลีถึงไม่เกิน ๘ นิ้ว ผึ่ง
แดดพอดำเนิน ๕-๖ ชั่วโมง หากตากแดด
แห้งเกินไปเมื่อทุบไม้จะแตก

การทุบใช้ไม้ใหญ่ๆ ทุบที่ปลายให้แตกเป็นฝอยยาวสุด
เล็บมือ ถ้าทุบช้าๆ ไม้จะแตกเป็นฝอยและนุ่มละเอียดกว่าการ
ทุบเร็วๆ

สานฝอยด้วยเข็มให้เรียบร้อย แล้วใช้มีดตอกเหลาด้ามให้
เรียบสวย เอาฝอยที่เหลาออกจากด้ามมาขัดไม้สีพื้นให้ขึ้นเงา
นำไปตากแดดให้แห้งสนิทแล้วเก็บใส่ถุงพลาสติกป้องกัน
ความชื้น (ปลายด้ามที่ทุบแตกเป็นฝอยใช้สำหรับถูพื้นหรือเคียว
ปลายด้านที่เหลาให้แหลมใช้เคาะเศษอาหารที่ติดตามไรฟัน
ส่วนกลางของไม้ใช้สำหรับขูดลิ้น)

พยาบาลภิภุอาพาธ

พยาบาลภิกษุอาพาธ

“ภิกษุทั้งหลาย มารดาบิดาของเธอทั้งหลายไม่มี ถ้าเธอไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจะพยาบาลพวกเธอ ภิกษุใดปรารถนาอุปัฏฐากเรา ขอภิกษุนั้นจงพยาบาล ภิกษุไข้เถิด ถ้าอุปัชฌาย์ อาจารย์ สัทธวิหริก อันเตวาสิก ของผู้อาพาธมีอยู่ ให้เธอพยาบาลกันจนกว่าจะหายหรือ สิ้นชีพไป ถ้าไม่มีให้ผู้ร่วมอุปัชฌาย์ร่วมอาจารย์เดียวกัน พยาบาล หากภิกษุไข้จรมาผู้เดียวให้สงฆ์พยาบาลเถิด”

“เมื่อเราเจ็บป่วยต้องคิดว่า หายก็เอา ตายก็เอา ถ้าหนักอยากหายอย่างเดียวเป็นทุกข์แน่” หลวงพ่อเตื่อน พระเถรเมื่อยามป่วยไข้ สาธุศิษย์ต่างรำลึกอยู่เสมอและ พยายามอดทนอย่างที่สุดหากประสพภาวะเช่นนั้น การไป โรงพยาบาลเป็นวิธีสุดท้ายของการรักษา

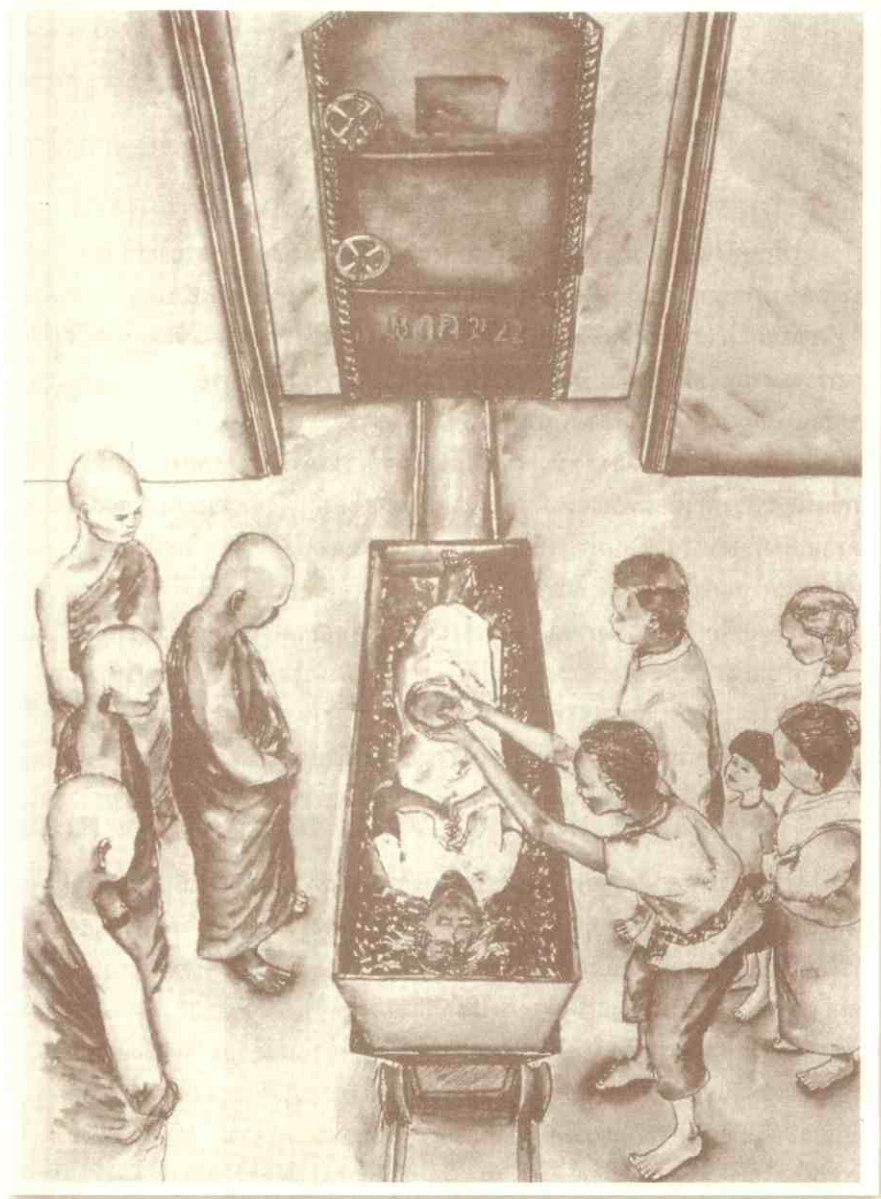
ศิษย์รุ่นเก่าในป่าพงผ่านการเจ็บป่วยมาอย่างทรหด บอระเพ็ดต้มคือ ยาแก้มาลาเรีย สมอ พริก เกลือ เป็นยา ระบายถอนพิษไข้ ป่วยหนัก ก็อดทนจนโรคหายไปเองก็มี

ยามอาพาธแสดงออกถึงผลการปฏิบัติภาวนาของ ผู้ป่วยได้ดีว่า มีความเข้มแข็งอดทนเพียงใด การปล่อยอาการ

วิกลวิการให้ปรากฏ บ่งบอกถึงความประมาทขาดสติและ
อ่อนแออันมิใช่วิสัยของสมณะ เพราะการอาพาธคือสังขาร
ที่ต้องเกิดขึ้นกับทุกคน หากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแยบคายด้วย
ปัญญาย่อมสามารถวางความทุกข์จากความยึดมั่นลงได้

ครั้งหลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่ ในปัจฉิมวัยท่านอาพาธ
หนักหลายปี ศิษยานุศิษย์ผลัดเปลี่ยนวาระกันอุปฐากทุกๆ
๑๕ วัน ต่างร่วมแรงร่วมใจพยาบาลหลวงพ่จนถึงวาระสุดท้าย
ของท่าน นับเป็นหน้าที่โดยตรงของศิษย์พึงปฏิบัติต่อครู
อาจารย์ อันแสดงออกถึงความเคารพรักกตัญญูรู้คุณอย่าง
ไม่มีที่สิ้นสุด

คราวเพื่อนบรรพชิตเจ็บป่วย เมตตาธรรมต่างหลั่งไหล
มารวมกัน ภิกษุสามเณรจะอนุเคราะห์กันเป็นอย่างดีที่สุด ส่ง
อาหาร ล้างบาตร ปัดกวาดกุฏิ ชักจีวร เทกระโถน เช็ดตัว
ให้กำลังใจด้วยธรรม ความประทับใจย่อมบังเกิดแก่เพื่อน
พรหมจรรย์ สร้างสรรค์สามัคคี มีเมตตา นำมาซึ่งความเป็น
อันหนึ่งอันเดียวกันในวิถีชีวิตของพระกรรมฐาน

เผาศพในวัดป่า

เผาศพในวัดป่า

ความตายเป็นเหตุทุกอย่างหนึ่ง ได้กระตุ้นเตือนโพธิจิต ในพระทัยของพระพุทธรองค์ครั้งเป็นเจ้าชายสิทธัตถะปรากฏ ขึ้นมา ทำให้พระองค์แสวงหาความเป็นอมตะหลุดพ้นจาก พันธนาการของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ผู้มีพื้นฐานทางธรรม เมื่อพบเห็นซากศพแล้วพิจารณา ย่อมเกิดความสงบระงับ เป็นธรรมสังเวชสังัดจากกิเลสกำมั่งทั้งปวงลงได้

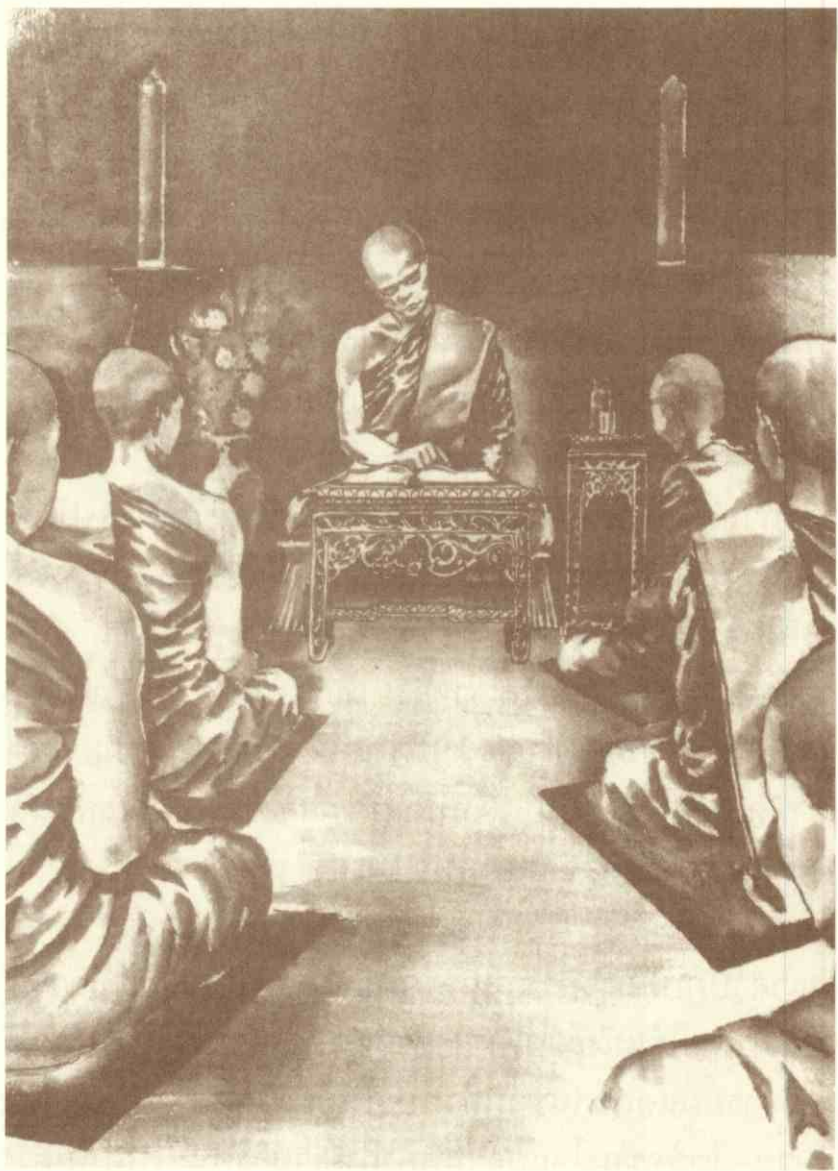
วัดหนองป่าพง จึงมีการเผาศพที่สอดคล้องกับธรรม ปฏิบัติเรื่อง**มรณสติ** เพื่อให้ผู้มาร่วมงานน้อมนำสิ่งที่ประสบ เจาะหน้ามาพิจารณาตน จนเกิดจิตสำนึกว่า **ต่อไปเราต้อง เป็นเช่นนี้ จะหนีความตายไม่พ้น** ร่างกายที่หลงมัวเมาว่า สวยงามและคงทนถาวร เมื่อแตกดับแล้วกลายเป็นของน่า ขยะแขยงอย่างยิ่ง พระศาสดาตรัสว่า **ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มรณสติอันบุคคลเจริญกระทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นธรรม มีผล มีอานิสงส์ใหญ่หลวง หยั่งถึงอมตธรรม มีอมตธรรม เป็นที่สุด**

ระเบียบการณานกิจในวัดหนองป่าพง

๑. ผู้มีความประสงค์ทำการเผาศพ ให้ติดต่อทางวัดก่อน
๒. ห้ามฝังหรือเก็บศพ ให้จัดการเผาในวันที่นำศพมาถึงวัด
๓. งานเผาศพ ให้บำเพ็ญกุศลโดยถูกต้อง เว้นการนำสัตว์ทุกชนิดมาฆ่า ห้ามนำสุรามาดื่ม การพนัน มหรสพ และเล่นภายในวัด
๔. วันเผาศพ ให้มีเฉพาะการแสดงธรรมและสวด มาติกา-บังสุกุล เท่านั้น
๕. การดำเนินงานเผาศพ ให้ญาติผู้ตายจัดการ โดยผ่านความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสหรือคณะสงฆ์
๖. เมื่อเสร็จพิธี ห้ามสร้างถาวรวัตถุ เช่น เจดีย์ โกศ เพื่อเก็บอัฐิไว้ในวัด หากญาติมีความอาลัยให้เก็บรักษาเอง ส่วนที่เหลือให้ฝังดินลึก ๑ เมตร ในบริเวณที่สงฆ์กำหนดให้

การกำหนดระเบียบนี้ ทางวัดคำนึงถึงประโยชน์ที่ควรได้จากงานศพ โดยอาศัยความสะดวก ประหยัด และเรียบง่ายเป็นสำคัญ

เมื่อมีการเผาศพ ภิกษุสามเณรจะมาพิจารณาความตายที่ปรากฏบนเรือนร่างของมนุษย์เป็นอารมณ์กรรมฐาน เพื่อหยุดยั้งความประมาท เร่งพากเพียรภาวนา ไม่ปล่อยเวลาผ่านไปอย่างไร้ค่า มุ่งหน้าสู่แดนอมฤตธรรม คือสิ้นสุดเกิดแก่เจ็บตายโดยไม่เนิ่นช้า

เข้าพรรษา

เข้าพรรษา

ฤดูฝนสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการจาริกธุดงค์ หรือพักอาศัยตามร่มไม้ในป่า จึงมีธรรมเนียมให้ภิกษุพำนัก อยู่ทีเดียว ไม่ไปค้างแรมคืนที่ไหนเรียกว่า **จำพรรษา** หาก มีกิจสงฆ์หรือกิจจำเป็นเกิดขึ้น สามารถจากที่อยู่จำพรรษาไป ได้แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน

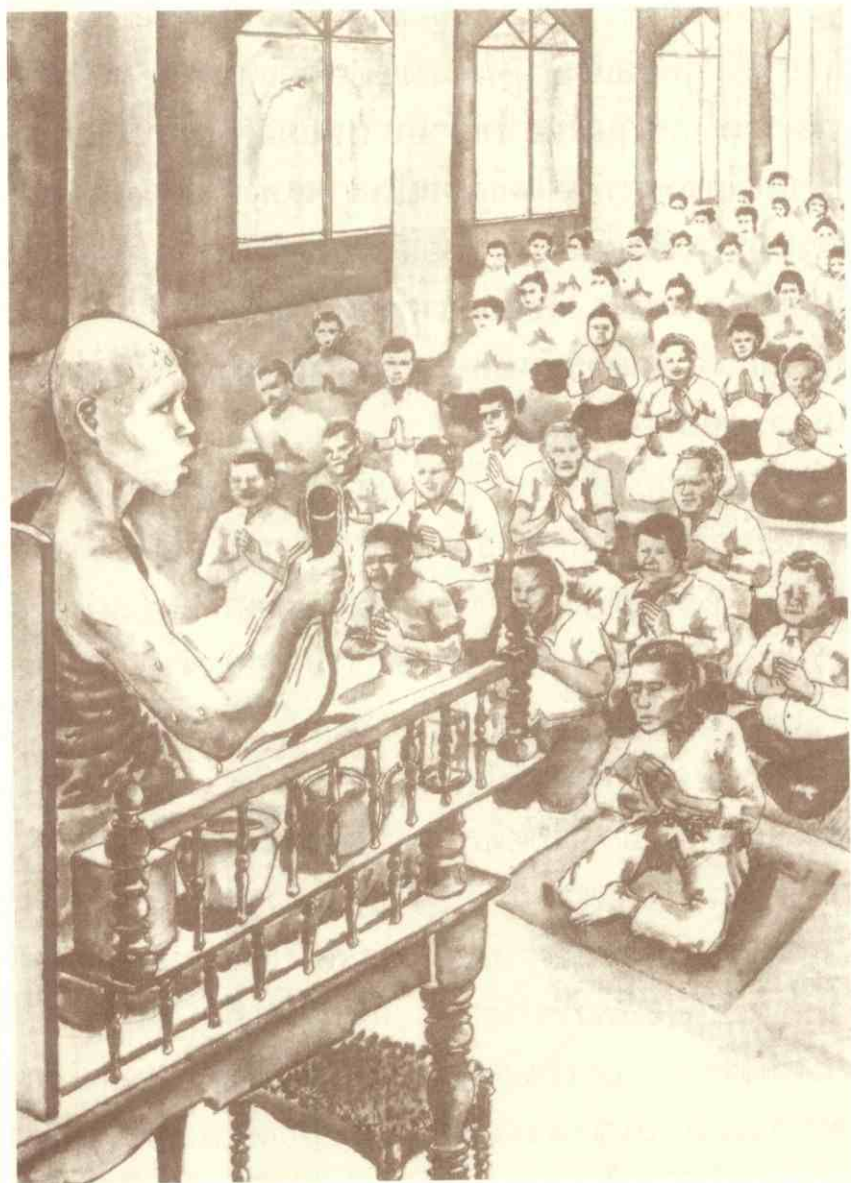
กาลเข้าพรรษา มีคติว่าเป็นการ**เข้าสู่ข้อวัตรปฏิบัติ** ด้วยเพิ่มความเคร่งครัดเข้มงวดแก่ตน ทั้งด้านธุดงค์วัตรและ วัตรอื่นๆ อันส่งเสริมการปฏิบัติธรรมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ภิกษุ สามเณรบางรูปงดพูด อดอาหาร ฉ้นเฉพาะอาหารบิณฑบาต จำกัดคำข้าว งดน้ำปานะ สมาทานเนสัชชิกวัตร ไม่นอนเป็น เวลาติดต่อกันหลายวัน เพื่อทดสอบกำลังจิต ข่มกิเลส และ ค้นหาแนวทางที่สอดคล้องกับจิตของตน

วัตรปฏิบัติในพรรษาเปลี่ยนแปลงจากฤดูปกติบ้าง คือ เพิ่มเวลาปฏิบัติภาวนาร่วมกันมากขึ้น และมีการอบรมความรู้ ทางวินัยโดยใช้หนังสือบุพพสิกขาฯ เป็นหลักในการอธิบาย มี ครูอาจารย์ผู้แตกฉานมากด้วยประสบการณ์เป็นผู้อ่าน และ อธิบาย ไขข้อข้องใจแก่สานุศิษย์ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ถูกต้องตรงตามพุทธบัญญัติ

บรรยากาศแห่งสันตฤดู ขึ้นน้ำด้วยหยาดฟ้า พฤษภา
สีเขียวขจีปฐพีชุ่มเย็น เป็นที่มาของความอุดมสมบูรณ์ กสิกร
เร่งคราดไถหว่านพันธุ์พืชด้วยหวังผลผลิต ภิภุในอาราม
ก็พากเพียรเพาะพันธุ์โพธิญาณในสวนแห่งห้วงดวงใจ สร้าง
รั้วรอบขอบชิดด้วยพระวินัยและธุดงค์วัตร รดน้ำให้ชุ่ม
ด้วยเมตตากรุณา ใช้ปัญญากำจัดศัตรูพืชคือกิเลสตัณหา
หมั่นดูแลรักษาด้วยขันติและกรรมฐาน เพื่อรวันแบ่งบาน
ของต้นโพธิญาณในจิตใจ

ครูอาจารย์จะยำเเตือนให้ภิกษุสามเณร ตัดสลัดห่วงกังวล
กิจภายนอกมุ่งเข้าสู่กิจภายใน คือการฝึกฝนจิตใจด้วยข้อวัตร
ปฏิบัติ ให้เชื่อตรงต่อพระธรรมวินัย อย่าเกียจคร้านมีมายา
ละทิ้งหน้าที่ของตน เพราะพฤติกรรมเหล่านี้นำมาซึ่งความ
เศร้าหมอง ยากต่อการเข้าถึงความสงบ ผู้มีวัตรสมบูรณ์ มี
ศีลบริสุทธิ์ มีปฏิปทาสม่ำเสมอเท่านั้นที่สามารถหยั่งลงสู่
กระแสอมตธรรม มีวิมุตติภาวะเป็นที่สุดได้

เหตุการณ์ในพรรษาดำเนินไปด้วยความสงบ การเจรจา
น้อยลง คงมีแต่เสียงธรรมชาติจากสัตว์ป่าและนกนานาชนิด
ส่งเสียงขับกล่อมพองไพเราะจับใจสมณะผู้สดับสำเนียงธรรมแล้ว
นำมาพิจารณา บางวันโรงฉันเจียบเหงาเพราะภิกษุสามเณร
งดการขบฉันเป็นจำนวนมาก บรรยากาศแห่งธรรมกำลังมี
พลังครอบงำกิเลสในบางขณะ และต้องต่อสู้กันเรื่อยไปจนกว่า
จะประสบกับชัยชนะที่ไม่กลับแพ้ในภายหลัง

ออกพรรษา

ออกพรรษา

วันเพ็ญเดือนสิบเอ็ดถึงวาระสิ้นสุดการจำพรรษา พระพุทธองค์ทรงบัญญัติให้พระสงฆ์ทำปวารณากรรม คือ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนกันตามพระธรรมวินัย โดยประกาศในที่ท่ามกลางที่ประชุมทีละรูปว่า “ข้าพเจ้าขอปวารณาต่อสงฆ์ หากการกระทำบกพร่องอันใดปรากฏขึ้น เมื่อได้ยินหรือสงสัย ขอท่านทั้งหลายโปรดกรุณาว่ากล่าวตักเตือนด้วย ข้าพเจ้าจักได้แก้ไขปรับปรุงตนเองต่อไป”

การลดทิฐิมานะ ด้วยการยอมให้ผู้อื่นว่ากล่าวตักเตือนในความผิดพลาดของตน เป็นภาวะที่ยอมรับกันได้ยากในผู้มีมานะจัด อวดดี ตีอรรถัน ยึดถือความเห็นของตนเป็นที่ตั้ง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเปรียบเสมือนผู้ไร้จักขุ ต้องอยู่กับความมืดมนอนธกาล ย่อมหมดโอกาสสัมผัสแสงสว่างใดๆ คงมีแต่ภัยอันตรายรอบตัว สิ้นหวังต่อการดำเนินชีวิตโดยผาสุก ครูอาจารย์จึงแนะนำว่า ควรลดทิฐิมานะ ยอมทุกสิ่งทุกอย่างให้ทำตนเสมือนผ้าขี้ริ้วที่ไร้ค่า อย่ายึดถือความคิดของตนเป็นใหญ่ จงยอมรับฟังสรรพสำเนียงด้วยใจเป็น

กลาง และถือว่าคนที่ว่ากล่าวตักเตือนคือ ผู้ซึ่งมีทรัพย์
แก่เรา หรือเป็นดังกระจกเงาสะท้อนภาพผิดถูกชั่วดี ให้
เรามีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตนเอง

หลังการปวารณากรรม เป็นการเปิดวาระให้ภิกษุสามเณร
พบปะกับอุบาสกอุบาสิกา โดยได้รับอนุญาตจากครูอาจารย์ให้
ขึ้นสู่ธรรมมาสน์เพื่อพูดถึงประสบการณ์ทางธรรมปฏิบัติ และ
แสดงทัศนคติตลอดจนผลของการประพฤติธรรมของแต่ละรูป

ถึงตอนนี้นับว่าเป็นห่วงแห่งความตื่นเต้นและลำบากมาก
การแสดงออกต่อสาธารณชนคือเรื่องยากที่เดียวสำหรับพระป่า
ผู้หลักเฒ່นนอยู่ได้ร่วมบารมีของครูอาจารย์มาตลอด ภิกษุสามเณร
บางรูปถึงกับเหวี่ยงตักต้วงสั่นพุดเสียงสะดุด หรือกล่าววาจา
กระห่อนกระเทือน สร้างความขบขันแก่ผู้ฟังเป็นอย่างมาก
มิตรภาพไมตรีจิตระหว่างบรรพชิตกับคฤหัสถ์ ผู้ประพฤติธรรม
ร่วมกันย่อมเกิดขึ้น หลังจากได้พบปะกันตามสมควรแก่กาล

หลังออกพรรษา เป็นกาลจีวรคือภิกษุสามเณรที่มีจีวร
เก่าคร่ำคร่าจะได้ตัดเย็บซ่อมผ้าใหม่ขึ้นในกาลจีวร ซึ่งมีกำหนด
ให้หนึ่งเดือน หากมีการถวายผ้ากฐินเวลาการตัดเย็บก็ขยาย
ต่อไปอีกสี่เดือน แม้ออกพรรษา แต่ข้อวัตรปฏิบัติก็ยังคง
ดำเนินไปเช่นเดิม การปฏิบัติธรรมไม่จำกัดอยู่ที่กาลเป็น
โอกาสกรรม

กฐิน

กฐิน

หลังวันออกพรรษาดังแต่แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันเพ็ญ เดือน ๑๒ เป็นกาลตัดเย็บทำจีวรของภิกษุ เพื่อผลัดเปลี่ยนจีวรเก่าที่คร่ำคร่าและเป็นวาระของญาติโยมจะได้บำเพ็ญทาน ถวายผ้าและบริวารอื่นๆ แก่พระสงฆ์ นิยมเรียกกาลทานนี้ว่า “กฐิน”

เมื่อได้ผ้ากฐินมา คณะสงฆ์ลงมติกันแล้วถวายผ้านั้นแก่ภิกษุรูปหนึ่ง ซึ่งโดยมากจะมอบให้แก่พระเถระผู้มีอุปการะแก่สงฆ์ เช่น ประธานสงฆ์ หรือพระเถระผู้มีลำดับพรรษารองลงมา มีพุทธาณุญาตให้นำผ้ากฐินไปทำเป็นจีวรผืนใดผืนหนึ่งในไตรจีวร โดยตัดเย็บซ่อมให้เสร็จในวันนั้น

ภิกษุต่างช่วยกันทำผ้ากฐินตามความสามารถของแต่ละรูป เช่น วัดกะผ้า ตัด เย็บ เคี้ยวแก่นขนุนเพื่อทำสีสำหรับย้อม เมื่อตัดเสร็จก็นำไปชุบย้อมให้ได้สีที่เหมาะสมต่อการนุ่งห่ม

เมื่อทำจีวรเสร็จเรียบร้อย จะมีการประชุมสงฆ์ที่โรงอุโบสถ เพื่อถวายผ้ากฐินและอนุโมทนาแก่ภิกษุผู้ได้รับความเห็นชอบจากคณะสงฆ์ให้เป็นผู้ใช้สอยผ้าผืนนั้น

งานกฐินของวัดหนองป่าพงและสำนักสาขา จะเน้นสารประโยชน์ให้แก่ผู้มาร่วมงานโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การศึกษาและปฏิบัติธรรม ซึ่งเริ่มต้นด้วยการรวมตัวของภิกษุสามเณรอุบาสกอุบาสิกาจากทุกๆ สาขาที่สามารถไปมาหาสู่กันโดยสะดวกได้เดินทางมาร่วมอนุโมทนา และแสดงสามัคคีต่อกัน

วาระของงานดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งธรรมะ ปราศจากสิ่งนอกเหนือพระธรรมวินัยและอบายมุขโดยสิ้นเชิง

ตลอดราตรีจะมีครูบาอาจารย์ผลัดเปลี่ยนกันแสดงธรรมกถาเพื่อมอบแสงสว่างทางปัญญาแก่ศาสนิกชนให้นำธรรมะไปแก้ไขปัญหาชีวิตได้อย่างถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา

ในงานกฐิน ภิกษุสามเณรจากทุกๆ สาขา จะมีโอกาสได้ทำความรู้จักมักคุ้นต่อกัน สร้างความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นในหมู่ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งความสามัคคีความพร้อมเพรียง เป็นรากฐานในการสืบทอดข้อวัตรปฏิบัติของศาสนาให้รุ่งเรืองต่อไป

การประชุมปฏิบัติธรรม

การประชุมปฏิบัติธรรม

วัดหนองป่าพงมีสำนักสาขาและภิกษุสามเณรจำนวนมากแผ่กระจายไปบำเพ็ญสมณธรรมตามสถานที่สงบสงัดทั้งในและนอกประเทศทำให้มีความห่างไกล ขาดความสัมพันธ์ทางกายสามัคคี อันอาจนำมาซึ่งการเหินห่างทางจิตใจ และต่อวัตรปฏิบัติที่เคยประพบัติร่วมกันมา จึงต้องผนึกพลังสามัคคีกันในการที่เหมาะสม เพื่อทบทวนแนวทางปฏิบัติให้อยู่ในครรลองธรรมที่บูรพาจารย์พาดำเนินมา

สารธรรมในการประชุม เป็นข้อวัตรปฏิบัติของวัดหนองป่าพงประกอบด้วยการรักษาพระวินัยอย่างเคร่งครัด

การนำชุดงควัตรมาเป็นวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การอยู่ป่า อยู่โคนไม้ ใช้ผ้าจำนวนจำกัด ฉ้นมือเดียวในบาตร บิณฑบาตทุกวัน ถ้าไม่ไปต้องงดฉ้น เว้นแต่อาพาธ ฉ้นเฉพาะอาหารจากการบิณฑบาต อดอาหารฝึกความอดทน และตัดกำลังกิเลสบางอย่าง งดนอนในวันพระเป็นต้น

ตลอดทั้งวัตร ๑๔ คือขนบธรรมเนียมที่ภิกษุควรประพบัติต่อบุคคล เวลาและสถานที่ต่างๆ ประกอบในความเป็นอยู่ เช่น อุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ พยาบาลภิกษุใช้ ดูแลรักษาบริหาร

เครื่องใช้สอย และที่อยู่อาศัย เป็นต้น

นอกจากนี้เป็นเรื่องการปฏิบัติทางจิตใจ คือการฝึกกรรมฐานเพื่อสงบกิเลส ให้เกิดปัญญาแก้ปัญหาชีวิต คือความทุกข์ทั้งปวงลงได้

วาระการประชุมดำเนินไปด้วยสราธรรม เปิดโอกาสให้สาธุศิษย์รุ่นใหม่ได้สัมผัสกระแสธรรมจากครูอาจารย์อาวุโส ผู้ผ่านการฝึกปฏิบัติชนิด ไม่ดีก็ให้มันตาย...ไม่ตายก็ให้มันดี

มีความเป็นอยู่แร้นแค้นขนาดสุขอยู่ด้วยไม่ได้ แต่ถือคติว่ากินน้อย นอนน้อย พุดน้อย คือนักปฏิบัติ... กินมาก นอนมาก พุดมาก คือคนโง่

สาธุศิษย์รุ่นนั้นได้พากเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว กระทั่งเป็นครูอาจารย์ผู้สืบทอดมรดกธรรมมาสู่ศิษย์รุ่นใหม่ได้ประพฤติปฏิบัติตาม

ไปรู้ดงค์

ไพบูลย์

ปากกับพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระบรมศาสดา ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ท่ามกลางพฤษภนาฬิกาไฟ แม้พระองค์ทรงมีอิสระเหนืออำนาจกิเลสตัณหาแล้ว ก็ยังทรงดำรงพระชนมชีพอย่างสงบเงียบและเรียบง่ายในป่า จนกระทั่งเข้าสู่พระนฤพาน พงไฟกว้างใหญ่มากด้วยแมกไม้ นานาพรรณ บุปผาชาติ บานสะพรั่ง สายธารผ่านหลังไหล มวลวิหคร้องบรรเลงเพลงไฟ จับใจสมณะผู้มายล ป่าเป็นสถานอันเหมาะยิ่งสำหรับบำเพ็ญภาวนาเพื่อแสวงหาอิสรธรรม ดังในวิสุทธิมรรคกล่าวว่า

พยัคฆรัายชุมซ่อนตัวในป่า

คอยดักจับหมู่เนื้อเป็นอาหารฉันใด

พุทธบุตรผู้บำเพ็ญภาวนา มีปัญญารู้แจ้ง

ย่อมไปสู่ป่าแสวงหาอรหัตผลฉันนั้น

ครั้นสิ้นฤดูเข้าพรรษา ภิกษุผู้ผ่านฝึกหัดปฏิบัติในป่าพามาอย่างน้อยห้าปี มีคุณสมบัติสมณะ อันก่อปรด้วยศรัทธา ละอายและเกรงกลัวต่อบาปกรรม มีความเพียร มีสติ ถึง

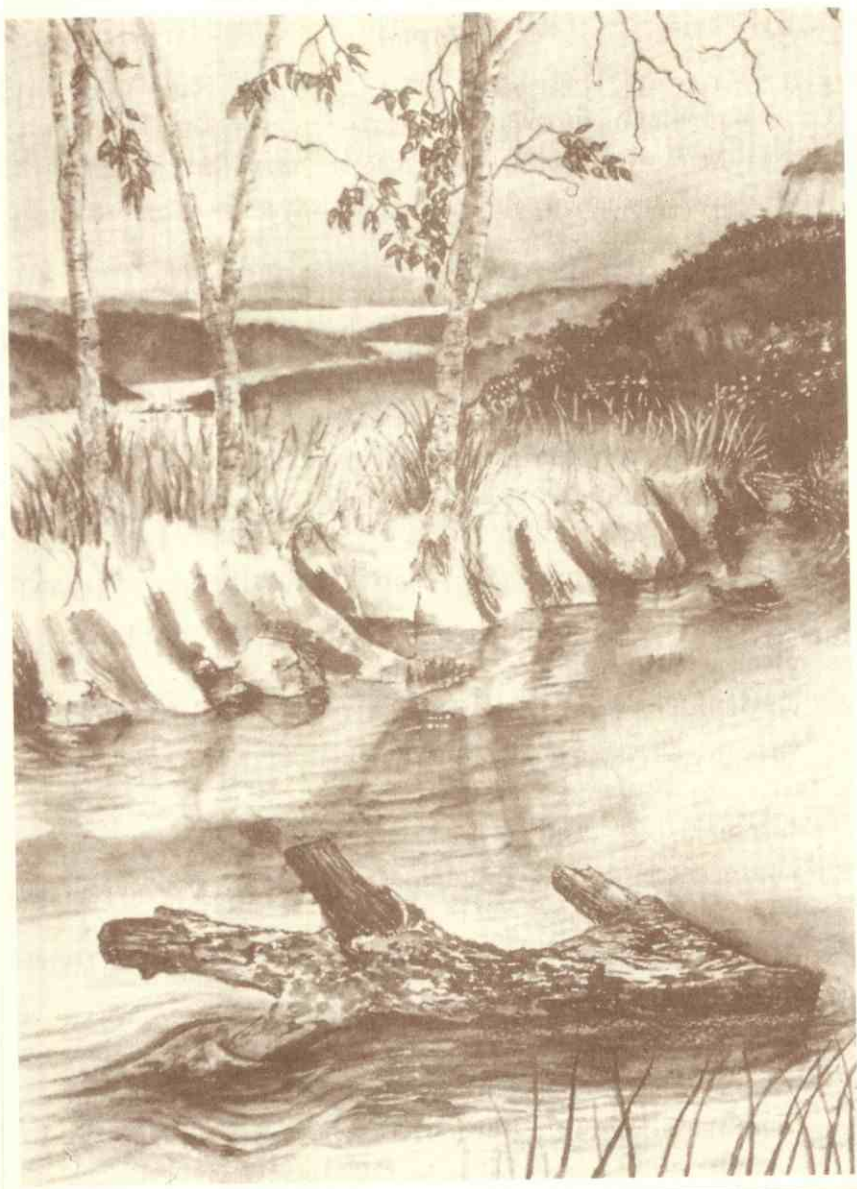
พร้อมด้วยศีล มีความเอาใจใส่ประพฤติวัตรให้สมบูรณ์ มีความเห็นถูกต้อง ได้ยินได้ฟังมาก มีปัญญา รู้จักว่าประพฤติเช่นใดเป็นอาบัติมิใช่อาบัติ รู้อาบัติเบาและหนักอย่างแจ่มแจ้ง จำปาฏิโมกข์ (วินัยพระ) อย่างแม่นยำ

มีความมักน้อย สันโดษในจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ ยารักษาโรค และมากด้วยความคิดในการออกจากกาม เป็นผู้พ้นนิสัย คือสามารถปกครองรักษาตนเองได้ เมื่อต้องอยู่ตามลำพังโดยปราศจากครูอาจารย์

ภิกษุผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวต่างกราบลาครูอาจารย์ จาริก รอนแรมสู่พงไพรอันรื่นรมย์เพื่อแสวงหาประสบการณ์ทาง ธรรมปฏิบัติ ฝึกฝนความอดทน ฟังตนเอง แก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า พัฒนาจิตใจให้ยังเข้าคุณธรรมอันยิ่งขึ้นไป

พระพุทธองค์ให้ความสำคัญต่อการไปสู่ป่าเพื่อบำเพ็ญ ภาวนามาก ดังคำตรัสที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย โนนโคนไม้ โนนเรือนว่าง พวกเธอ จงเพียรเผากิเลส อย่าได้ประมาท จะได้ไม่เป็นผู้ที่ต้อง ร้อนใจในภายหลัง นี่เป็นคำสอนของเรา”

ธรรมชาติ

ธรรมอุปมา

ชีวิตพระกรรมฐานในป่าพง ผ่านการกลั่นกรองตาม
ครรลองธรรมแห่งพระบรมศาสดา โดยหลวงพ่อบุญชาน
ช่อวตรปฏิบัติอันล้ำค่า นั้น เพื่อคัดเลือกพุทธบุตรให้ทรงคุณ
แห่งสมณะ ผู้เป็นกระแสน้ำธรรมอันเยือกเย็น หล่อเลี้ยง
คลายความเร่าร้อนในโลก

หลวงพ่อบุญชานอุปมาการกลั่นกรองพุทธบุตร เพื่อให้เข้าสู่วิถี
ชีวิตสมณะว่า การคัดเอาบุคคลเหล่านี้ก็เหมือนกับได้ตัดไม้
แล้วโยนลงไปในคลองปล่อยให้มันไหลไปตามกระแสน้ำนั้น

การฝึกหัดต้องเข้มงวดและทรมาณบ้าง ก็เพราะว่าหาก
ท่อนไม้ (ผู้บวช) นั้นไม่เน่า ไม่ผุ ไม่พัง และไม่ติดค้างอยู่
ฝั้งนี้หรือฝั้งโน้น ท่อนไม้จะต้องไหลไปตามแม่น้ำลำคลอง
เรื่อยไป จนกระทั่งถึงที่สุดอย่างแน่นอน คือถึงทะเลใหญ่ที่สุด

ดังนั้นเมื่อพุทธบุตรได้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธองค์
ดำเนินจิตตามมรรคาที่พระองค์ทรงสอน เติบงามจิตไปตามกระแส
ให้ถูกต้องจะเช่นเดียวกับท่อนไม้นั้น ถ้ามันลอยไปเรื่อยๆ ไม่
ติดฝั้งใดฝั้งหนึ่ง ก็ย่อมถึงจุดหมาย คือความเจริญในที่สุด ดัง
พระบรมศาสดาตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย ที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคาว่า...

“ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอเห็นท่อนไม้ที่ลอยมาตาม กระแสน้ำคงคาหรือไม่ว่า ถ้าท่อนไม้นั้นไม่เข้าไปติดฝั่งใน หรือฝั่งนอก ไม่จมในกลางน้ำไม่ขึ้นไปติดแห่งอยู่บนบก ไม่ถูกมนุษย์จับไว้ ไม่ถูกอมนุษย์จับไว้ ไม่วนอยู่ในวัง น้ำวน ไม่ผุเน่าในเสียเอง ท่อนไม้นั้นย่อมลอยไหลไปสู่ ทะเล เพราะเหตุว่าลำแม่น้ำคงคาลาดเอียงไปสู่ทะเล ข้อนี้ ฉันทิ การประพฤติปฏิบัติของพวกเธอก็ฉันนั้น หากไม่ เข้าไปติดฝั่งในหรือฝั่งนอก... ฯลฯ... ไม่ผุเน่าในเสียเอง พวกเธอก็จะเลื่อนไหลไปสู่นิพพาน เพราะเหตุว่า สัมมาทิฐิ คือความเห็นชอบ ย่อมโน้มมนำจิตไปสู่นิพพาน”

พระพุทธองค์ทรงอธิบายให้สาวกฟังว่า...

ฝั่งใน คือการไม่สำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ
ปล่อยให้ถูกรอบงำด้วยกิเลส

ฝั่งนอก คือรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ
ธรรมารมณ์ที่ครอบงำจิตใจ

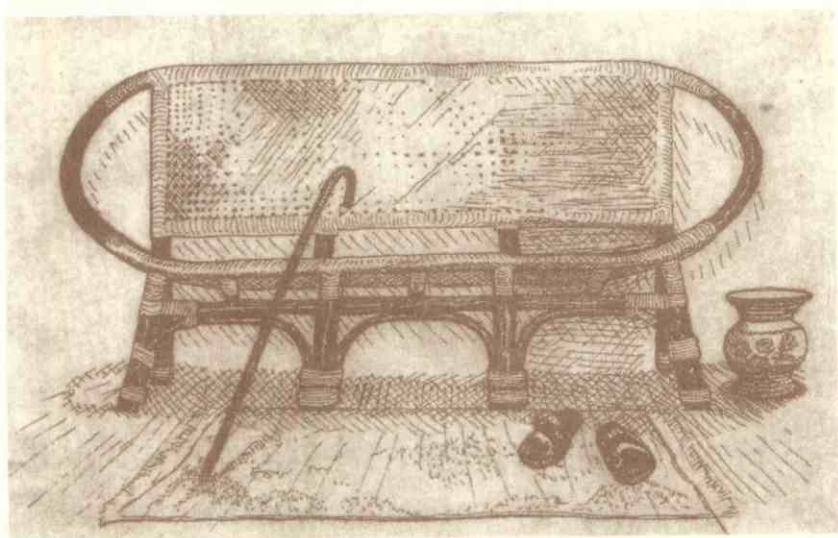
จมเสียในกลางน้ำ คือความเพลิดเพลिनในกามราคะ
ขึ้นไปติดแห่งอยู่บนบก คือความสำคัญมั่นหมายในตัว
ตนว่าเรามี เราเป็น

ถูกมนุษย์จับไว้ คือเป็นผู้คลุกคลีระคนกับพวกคฤหัสถ์
ถูกอมนุษย์จับไว้ คือการประพฤติพรมจรรย์เพื่อปรารณา
เดชาอนุภาพและกามคุณ

ถูกเกลียวน้ำวนไว้ คือลุ่มหลงมัวเมาอยู่ในกามคุณห้า
 ไม่เนาในเสียดอง เน้าในคือเป็นผู้ทุศีล มีความเป็นอยู่
 ตามกไม่สะอาด มีความประพฤตินิดที่ตนเองนึกแล้วก็
 กินแห่งตัวเอง มีการกระทำที่ต้องปกปิดซ่อนเร้น...

วัฏจักรแห่งข้อวัตรปฏิบัติประจำวันของชีวิตในป่าพง ได้
 ดำเนินอยู่ในครรลองธรรมนี้มาเนิ่นนาน เป็นแนวทางสร้างสม
 อบรมนิสัยของผู้ประพฤตินิธิ ให้มีพื้นฐานในการดำรงเพศ
 บรรพชิตอย่างมั่นคง และตรงตามพุทธประสงค์ ที่ทรงต้องการ
 ให้พระสงฆ์เป็นตัวแทนของพระองค์ และเป็นตัวแทนของ
 ธรรมะที่มีชีวิต เป็นมนุษย์ที่นำพุทธธรรมมาเป็นแนวทางดำเนิน
 ชีวิต เพื่อความสงบสุขเป็นสันติอย่างแท้จริง

ภาคผนวก

ธุดงค์วัตร ๑๓

ธุดงค์ คือ ข้อวัตรปฏิบัติที่ใช้ขัดเกลาจิตใจ ช่วยส่งเสริมให้เกิดความมักน้อยสันโดษ มีข้อปฏิบัติอยู่ ๑๓ อย่างคือ

๑. การใช้ผ้าบังสุกุลเป็นวัตร (ผ้าบังสุกุล คือ ผ้าที่ถูกทิ้งแล้ว หรือผ้าพันซากศพ)
๒. การใช้ผ้าสามผืนเป็นวัตร (นุ่งห่มเพียง ๓ ผืน คือ สบง จีวร สังฆาฏิ)
๓. การไปบิณฑบาตเป็นวัตร
๔. การบิณฑบาตไปตามลำดับเป็นวัตร (งดการเที่ยวบิณฑบาตไปตามใจอยาก)
๕. การนั่งฉันอาสนะเดียวเป็นวัตร (ฉันวันละมื้อเดียว ลุกจากที่แล้วไม่ฉันอีก)
๖. การฉันเฉพาะในบาตรเป็นวัตร (ไม่ใช้ภาชนะใบที่ ๒)
๗. การไม่ฉันอาหารที่ถวายภายหลังเป็นวัตร (ฉันเฉพาะอาหารที่ได้จากการบิณฑบาต)
๘. การอยู่ป่าเป็นวัตร
๙. การอยู่โคนไม้เป็นวัตร

๑๐. การอยู่ที่แจ้งเป็นวัตร

๑๑. การอยู่ป่าช้าเป็นวัตร

๑๒. การอยู่ในเสนาสนะตามแต่เขาจะจัดให้เป็นวัตร

๑๓. การนั่งเป็นวัตร (เว้นนอน อยู่ด้วยเพียง ๓ อิริยาบถ
คือ ยืน เดิน นั่ง)

วัตร ๑๔

วัตร ๑๔ คือ ระเบียบวิธีปฏิบัติต่างๆ ในสังคมความเป็นอยู่ของภิกษุ อันส่งเสริมให้การบำเพ็ญสมณธรรมดำเนินไปด้วยดีและเรียบร้อย

๑. อาคันตุกวัตร หน้าที่ของอาคันตุกะผู้เข้าไปสู่อาวาสอื่น ต้องมีความเคารพต่อสถานที่และประเพณีตัวให้เหมาะสม เช่น ถอดรองเท้า หุ่ร่ม ห่มเฉียงบ่า เดินไปหาภิกษุผู้อยู่ในอาวาส ทำความเคารพท่าน ถามถึงที่พัก ห้องน้ำ ห้องส้วม น้ำใช้น้ำฉัน ทำความสะอาดที่พักอาศัย และประเพณีตนตามกฎกติกาของวัด เป็นต้น

๒. อาวาสกวัตร หน้าที่ของเจ้าอาวาสที่จะต้องปฏิบัติต่อพระอาคันตุกะ เช่น หากภิกษุอาคันตุกะพรรษาแก่กว่ามาให้ปูอาสนะ ตั้งน้ำล้างเท้า ลุกไปรับบาตรจีวร ถวายน้ำฉัน น้ำใช้ กราบไหว้ บอกเรื่องต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม โศจรบิณฑบาต และกติกาสงฆ์... ฯลฯ

๓. คมิกวัตร หน้าที่ของผู้เตรียมจะไปที่อื่น ก่อนออกเดินทางพึงเก็บเครื่องใช้สอย เช่น เตียง แก้ว เสื้อ หมอน ผ้าห่ม เป็นต้น ไว้ให้ดี ปิดประตูหน้าต่าง ฝากหรือคืน เสนาสนะให้ภิกษุสามเณร อุบาสก หรือคนของวัด (ให้) ช่วยดูแลแล้วจึงเดินทาง... ฯลฯ

๔. อนุโมทนาวัตร วิธีอนุโมทนา ให้ภิกษุผู้เป็นเถระ อนุโมทนา หากทายกนิมนต์ภิกษุหนุ่มให้อนุโมทนา ต้องบอกหรือขอโอกาสพระเถระก่อน ในขณะที่ภิกษุอื่นอนุโมทนาอยู่ หากมีเหตุจำเป็น เช่น ปวดอุจจาระ ถ้าจะลุกไป ต้องลาภิกษุผู้นั่งใกล้ก่อน... ฯลฯ

๕. กัตตควัตร ธรรมเนียมในโรงฉัน หรือเมื่อไปฉันในบ้าน ต้องนุ่งห่มให้เรียบร้อย เดินไปตามลำดับอาวุโส ไม่เบียดกัน ปฏิบัติตามเสขียวัตรทุกข้อ ไม่นั่งชิดพระเถระ นอกจากท่านอนุญาตจึงนั่ง... ฯลฯ

๖. บิณฑจาริกวัตร ระเบียบประเพณีในเวลาออกบิณฑบาต ให้ปฏิบัติตามเสขียวัตร เช่น นุ่งห่มให้เรียบร้อย ช้อนผ้าสังฆาฏิ ห่มคลุมกลัดรัดกุม กลอกบาตร ถือบาตรในจีวร กำหนดทางเข้าออก ไม่ยืนใกล้หรือไกลจากผู้ให้นํ้า อย่ามองหน้าผู้ถวาย รูปใดกลับก่อนปุ้อาสนะ ตั้งน้ำล้างเท้า ตั้งน้ำใช้น้ำฉัน... ฯลฯ

๗. อรัญญิกวัตร ระเบียบของผู้อยู่ป่า ก่อนออกบิณฑบาต เก็บเครื่องใช้สอยไว้ในกุฏิ ปิดประตูหน้าต่างให้เรียบร้อย จัดหาน้ำใช้น้ำฉันมาเตรียมไว้ เรียนรู้ทิศต่างๆ และการเดินทางของดวงดาว เพื่อป้องกันการหลงทาง...ฯลฯ

๘. เสนาสนวัตร วิธีดูแลที่อยู่อาศัย ให้ทำความสะอาด อยู่เสมอ ให้เคลื่อนย้ายบริวารด้วยความระมัดระวังอย่าให้ กระแทกครูดสีพื้นประตูหน้าต่าง ถ้ากุฏิเก่าให้ซ่อมแซม หาก มีลมฝนแรงต้องปิดประตูหน้าต่าง...ฯลฯ

๙. ชันดาฆรววัตร ข้อปฏิบัติในเรื่องไฟที่อบกายระงับโรค ทำความสะอาด ตั้งน้ำ ไม่นั่งเบียดชิดพระเถระ ไม่กีดกัน อาสนะภิกษุหนุ่ม บิณฑบาตและสร่งน้ำแก่พระเถระ...ฯลฯ

๑๐. วัจกุฎีวัตร ระเบียบปฏิบัติในเวลาเข้าส้วม ถ่าย อุจจาระปัสสาวะ แล้วต้องทำความสะอาดส้วมให้เรียบร้อย เข้าห้องส้วมตามลำดับที่มาถึงก่อนหลัง พาดจีวรไว้ที่ราวข้าง นอก อย่าเลิกผ้าเข้าไป อย่าเบ่งแรง อย่าเลิกผ้าออกมา นุ่งห่มเรียบร้อยแล้วจึงออก ถ้าส้วมสกปรกให้ทำความสะอาด ตักน้ำใส่ไว้ให้เต็ม...ฯลฯ

๑๑. อุปัชฌายวัตร วิธีปฏิบัติของสัทธังวิहारิก (ลูกศิษย์) ต่ออุปัชฌาย์ เข้าไปรับใช้ถวายน้ำล้างหน้าบ้วนปาก ช่วย นุ่งห่มจีวรให้ ชักผ้า ล้างบาตร ทำความสะอาดกุฏิ รับยาม ถ้าเดินทางร่วมกับท่าน ไม่ควรเดินไกลหรือไกลเกินไป ไม่

พูดสอดแทรกขณะท่านพูดอยู่ จะทำอะไรต้องถามท่านก่อน
จะไปไหนต้องกราบลา ป้องกันอุบัติเหตุให้ท่าน เอาใจใส่ยาม
อาพาธ... ฯลฯ

๑๒. สัทธังวิหาริกวัตร ข้อที่อุปัชฌาย์จะพึงมีต่อศิษย์ เช่น
อนุเคราะห์ด้วยพระธรรมวินัย อบรมสั่งสอนอยู่เนืองๆ ให้บริหาร
เครื่องใช้ ถ้าศิษย์อาพาธให้อุปัชฌาย์ปฏิบัติต่อศิษย์ดังใน
อุปัชฌายวัตรเช่นกัน เป็นต้น

๑๓. อาจารย์วัตร วิธีปฏิบัติต่ออาจารย์ อันเตवासิก (ศิษย์)
ผู้ถือนิสัยอยู่ด้วยอาจารย์ พึงปฏิบัติต่ออาจารย์ดังอุปัชฌายวัตร

๑๔. อันเตवासิกวัตร วิธีปฏิบัติต่ออันเตवासิก (ศิษย์)
อาจารย์ผู้ให้นิสัยพึงปฏิบัติชอบ สงเคราะห์ศิษย์ดัง สัทธัง
วิหาริกวัตรทุกประการ

วัตร ๑๔ นี้ หากภิกษุไม่เอื้อเฟื้อ ไม่ประพฤติตาม เป็น
อาบัติทุกกฏในขณะตั้งใจว่าจะไม่ทำข้อวัตรนั้น

ในข้อใดที่เป็นคำปฏิเสธและห้ามว่า “อย่า” หรือ “ไม่”
หากภิกษุขึ้นทำในข้อนั้นๆ เป็นอาบัติทุกกฏในขณะล่วงละเมิด
ข้อห้ามนั้น

๑ “...ข้อวัตรปฏิบัติ กฎกติกาที่ตั้งไว้
คือทางแห่งมรรคผลนิพพาน
ถ้าใครไปฝ่าฝืนข้อกติกานั้นแล้ว ก็ไม่ใช่พระ
ไม่ใช่คนที่ตั้งใจมาปฏิบัติ
เขาจะไม่ได้พบเห็นอะไรเลย
ถึงแม้จะอยู่กับผมทุกคืนทุกวันก็ไม่เห็นผม
จะอยู่กับพระพุทธเจ้าก็ไม่ได้เห็นพระพุทธเจ้า...”

หลวงปู่ชา

แม่ชีที่ป่าพง

แม่ชีที่ป่าพง

หลังจากหลวงพ่ochaและคณะได้พำนักอยู่ที่ดงป่าพงเดือนกว่า คุณแม่พิมพ์ ช่วงโชติ ซึ่งเป็นโยมมารดาของหลวงพ่ocha พร้อมกับโยมผู้หญิงอีก ๓ คน ได้มาบวชชีศึกษาประพฤติปฏิบัติธรรมอยู่ด้วย จึงเป็นสาเหตุให้มีหมู่สตรีผู้หวังความสงบสุขเข้ามาบวชเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นสำนักชีที่ปรากฏในปัจจุบัน

สังคมแม่ชีที่ป่าพงถูกแยกออกเป็นคนละส่วนกับพระ มีเขตแดนล้อมรั้วเป็นสัดส่วน มีเสนาสนะ กุฏิและธรรมศาลาสำหรับรวมปฏิบัติธรรมเช่นเดียวกับสำนักของภิกษุ มีการปกครองกันเองโดยหัวหน้าและแม่ชีอาวุโส แต่อยู่ในความควบคุมดูแลของประธานสงฆ์ด้วย ซึ่งบางโอกาสครูอาจารย์จะเข้าไปอบรมธรรมแก่แม่ชีที่สำนักในวันโกน

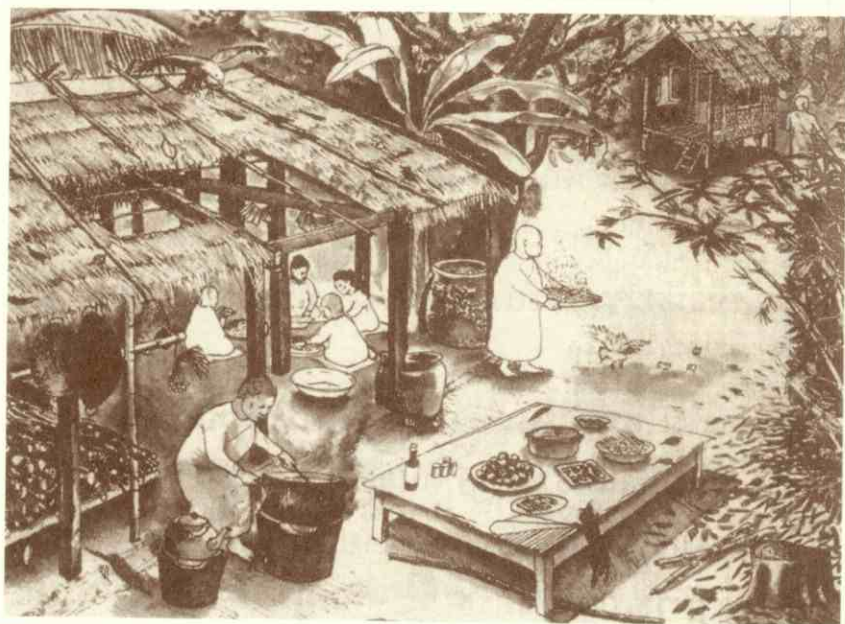
ความเป็นอยู่ของแม่ชีถูกวางหลักเกณฑ์อย่างละเอียดรอบคอบจากหลวงพ่ocha จึงอยู่กันโดยสงบเรื่อยมา และเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่อยู่เบื้องหลังร่มเงาวิถีดนงป่าพง

แม่ชีจะเก็บตัวอยู่อย่างสงบเงียบ ไม่ปรากฏตัวต่อสาธารณะบ่อยนัก คงมุ่งต่อการประพฤติปฏิบัติ และเกื้อกูลต่อความเป็นอยู่ของภิกษุด้วยใจเสียสละและอดทน ดำเนินตนเป็นแบบ

อย่างที่ดีแก่สตรีทั้งหลายเสมอมา

ผู้เข้าสู่วิถีชีวิตแม่ชีที่ป่าพงต้องต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าการเป็นพระกรรมฐาน หลวงพ่อได้กำหนดหลักเกณฑ์คัดเลือกผู้มาบวชชีไว้อย่างถี่ถ้วน

ขั้นแรกมอบหมายให้แม่ชีเก่าผู้หนักแน่นในศีลสมาธิแล้ว เป็นพี่เลี้ยงคอยตรวจสอบกิริยามรรยาทว่ามีความสำรวม มีความบริสุทธิ์และพร้อมจะบวชหรือไม่ ระยะเวลาตรวจสอบไม่เท่ากัน อาจเป็น ๑๕ วัน ๑ เดือน หรือ ๓ เดือน ขึ้นกับความพร้อมของบุคคลผู้มาบวช หลังจากบวชเป็นแม่ชีแล้วต้องอยู่ในกตึกาข้อวัตรปฏิบัติดังนี้

ข้อวัตรปฏิบัติของแม่ชี

๑. ห้ามคลุกคลีคุยกันเป็นกลุ่มก้อน ทั้งกลางวันกลางคืน
๒. เวลาค้น ล้างภาชนะ กวาด สรงน้ำ ให้พร้อมเพรียง ด้วยความมีสติ
๓. รักษาความสะอาดบริเวณกุฏิ เช่น เก็บกวาด ไล่มด ปลวก
๔. มักน้อยสันโดษในการกิน นอน พุด
๕. แบ่งปันเอกลาภอย่างเป็นธรรมในคณะ
๖. เมื่อมีการเจ็บป่วยให้ช่วยกันรักษาพยาบาลอย่างเมตตา
๗. ประกอบกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม ด้วยความ เมตตาต่อเพื่อนชี
๘. เคารพนับถือกันและกันตามวัฏฐิ
๙. รักษาศีลให้สมบูรณ์
๑๐. ห้ามไม่ให้ชีคนใดคนหนึ่ง มีอำนาจปกครองหรือตั้ง กติกาด้วยความเห็นผิด
๑๑. เมื่อมีความขัดข้องประการใด ให้แจ้งประธานสงฆ์เพื่อ แก้ไข
๑๒. จะไปไหนมาไหนต้องบอกลาประธานสงฆ์ทุกครั้ง
๑๓. ไม่ให้ถือสิทธิในกุฏิที่ตนสร้างขึ้น
๑๔. ห้ามรับแขกที่เป็นเพศชายบนกุฏิของตน เว้นแต่ อพาธเป็นบางครั้ง

๑๕. ห้ามแสดงหรือโฆษณาสิ่งอันไม่เป็นธรรมวินัย เพื่อ
เห็นแก่อามิสสินจ้าง
๑๖. ห้ามประจบประแจงคฤหัสถ์ ซึ่งจะเป็นการประทุษร้าย
ตระกูล
๑๗. อย่าทะเลาะวิวาทกับใครเพราะความเห็นผิด
๑๘. ห้ามติดต่อกับภิกษุ สามเณร แม่ชี คฤหัสถ์ ทั้งใน
และนอกวัด
๑๙. ห้ามสัญญาจะไปมาเพื่อเรียไร
๒๐. ห้ามชายที่มีอายุ ๑๒ ปีขึ้นไป พักค้างคืนที่นี้ เว้นแต่
มีเหตุจำเป็น
๒๑. ผู้ประสงค์จะมาบวช ต้องมีผู้ปกครองนำมาฝากเป็น
หลักฐานและมีผู้อนุญาติจากพอสมควร

ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกติกาสงฆ์มีอำนาจบริหารเต็มที
แม่ชีเป็นสตรีที่เป็นสัจพยานของพระธรรมแห่งพระศาสดา
ได้แสดงให้โลกรู้ว่า การปฏิบัติธรรมนั้นไม่จำกัดเพศ วัย ชาติ
ชั้นวรรณะ และพระพุทธรูปองค์มิได้แสดงเจาะจงแก่
บุรุษหรือสตรีเท่านั้น แต่ตรัสสอนมนุษย ชายและหญิงผู้มี
มนุษยธรรม ย่อมมีโอกาสสัมผัสความสงบสุขร่มเย็นในชีวิต
เช่นเดียวกัน

๑ “...เอาละชาตินี้
เราจะมอบกายใจอันนี้ให้มันตายไปชาติหนึ่ง
จะทำตามคำของพระพุทธเจ้าทุกประการเลย
จะทำให้มันรู้แจ้งในชาตินี้
ถ้าไม่รู้มันก็ลำบากต่อไปอีก
จะปล่อยวางมันเสียทุกอย่าง
จะพยายามทำ
ถึงแม้ว่ามันจะทุกข์ยากลำบากขนาดไหน...”

๑ “...รีบเดินไป รีบกลับมา แล้วก็รีบหยุดอยู่
เบื้องต้นต้องเป็นอย่างนี้
ทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ
ในที่สุดจะเกิดความรู้สึกขึ้นในทีนั้นว่า
เดินไปก็ไม่ใช่ กลับมาก็ไม่ใช่ หยุดอยู่ก็ไม่ใช่
หมด...มันหมดแล้ว...”

หลวงปู่ชา

ระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ

อันเป็นมรดกธรรมของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

เนื่องจาก พระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ประสงค์ที่จะเผยแผ่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติธรรมแก่สาธุชนทั่วไป และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการสร้างรูปเหมือน รูปหล่อ และเหรียญวัตถุมงคลต่าง ๆ ของพระเดชพระคุณท่านฯ อันจะเป็นการทำให้เกิดความลุ่มหลง และศรัทธาอันเป็นมิถิลาภวิสัย

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระเดชพระคุณ พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) เจ้าอธิการเลี่ยม จิตฺตมโ ในนามคณะสงฆ์วัดหนองป่าพงและวัดสาขา จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ขึ้นชุดหนึ่ง เพื่อวางระเบียบการจัดการศาสนสมบัติ อันเป็นมรดกธรรมของพระเดชพระคุณพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “คณะกรรมการฯ” ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติวางระเบียบการจัดการเรื่องดังกล่าวได้ดังนี้

๑. รูปเหรียญ รูปพิมพ์ รูปอื่นๆ หรือวัตถุมงคลใดๆ ที่ทำขึ้นเพื่อให้มีลักษณะเหมือน หรือใช้เป็นสัญลักษณ์แทน หรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นโดยเด็ดขาด

๒. รูปหล่อ รูปปั้น รูปแกะสลัก หรือรูปอื่นใดทำนองเดียวกันนี้ ที่เหมือนองค์จริงหรืออ้างถึงพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ให้ทำได้เฉพาะวัดสาขา และตั้งประดิษฐานไว้ที่วัดสาขาเท่านั้น ในกรณีอื่นๆ ห้ามจัดทำขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยในการขออนุญาตจะต้องทำเป็นหนังสือระบุขนาด จำนวน และสถานที่ประดิษฐานไว้อย่างชัดเจน

๓. ภาพถ่ายของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) รูปภาพ ภาพดัดแปลง แผ่นภาพ ซึ่งจัดทำโดยวิธีอื่นใด ให้มีลักษณะเป็นภาพพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ตลอดจนสำเนา ซึ่งภาพดังกล่าวจะทำให้ขึ้นใหม่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เว้นแต่จะจัดทำขึ้นเป็นจำนวนเล็กน้อยเพื่อบูชาเป็นส่วนตัว มิได้แจกจ่ายต่อสาธารณะ

๔. คำสอนหรือคำเทศนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ที่บันทึกไว้ในรูปของวีดีโอเทป ภาพยนตร์ เทปคาสเซต ซีดี หรืออุปกรณ์อย่างอื่น ทำนองเดียวกัน ห้ามทำซ้ำ ทำขึ้นใหม่ หรือแปลเป็นภาษาอื่น หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ เป็นกรณีไป โดยการอนุญาตต้องกำหนดจำนวน และอุปกรณ์ที่ใช้ ตลอดจนวิธีการเผยแพร่อย่างชัดเจน

๕. หนังสือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) ห้ามจัดทำขึ้นใหม่ หรือทำสำเนาขึ้นใหม่ ทำซ้ำ หรือแปลเป็นภาษาอื่น (ต้นฉบับเป็นภาษาไทย) หรือดัดแปลงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน การสรุปข้อความจากหนังสือ หรือดัดแปลง ดัดต่อข้อความบางส่วนของหนังสือจะกระทำมิได้โดยเด็ดขาด

๖. การเผยแพร่ธรรมะหรือคำสอนของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) โดยใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ

๗. เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ให้จัดทำขึ้นใหม่ ทำซ้ำ ทำสำเนา หรือเผยแพร่มรดกธรรมตามข้อ ๒-๖ ผู้จัดทำจะต้องนำคำขออนุญาต และคำอนุญาตจากคณะกรรมการฯ ใส่ไว้ในมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย สำหรับมรดกธรรมที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จัดทำขึ้น หากเป็นหนังสือ เอกสาร หรือโดยใช้เทคโนโลยีอื่นใดที่ใช้สำหรับอ่าน ให้นำระเบียบนี้ใส่ไว้เป็นส่วนหนึ่งของมรดกธรรมที่เกิดขึ้นใหม่ด้วย ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาความเหมาะสมของคณะกรรมการฯ ด้วย

๘. หากผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนระเบียบนี้ตามข้อ ๑-๗ ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ออก ระเบียบนี้ หรือที่จะเกิดขึ้นในกาลข้างหน้า ให้พิจารณาแก้ปัญหาดังนี้

๘.๑ ธรรมะหรือคำสอนที่แปลเป็นภาษาอื่นแล้วก่อนออกระเบียบนี้ ให้รวบรวมและนำมาตรวจสอบความถูกต้องในการแปล หากพบความผิดพลาด ต้องแก้ไข ให้เรียกผู้แปล และผู้จัดทำมารับทราบและดำเนินการ หากไม่สามารถดำเนินการให้เรียบร้อยได้โดยดี ให้ดำเนินการตามข้อ ๘.๒

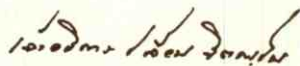
๘.๒ การจัดการกับการฝ่าฝืนตามข้อ ๑-๗ รวมทั้งกรณีอื่น ๆ ให้คณะกรรมการฯ พิจารณาเป็นกรณีไป โดยพิจารณาถึงเจตนาผู้กระทำ ตลอดจนการให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาของผู้กระทำ หากมีความจำเป็นให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล หรือคณะบุคคล เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำการละเมิดทั้งทางแพ่งและอาญา หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการฯ มอบหมาย โดยยึดหลักประนีประนอมเพื่อดำรงไว้ซึ่งเจตนารมณ์ และชื่อเสียงเกียรติคุณของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) และวัดหนองป่าพง และวัดสาขาเป็นสำคัญ

๙. การมอบหมายให้บุคคล หรือคณะบุคคล ดำเนินการตามข้อ ๘.๒ คณะกรรมการฯ จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และขอบเขตในการดำเนินการให้แก่ผู้รับมอบหมาย และหากทำได้ให้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ และรายงานสรุปผลต่อคณะกรรมการฯ ด้วย

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพงเป็นผู้รักษาการตามระเบียบการนี้ และมีอำนาจให้คำอนุญาตได้ในกรณีที่เห็นสมควร

ระเบียบนี้ออกเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

ลงชื่อ

(เจ้าอธิการเลี่ยม จิตฺตมโม)

เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง

๑ “...ผู้ปฏิบัติจะต้องเป็นผู้มักน้อยสันโดษ
กินน้อย นอนน้อย พุดน้อย
และให้เป็นคนที่ง่ายที่สุด
กินง่าย นอนง่าย อะไรๆ ก็ให้ง่าย
แบบตาสี ตาสา ธรรมดา
สิ่งเหล่านี้ทำไปแล้วมันจะให้กำลังใจ...”

๑ “...หากเราอยู่ใกล้ครูอาจารย์แต่เพียงร่างกาย
ส่วนจิตใจเข้าไม่ถึง
ก็ไปเพ่งโทษครูบาอาจารย์
สรรเสริญครูบาอาจารย์
ท่านทำถูกใจเราก็คว่าท่านดี
ถ้าทำไม่ถูกใจก็ว่าไม่ดี
ก็ปฏิบัติอยู่แค่นั้น ไม่เห็นมันได้อะไร...”

หลวงปู่ชา

ศูนย์เผยแผ่มรดกธรรม
พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

www.ajahn-chah.org

www.watnongpahpong.org

E-mail : dhamma@ajahn-chah.org

* วัดหนองป่าพง ต.โนนผึ้ง อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
โทรศัพท์ ๐-๔๕๒๖-๗๕๖๓, ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔
โทรสาร ๐-๔๕๒๖-๘๐๘๔

สมทบเข้ากองทุนมรดกธรรมได้ที่

* ธนาคารกรุงเทพ สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
บัญชีสะสมทรัพย์ ชื่อบัญชี "วัดหนองป่าพง โครงการมรดกธรรม"
เลขที่บัญชี ๒๕๗-๔-๒๕๐๕๘-๑

* ไปรษณีย์ณานัติ สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ๓๔๑๙๐
ในนามเจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง
(มุมซอง สมทบเข้ากองทุนมรดกธรรม)

“...ท่านผู้มีได้ทั้งรื่องรอยอะไรไว้เลย
เหมือนนกบินบนท้องฟ้า
หารอยอันใดมิได้นะนั่น”

ธรรมบท

